

Kasr-1

Arifan

3 YAŞINDA

0909-24

Kasr-ı Hinduvân'dan Kasr-ı Ârifân'a...

Mahmud Efendi Hazretleri'nin Ziyaretleriyle Bayramımız Dostların Bayramına İlhak Oldu

MAHMUD USTAOSMANOĞLU (Kaddesellâhü sırrahu)
HAZRETLERİ'NİN BANDIRMA ZİYARETİ

**Ahmet Mahmut
ÜNLÜ**

(Cübbeli Ahmet Hoca)

MUSTAFA İSLAMOĞLU
İMAN ŞARTLARINDAN BİRİNİ İNKAR EDİYOR!!!

KADİR MISIROĞLU "KAFİRİN KALB GÖZÜ KÖRDÜR"
YAZISIYLA ARAMIZDA!

RÖPORTAJ

**ENVER BAYTAN
HOCAEFENDİ**

**İSLAMOĞLU MÜSLÜMANLARI
YANLIŞ PEYGAMBERE İNANMAKLA SUÇLUYOR**

E'uzübillahimineşşeydânirracîm
Bismillâhirrahmânirrahîm

Ramazanda alışmıştık camiler dopdolu, capcanlı, şen şakraklı. Herkeste bir ibadet aşkı ve şevki vardı. Lakin Ramazan ayı geçince camiler boşaldı, saflar azaldı, ibadetlerimizde bir gevşeklik bir tembellik baş gösterdi ve o manevi hava, o canlılık da maalesef Ramazan ayı ile beraberinde gitti.

Oruçla, teravihle, mukabeleyle, bir çok fe-raiz ve nevafile ibadetlerle Ramazan ayında manevi olarak kasamızı, kesemizi sevapla-ecirle doldurduk, büyük bir manevi kazanç elde ettik elhamdülillah, bunda şüphe yok. Tabiri caizse yaptığımız bu ibadetlerle manevi bahçemizi fevkalade güzelleştirdik. İçinde güllerin, lalerin, menekşelerin olduğu rengarenk hoş kokulu çiçeklerin bulunduğu, bülbüllerin şakıdığı cennet misali bir bostana dönüştürdük. Buraya kadar her şey güzel.

Ancak! Şayet Ramazan ayı bitti diye –tabiri caizse- takke kafadan düşer, tesbih elden bırakılırsa, camiye-cemaate, ibadete paydos edip bir dahaki Ramazan ayına kadar caminin cemaatin tarafına bakılmazsa, Kur'an-ı kerim'i bir daha okumamacasına rafa kaldırıp tozlanmaya terk edersek, ibadetleri bırakırsak işte o zaman Ramazan ayında meydana getirdiğimiz o güzelim manevi bahçeyi mahvedip, adeta yıldırımların şimşeklerin düştüğü çorak bir arazi haline getirmiş oluruz. O cennet misali bahçemiz kurak bir çöle dönüşür Allah muhafaza...

Bayram namazından sonra camide, cemaat imam efendiyle musafahalaşırken cemaatten biri demiş ki:

- Hocam, Ramazan ayı boyunca teravih namazlarımızı kıldırдың, mukabele

okudun bizde takip ettik, bize çok hakkınız geçti, lütfen hakkınızı helal edin. Bir dahaki Ramazana tekrar görüşmek üzere haydi Allah'a ısmarladık!

Bu ne demektir? Ben Ramazan müslümanım, "Ramazan var ben varım,

Ramazan yok ben de yokum." demektir.

Senenin on bir ayında caminin semtine uğramayıp, ibadetin tarafına bakmayıp sadece Ramazan ayında ibadet etmek; Ramazan ayın-

da ehli namaz olup Ramazandan sonra yani şevval ayında bî namaz/namazsız olmak, Ramazanda hayırsever, şevval ayında şersever; Ramazanda itaatkâr, şevval ayında isyankâr olmak türünden bir Müslümanlığı İslam asla tasvip etmez.

Bîşr-i Hafi Hazretlerine dediler ki:

- İnsanların bir kısmı Ramazan ayında ibadet ediyorlar da diğer zamanlarda etmiyorlar. O taaccübe şayan olacak şu sözü söyledi:

- Demek Allah'ı Ramazan ayında bilip Ramazan ayından sonra bilmiyorlar.

Büyükler diyor ki:

"Orucun kabul olunup olunmadığı bayramdan sonra belli olur. Eğer kul bayramdan sonra ibadet ve taata devam ederse onun orucu kabul olunmuş, değilse reddolunmuştur.

Kulluk sadece Ramazan ayına tahsis edilmedi. Ramazan ayında olduğu gibi bayramdan sonra da salih ameller işlemeye gayret etmelidir. Peki ne zamana kadar? Mevla Teala buna cevaben: **"Sana yakın (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibadet et"** (Hicr:99) buyurmuştur.

Ramazan ayında kazanmış olduğumuz güzel alışkanlıkları ve birtakım değerleri, ömrün tamamına yaymalı ve hayatımızın sonuna kadar buna devam etmeliyiz.

Kıymetli Arifan Okurları;

Rabbimizin lütfu inayeti, sizlerin de maddi ve manevi desteğiyle Arifan Dergimiz iki yaşını bitirdi ve üç yaşına girdi elhamdülillah. Mevla Teala Hazretleri uzun seneler bu hizmette bizleri daim eylesin.

Ayrıca sizlerin de yakından tanıdığı ünlü tarihçi Kadir Mısıroğlu bu sayımızdan itibaren yazar kadromuza dahil oluyor. 'Lozan Zafer mi Hezimet mi', 'Yunan Mezalimi', 'Kurtuluş Savaşında Sarıklı Mücahitler' gibi yakın tarihimize ışık tutan birçok kıymetli eserde imzası olan Kadir Mısıroğlu'nun yazılarını, bundan böyle Arifan Dergimizden takip edebileceksiniz.

Bir dahaki sayımızda tekrar buluşmak ümidiyle hepinizi Allah'a emanet ediyoruz.

Mustafa Özşimşekler

mustafaozsimssekler@arifandergisi.com

Ekim 2009 - Yıl 3 Sayı 25
ISSN: 1307-7902

Arifan Yayın Film Adına
İmtiyaz Sahibi
Bariş SEZEK

Genel Yayın Yönetmeni
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

Grafik Uygulama
Fatih ARAZ

Pazarlama - Reklam
Hakan SELÇUK

Temsilci Sorumlusu
İlhan GÖRÜR

Abone Dağıtım
Mustafa YARTAŞI

Yurtiçi Abonelik Bedeli (Yıllık)
60,- TL

Yurt Dışı Abonelik Bedeli (Yıllık)
65 Euro

Abonelik İçin Banka Hesap Noları
Türkiye Finans (Yavuz Selim Şb.)
TL Hesap No: 862459-3

Türkiye İş Bankası (Fatih Şb.)
TL Hesap No: 1020 1694996
USD Hesap No: 1020 0732458
EUR Hesap No: 1020 0732462

Bank Asya (Fatih Şb.)
TL Hesap No: 22-2309780-1

POSTA ÇEKİ
Hesap No: 5911942
Hesap Sahibi: Arifan Yayın Film

Adres
Yavuzsultanselim Mah.
Haliç Cd. No: 66/1
Fatih/İST.
Tel: 0212 534 00 25
Faks: 0212 534 43 75
www.arifandergisi.com
bilgi@arifandergisi.com

Yayın Türü
Yerel, Süreli, Aylık
Basım Yeri
Türmatsan 2009

*Dergimizde yayınlanan yazı, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam verenine aittir.

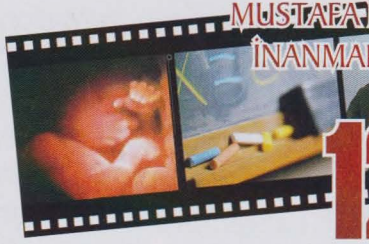

MUHTEREM ÜSTAD MAHMUD USTAOSMANOĞLU
(Kaddesellâhü sırrahu) HAZRETLERİ'NİN BANDIRMA
ZİYARETİ

4 Kübra ÜLKÜ

KUTBU'L-EKTÂB MAHMUD USTAOSMANOĞLU
HAZRETLERİ'NİN BAYRAM ZİYARETLERİ

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

MUSTAFA İSLAMOĞLU'NUN DEDIĞİ GİBİ KADERE
İNANMAK 'TARTIŞMALI BİR FAZLALIK' OLMAYIP
AKSİNE İMÂN ESASLARINDAN BİRİDİR

12 Ahmet Mahmut ÜNLÜ

KÂFİRİN KALB GÖZÜ KÖRDÜR!...

Kadir MISIROĞLU

18

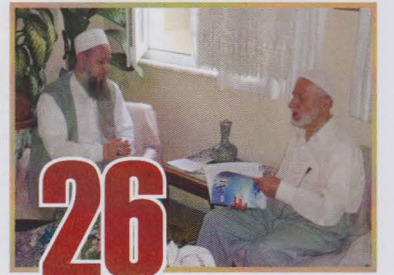
RAMAZAN BİTTİ AMA VAZİFELERİMİZ BİTMEMİŞTİR

22 Mehmet TALÛ

ENVER BAYTAN HOCAEFENDİ
İLE RÖPORTAJ

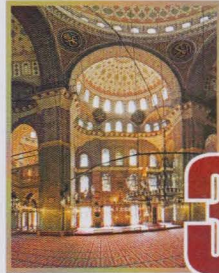
Arifan RÖPORTAJ

26

PEYGAMBERİMİZ (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'İN
İZİNE SAHİP ÇIKMAK...

30 Ali EREN

SÜNNETİN İSLÂM'DAKİ YERİ
VE ÖNEMİ (4)

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

34

ŞEVAL AYI ORUCUNUN FAZİLETİ

Adem ŞENER

42

ERGENLİK DÖNEMİ

46

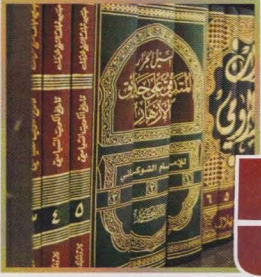
Ali Ulvi UZUNER

FIKHÎ SUALLERİNİZE CEVAPLAR

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

50

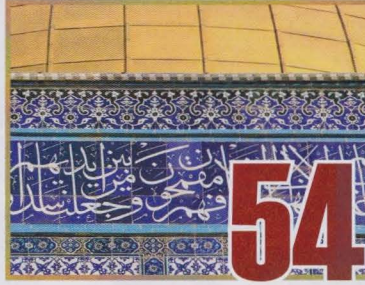
MUAHAMMED ABDUH'UN BAŞÖRTÜSÜ YORUMU

52

Mustafa ÖZCAN

Vesîle ve Tevessül

Hüseyin AVNİ

54

56

ERKEK ŞİDDETE BAŞVURMAKTAN KORUNABİLİR Mİ? (2)

Hamdi KALYONCU

NAMAZI GECİKTİRENİN HALİ

58

62

ZENCEFİLİN DAMAR SAĞLIĞI ÜZERİNDE ETKİLERİ

Yard. Doç. Dr. Ömer COŞKUN

MUHTEREM ÜSTAD MAHMUD USTAOSMANOĞLU

(Kaddesellâhü sırrahu) HAZRETLERİ'NİN BANDIRMA ZİYARETİ

KÜBRA ÜLKÜ

Biz acizlere dostunu bir kere daha bahşeden Rabbimize nihayetsiz hamd-ü senalar olsun.

Muhterem üstadımız 16 Ağustos 2009 tarihinde saat 07:00 de İstanbul Yenikapı İskeleyi'nden Bandırma'ya gitmek üzere ayrıldı. Feribotta kendisi için ayrılmış kamaraya geçmesi esnasında gemi mürettebatı ve yolcular tarafından büyük ilgi ve saygı ile karşılandı. Teveccüh ve duaları istirham edildi. Ahir zamanın fitnelere maruz kalan ümmetin, el'amanı olan muhterem üstâdımızda onlara tevazu ile mukabelede bulundu. Ardından kamarasına geçti. Yolculuk bitinceye kadar istirahatata çekildi.

09:45 sularında Bandırma'ya ulaşılmıştı. Adet-i vechile Tekke Camii'ne gidilecek, Ali Rıza el-Bezzaz Hazretleri ziyaret edilecekti. Fakat bir takım nedenlerden ötürü ziyaret gerçekleşemedi. Direk Manyas'a fakirhanemize teşrif buyurmak üzere yola çıkıldı.

Muhterem üstadımız bizleri kırmamış davetimize icabet etmişti. Hem de ikinci defa. Ne idi bundaki hikmet? Acizane göre birinci sebep Ali Rıza el-Bezzaz Hazretleri'nin mücaviri oluşumuz, diğer bir sebep de Muhterem üstadımızın sünnetlere ittihadaki hassasiyeti idi. Malumdur ki, Rasulüllah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) fakir, zengin, köle, hür, amir, memur demez herkesin davetine icabet eder, ümmetine de davete icabet etmelerini tavsiyede bulunurlardı. Muhterem üstadımız her hususta olduğu gibi bu mevzuda da Rasulüllah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)e tabi olmuş bu sebeple davetimize icabet etmişti. Fakirhanemizi saadethaneye çevirmişti.

Onun teşrifıyla Hz. Rasulullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) Medine'ye teşrif ettiklerinde Ensar-ı Kiram efendilerimizin hissettikleri sevincin ve coşkunun bir mislini yaşadık. Kendimiz, ihvanımız ve hatta tüm Müslümanlar adına...

Zira zamanın kutbu, Alemin gavsı muhterem üstadımız Bandırma'ya Ali Rıza el-Bezzaz Hazretleri'ne bil vesile ile bizlere kadar gelebilecek derecede sıhhatli idi Elhamdülillah... Bundan kısa bir süre evvel Umre ve Şam ziyaretinde de bulunmuştu.

Temennimiz daha nice mekanlara teşrif etmesi ve yine nice gönül ve gözleri mesrur etmesiydi.

Gözümüzün nuru, gönümüzün sururu muhterem üstadımız dinlenmek üzere üst kattaki odasına çekildiler iki gece boyunca. İsmet Garibullah (*Kuddise sırruhu*)'nun "Vücudu aleme rahmettir ey can" sözünün gereği, varlığı ile rahmetini hissettirdiler. Köy içinden gelen ziyaretçiler, şehir dışından gelen Ahmet İSLAMOĞLU gibi hocafendiler, Muhammed KESKİN Hocafendi ve maiyyetindekilerle dini içerikli hoş sohbetlerde bulundular. Bahçemizde bulunan küçük kameriyemiz bir çok işler gördü. Namaz kılındı mescid oldu; Risale-i Kudsiyye, Mektubat gibi kitaplar okundu medrese oldu; hatm-i hacagan yapıldı, tarikat dersleri ifa edildi tekke oldu. Sadece kameriyemiz mi? Bahçenin hemen her bir köşesi zikreden diller, fikreden gönüller ile mamura olmuştu. Üstadımız: "**İhvanım nurdur gittiği yere nur götürür.**" buyurmuştu. İşte nurlar, nurlarını getirmişti.

Burada şunu da ifade etmek isterim; hanımanemiz ve teyzemiz ile bizler de ev içerisinde ilmi içerikli sohbetlerde bulunmaya çalıştık. Diğer vakitlerde hanımanemiz sık sık Kur'an-ı Kerim tilavetiyle meşgul oldular. Ayrıca ziyaretlerine gelen hanım ihvanlar ile görüştüler, hasbihalde bulundular.

Erkek ihvanlarımız beş vakit namazı camide eda ettiler.

Hemen ardından hanımlardan (eşlerinden duymuş olacaklar ki); "Hoca efendinin bizlere de sohbet etmesi mümkün mü?" diyerek istirhamda bulundukları, evimize, köyümüze, Bandırmamıza haberi geldi, nur getirmişti muhterem üstadım.

İşte böyle bir nur deryasına dalarak nasıl geçtiğini bilemediğimiz iki gece geçirmiştik. Fakat her güzel anın sona erdiği gibi bu da sona ermiş, ayrılık vakti gelmişti. Bir an hüznü çöktü kalplerimize. Zira bu beraberliğin bitmesini hiç mi hiç istemiyorduk. Babacığım dayanamayarak gözyaşları ile yolcu ederken üstadımı, anıncığım tekrar teşrif etmeleri için istirhamda bulundu. Bizler de konvoya eşlik ederek Tekke Camii'ne gitmek üzere yola çıktık.

Yaklaşık 45-50 dk içerisinde camiye gelmiştik. Caminin avlusu ve dışı, çoğunluğu hanım ve erkek ihvanlarımızın oluşturduğu bir izdiham içerisindeydi.

Merak ve heyecan ile bekleyen gözler muhterem üstadımızın gelişiyle sevinç gözyaşları akıttılar. Üstadımız ihvanlarının arasından geçerek Ali Rıza el-Bezzaz Hazretleri'nin kabri şerifine girdiler. Tevazu gereği sandalyesinden inerek yer minderine oturdular. Kabre yöneldiler. Biri dünyada diğeri ahirette iki kutup birleşmişti. Manâ alemindeki irtibatlarına tam manasıyla vakıf olamıyorduk ama hissedebiliyorduk.

Kabir ziyareti adabı gereği Yasin-i Şerif okunmaya başladı. Muhterem üstadımız Yasin-i Şerif'in ilk iki sayfasını tilavet buyurdular. Ardından diğer dört sayfayı ayrı ayrı dört hocafendi okudular. İhlaslar, Felak, Nas, Fâtiha-i Şerife ve Bakara Sûresi'nin ilk sayfası okundu. Üstadımız okunan sûreleri meşayih ervahına, bhusus Ali Rıza el-Bezzaz (*Kuddise sirruhu*)'nun ruhuna hediye etti ve cümle ihvana duada bulundu. "Âmîn" seslerinin ardından ziyaret hitama erdi. Büyük bir coşku ile karşılanan üstadımız, yağmur yüklü bulutlar misali feyiz yüklü kalp sahiplerinin rahmet gözyaşları ile uğurlandı.

Bu arada ihvanımız, üstadımızın sağlığı ve bakımı hususunda hassasiyet gösterip bu güzel anların yaşanılmasına sebep olan validemize de teşekkürlerini bildirdiler, hayır duada bulundular.

Muhterem üstadımız bir kere daha Mustafa Ismet Garibullah (*Kuddise sirruhu*)'nun;

Bunlar müminleri irşad ederler

Mahzun olan dili pürşad ederler

Viran gönülleri âbad ederler

Sivalardan hemen âzad ederler

Bu zatlara uyup Hakk'a gidelim

Cemali Ba Kemâle seyredelim,

beytleri gereğince vazifesini ifâ etmişti. Şimdi: "O halde (tebliğ ve namaz gibi vazifelerden) **boş kaldığın zaman** (yine başka bir iş ve ibadet için) **hemen yorul** (kalk, çalış)" (*İnşirah Sûresi*, 7) âyeti celilesi gereğince, kimbilir kimlere

himmet etmek ve daha nice gönülleri pürşad etmek için, masiva boyunduruğundan âzad etmek üzere çalışmaya girmişti.

Bizlere Rabbimizin;

"Ey insan! Gerçekten sen (dönüp varacağın) Rabb'ine (ölüm gelinceye kadar) çabalarda çabalarsın. Niha-

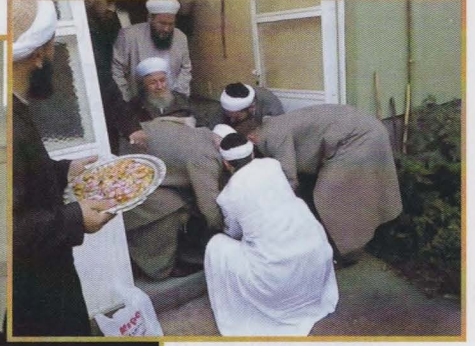
yet O'na kavuşursun." (*İnşikak*, 6) âyeti celilesini sık sık okuyup ölünceye kadar bıkmak usanmak bilmeden çalışmamızı tavsiye eden üstadımız, bu hususta bil fiil örnek olmuştu ve el'anda olmaktadır.

Onu örnek edinerek, Rıza-i Şerif'ini kasdetmek suretiyle i'lâyı kelimullah uğruna ölünceye kadar çalışmayı, Rabbimiz cümlemize nasip etsin.

Amin!

KUTBU'L-EKTÂB MAHMUD USTAOSMANOĞLU HAZRETLERİ'NİN BAYRAM ZİYARETLERİ

Mahmud Efendi Hazretleri Bayram Namazını Sapanca Memnuniye
Köyü Yukarkı Mahalle Camiinde Eda Ettiler

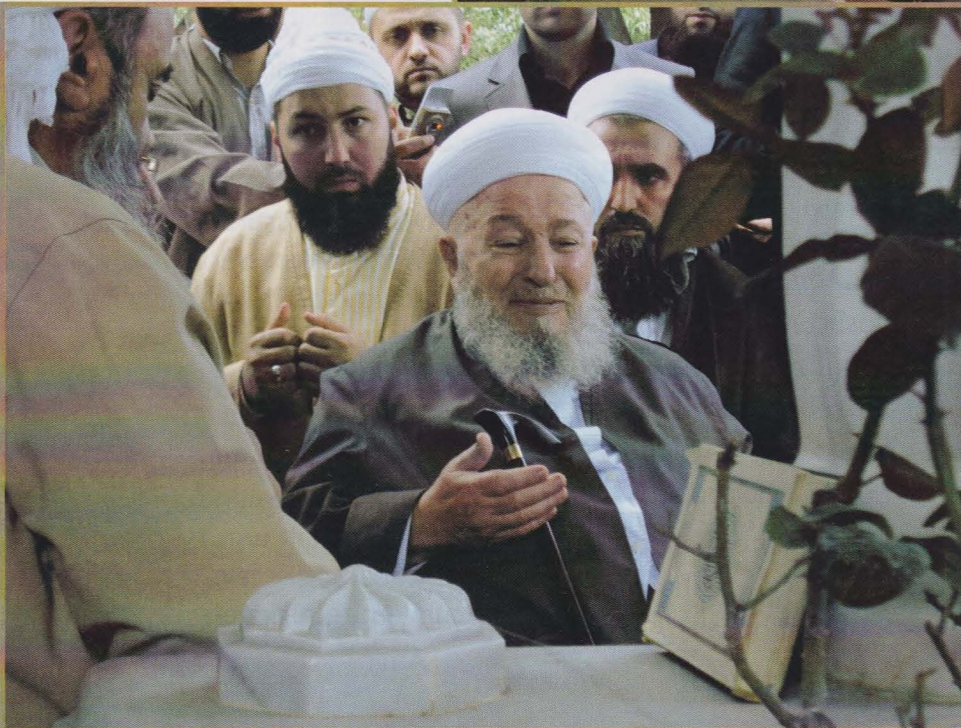

Mahmud Efendi Hazretleri
Kendi Şeyhi Kutbu'l Ektâb Ali
Haydar el-Ahishavî Hazretleri'
nin Ziyaretinde

Ali Haydar Efendi Hazretleri: "Ev-
latlarım! Vefatımdan Sonra Me-
zarımın Başını Bırakmayın Ben Sizi
Kabrimden de Okutmaya Devam
Edeceğim" Buyururlardı. Bu Ne-
denle Mahmut Efendi Hazretleri
50 Senedir Üstadının Ziyaretini
Asla İhmal Etmemiştir.

Mahmud Efendi Hazretleri
Kendi Şeyhi Kutbu'l Ektâb
Ğavsü'l-Evtâd Ali Haydar
el-Ahishavî Hazretleri'nin
Ziyaretinde Dua Ederlerken

Ali Haydar Efendi Hazretleri:
"Mahmudumun Elinden Tutan
benim Elimden Tutmuştur. Onu
Seven Beni Sevmiştir, Ona Kızan
bana Kızmıştır." Buyururlardı.

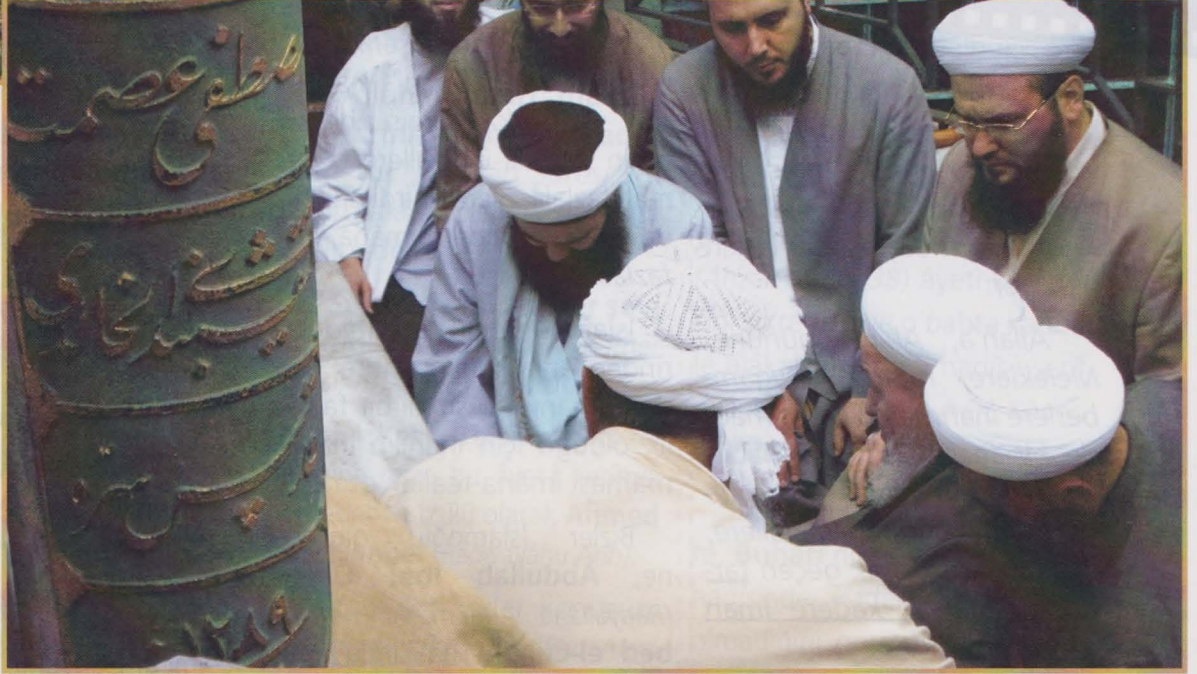
Mahmud Efendi Hazretleri Büyük Şeyh Efendi Muhammed Mustafa İsmet Ğaribullâh Hazretleri'nin Ziyaretinde

Ali Haydar Efendi Hazretleri Büyük Şeyh Efendi Hakkında:

*Mustafa İsmet Ğaribullâh Budur,
Feyz-ı Cârî Kutb-u Ehlullah Budur.*

Buyururlardı.

Mahmud Efendi Hazretleri Büyük Şeyh Efendi Muhammed Mustafa İsmet Ğaribullâh Hazretleri'nin Ziyaretinde Yâsîn-i Şerîf Okurlarken

Mahmud Efendi Hazretleri Büyük Sahabî Halid İbn-i Zeyd Ebâ Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'ni Ziyaret Ederken

Mahmud Efendi Hazretleri Büyük Sahabî Halid İbn-i Zeyd Ebâ Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'ni Ziyaret Esnasında Sakal-ı Şerîf'i Öperlerken

islamoğlu kader konusunda **"iman bilinci"** adlı kitabının 17. sayfasında bakın ne diyor:

"Allah'a, Ahiret gününe, Meleklerle, Kitaba, Peygamberlere inanmak. Bu beş maddede bir fazlasıyla Cibril hadisi diye meşhur olan hadiste de yer alır. Sonraki ilmihallere, imanın şartı olarak geçen tartışmalı fazlalık kadere iman maddesidir."

İslamoğlu 1993 tarihinde yazmış olduğu **"iman insanın saadeti"** adlı kitabında kadere, farklı mânâlarla yorumlamış, kadere îman konusunda karmaşık ifâdeler kullanmıştır.

Daha sonra yazmış olduğu 2007 târihli **"iman bilinci"** adlı kitabında ise; kadere îman konusunda, kafasında yerleşmiş olan görüşünü açıkça yukarıda naklettiğimiz ibârelerle ifâde etmiştir.

İslamoğlu, meşhur olan **Cibril** hadîsine dayanarak îmânın beş şartını: **"Allah'a, âhiret gününe, meleklerle, kitaplara, peygamberlere inanmak"** olarak beyân etmiş, ancak dayanmış

olduğu hadîs-i şerifte geçen "kadere inanma" maddesini sıraya katmamış, bilakis onun sonraki ilmihallere tartışmalı fazlalık olarak girdiğini ifâde ederken kadere îmâna **"Bir fazlalık"** demiştir.

İslamoğlu'nun bu ifâdelelerinden anlaşıldığına göre; kadere îman, tartışmalı bir fazlalık olduğu için inanılıp inanılmaması îmâna tealluk etmez.

Bizler İslamoğlu gibilerine, **Abdullah İbni Ömer** (Radyallâhu Anhümâ)nın, **Ma'bed el-Cühenî** hakkında söylemiş olduğu: **"Ben onlardan beriyim. Onlar da benden beridirler!"** sözünü ithâf ederiz.

İslamoğlu'nun, **Buhârî**'den mesned olarak gösterdiği **Cibril** hadîsi, **Müslim**'in rivâyetiyile şu şekildedir:

Yahya ibni Ya'mer (Radyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır: **"Basra'da kader(i inkâr) hakkında ilk konuşan Ma'bed el-Cühenî olmuştur.**

Bir ara ben ve **Humejd ibni Abdirrahmân el-Himyerî** Hac veyâ Umre yapmak üzere yola çıktık ve (kendi aramızda):

"Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in ashâbindan bir

kimseye rastlasak da şunların kader hakkında söylediklerini ona sorsak" dedik.

Az sonra mescide girmekte olan **Abdullâh ibni Ömer ibni'l-Hattab** (Radyallâhu Anhümâ)ya rastladık.

Ben ve arkadaşım, birimiz sağından birimiz solundan olmak üzere hemen etrâfını çevirdik. Ben arkadaşımın sözü bana havâle edeceğini anlayarak:

"Yâ Ebâ Abdirrahmân! Bizim taraflarda bir takım insanlar türedi. Bunlar Kur'ân-ı okuyor ve ilmi araştırıyorlar" dedim.

(Râvî diyor ki:) **"Yahya** bu adamların hâllerini, kader diye bir şey tanımadıklarını, yaratılanların, **Allâh**'ın hiç bir takdir ve mâlûmatı olmaksızın husûle geldiğini iddia ettiklerini anlattı."

Bunun üzerine **Abdullâh** (Radyallâhu Anh): **"Artık sen onlarla görüştüğün zaman kendilerine haber ver ki; ben onlardan beriyim, onlar da benden beridirler. Abdullâh ibni Ömer'in kendisine yemin etmekte olduğu Allâh'a and olsun ki, onlardan birinin Uhud dağı kadar altını olsa da onu infâk etse, kadere inanmadıkça Allâh onun infâkını kabul etmez."** dedikten sonra sözlerine şöyle devâm etti:

Babam **Ömer ibnül-Hattâb** (*Radiyallâhu Anh*) bana şöyle anlattı: "Bir gün **Resûlüllah** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in yanında bulunduğumuz esnâda ânîden yanımıza, elbisesi bembeyaz, saçları simsiyah bir zât çıkageldi.

Üzerinde yolculuk eseri görülmüyor, bizden de kendisini kimse tanııyordu. **Peygamber** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in yanına oturdu ve dizlerini onun dizlerine dayadı.

Ellerini de uylukları üzerine koyduktan sonra: "Yâ **Muhammed!** Bana İslâm'ın ne olduğunu haber ver!" dedi. **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*):

"İslâm; Allâh'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in de Allâh'ın Rasûlü olduğuna şehâdet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, ramazan orucunu tutman ve yol (kulfetleri) cihetine gücün yeterse Beyt'i haccetmendir." buyurdu. O zat: "Doğru söyledin." deyince biz buna hayret ettik, çünkü hem soruyor, hem de tasdik ediyordu."

Sonra o şahıs: "Bana îmandan haber ver!" dedi. **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*): **"Allâh'a, Allâh'ın meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve âhîret gününe inanman, bir de kadere; hayrına, şerrine inanmandır"** buyurdu. O zât yine: "Doğru söyledin." dedi. (*Müslim, İman:1, no:8, 1/36-37*)

Bu hadîs-i şerîfte geçen "Kadere inanma" maddesi, İslamoğlunun Buhârî'den naklettiği 4404 numaralı hadîs-i şerîfte mevcut değilse de, Müslim'in 9 ve 11 numaralı hadîs-i şerîflerinde bulunmaktadır.

Zâten kader konusu Kur'ân-ı Kerîm'de sarâhaten beyân edilmekteyken, bunun bir hadîsde geçip diğerinde geçmemesi neyi değiştirir? Nitekim **Allâh-u Te'âlâ:**

"Allâh'ın emri muhakkak yerini bulan bir kader olmuştur" (*Ahzâb Sûresi:38*) buyurmaktadır. Diğer bir âyet-i kerîmede de:

"Şüphesiz ki, biz her şeyi bir kaderle yarattık." (*Kamer Sûresi:49*) buyurulmuştur.

İbn-i Kesîr Tefsîrinde zikredildiğine göre bu âyet-i kerîmenin sebebi nüzûlü olarak **Ahmed ibn-i Hanbel** (*Radiyallâhu Anh*):

"Müşrikler kader konusunda **Efendimiz** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) ile çekişmek için geldiklerinde bu âyet-i kerîme nâzil oldu." demiştir. (*Ahmed ibn-i Hanbel, el-Müsned:2/444*)

Müslim, Tirmizî ve İbni Mâce de bu şekilde nakletmişlerdir. **Bezzâr**'dan nakle göre:

"Bu âyet-i kerîmeler kaderi inkâr edenler hakkında inmiştir." (*Müslim, Kader:4, no:2656, 4/2046; Bezzâr, no:1513, 2/110; İbni Kesîr, et-Tefsîr:13/305*)

İbni Ebî Hâtim'in **Zürâre** (*Radiyallâhu Anh*)dan rivâyetine göre **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*):

"Bu âyetler, ümmetimin son döneminde zuhûr edip, Allâh'ın kaderini inkâr edecek olan birtakım insanlar hakkında indi." (*İbni*

Ebî Hâtim, no:18714, 10/3321; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, no:5316, 5/276; İbni Kesîr, et-Tefsîr:13/305) buyurmuştur.

İslamoğlu '**Cibrîl** hadîs'i'nin **Buhârî**'deki rivâyetinde kadere îman olmadığından yola çıkıp, bunun tartışmalı fazlalık olarak ilmihal kitaplarına geçtiğini savunmuştur. Duyan da **Buhârî**'de olsa kadere inancağını sanacak! Hâlbuki **Buhârî** kader hakkında müstakil kitab (bölüm) açarak:

"Allah'ın emri muhakkak yerini bulan bir kader oldu." (*Ahzâb Sûresi:38*) âyeti kerîmesini zikretmiş ve o babta kaderle alâkalı yirmi altı hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. (*Buhârî, Kader, no:6221-6246, 6/2433-2441*)

İslamoğlu, yanılıcı âdeti üzere, **Buhârî**'nin îrâd ettiği **Cibrîl** hadîsinde kadere îman şartı olmadığını görmüş, ancak **Buhârî**'nin bu konuya tahsis etmiş olduğu özel bölümü görmezlikten gelmiştir. İslamoğlu kendi fikrini ispat sadedinde tıpkı diğer yazılarında yaptığı gibi işine gelen yeri almış, işine gelmeyen yerleri hiç görmemiştir.

İslamoğlu kendi web sitesinde yayımladığı videosunda, **Emevîler**'in, yaptıkları zulümlere kılıf olmak üzere siyâsî bir konu olarak kader meselesini çıkardıklarını, sonra da bunun îtikat kitaplarına geçtiğini iddia etmekte ve **Hasen-i Basrî** (*Radyallâhu Anh*)ın, **Abdü'l-Melik bin Mervan**'a kader risâlesi olarak yazdığı mektubunu buna delil göstermektedir.

Hâlbuki **Hasen-i Basrî** (*Radyallâhu Anh*) bu mektubunda kaderi inkâr etmemiş bilakis **Allâh**'ın ilmi ezelsindeki bilgini kul için bir cebir (zorlama) anlamında olmadığını ifâde etmiştir. **Hasen-i Basrî** (*Radyallâhu Anh*)'ın mektubu dikkatlice okunduğunda Ehl-i Sünnet ile aralarında fark olmadığı bilakis Ehl-i Sünneti desteklediğini görmemiz mümkündür. Zâten **Hasen-i Basrî** (*Radyallâhu Anh*) Ehl-i Sünnet'in en büyük imamlarındanıdır.

Artık herkes Ehl-i Sünnet inanancını doğru öğrenip ona sâhip çıkmalı ve İslamoğlu gibi yazarların kitaplarını okuyup aldanarak **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'in:

"Her ümmetin bir Mecûsîsi vardır, bu ümmetin Mecûsîleri ise: 'Kader yok!' diyenlerdir. Onlardan her kim ölürse cenâzesinde bulunmayın, hasta olanları da ziyâret etmeyin, onlar Deccalın şî'asıdır, onları Deccala ilhâk etmek Allâh üzerine bir haktır!" (*Ebû Dâvûd, Sünnet:17, no:4692, 4691, 2/634*) tehdidine uğramaktan sakınmalıdır!

İslamoğlu **"iman insanın saadeti"** adlı kitabının 162-163. sayfalarında da Cebriyye ve Mu'tezile gibi sapık fırkaların kader hakkındaki yanlış görüşlerini doğruymuş gibi göstererek Ehl-i Sünnet mensûbu insanları saptırmaya çalışıyor. Onun bu konudaki hezeyanları şöyledir:

"Bir şeyin kaderinin o şeyin "yaratılış amacı", "gayesi" olduğunu şu ayetten daha güzel hiçbir şey açıklayamaz. "O ki her şeyin gayesini, amacını

belirleyip (kaddera) o hedefe yöneltti (heda)." (87/3)

Buna göre insanın ezeli kaderi Allah'a kul olmaktır. İlahlık iddiasında bulunan ya da kulluğunu ihmal eden kaderine karşı gelmiş demektir. Arının kaderi bal yapmak, dünyanın kaderi dönmek, güneşin kaderi yanmaktır. Bir şeyin amacı doğrultusunda kullanılması o şeyin kaderine rıza, yine bir şeyin amacı dışında kullanılması, o şeyin kaderine isyandır."

Ehl-i Sünnet kelimâ âlimlerinin kazâ ve kader hakkındaki isâbetli görüşleri mufassal ak'id kitaplarımızda açık bir şekilde şöyle beyân edilmiştir:

İnsanoğlunun hayır veyâ şer olarak fiiliyâta geçireceği her türlü eylemin **Cenâb-ı Hakk Te'âlâ** tarafından vakti ve oluşumunun ayarlanması "Kader", o vakit geldiği zaman kul tarafından bizzat yapılması ise "Kazâ" olarak târif edilmiştir. Kazâ ve kader hakkında bunun tam aksini söyleyenler olduğu gibi, her ikisinin eşanlı olduğu olduğunu söyleyenler de vardır.

İslamoğlu bu kitabında, **Cenab-ı Hakk**'ın ezeldeki takdîrini (kaderini), kula yapılan bir cebir (zorlama) olarak görmüş ve bunun sonucu olarak kulun yaptığı iyi işleri kader olarak değerlendirmiş, şer fiilleri ise kader dâiresinden çıkararak kula ait bir kötü amel olarak değerlendirmiştir.

İslamoğlu bu görüşüyle Cebriyye mezhebinin dâiresine girmeyi kastetmiş olmasa da, kendisini Cebriyye mezhebinden kaçıyor gösterirken,

Şî'a ve Mu'tezile mezheplerinin görüşlerine saparak yağmurdan kaçarken doluya tutulmuştur.

Böylece o, Mu'tezile'nin görüşüne tamâmen iştirâk etmiş de değildir, zîrâ Mu'tezile insandan sâdir olan işlerin tamâmını kula nispet etmiş, oysa İslamoğlu hayrı, kader kabul ederek **Allâh**'a, şerri ise kadere muhâlefet sayarak kula nispet etmiştir.

Hâlbuki Ehl-i Sünnet'e göre, hayrın ve şerrin kaderden olması, olacak olan şeylerin, **Allâh**'ın ilminde sâbit olduğu şekliyle takdir edilmesidir.

Dolayısıyla kul kendi irâdesiyle iyi ve kötüyü işlemiş, **Allâh** ise o işin vukuundan önce onu kimin yapacağını bilmiş ve bilgisine muvâfık olarak takdir etmiştir.

Yâni kullar tarafından yapılacak işlerin **Allâh** tarafından önceden bilinmiş olması cebir değildir, ancak bir ilimdir! Daha açık bir ifâdeyle: "Kul hür irâdesiyle bir şeyi yapacağı için **Allâh-u Te'âlâ** onun o işi yapacağını bilmiştir, yoksa **Allâh-u Te'âlâ** bildiği için kul o işi yapmaya mecbur olmamıştır.

Başka bir yerde de İslamoğlu, kaderi, âdetâ rızâ olarak kabul etmiş, insanın kulluk yapmasının kader olduğunu, kulluğa muhâlif işler yapmasının da kader olmadığını savunmuştur. Nitekim o bunu kendi kitabında şu şekilde ifâde etmiştir: *"İnsanın ezeli kaderi Allah'a kul olmaktır. İlahlık iddiasında bulunan ya da kulluğunu ihmal eden kaderine karşı gelmiş demektir". (İman İnsanın Saadeti, sh:163)*

islamoğlu'nun bu sözüne göre insanın iyi işler yapması kader iken, kötü işler yapması yâni şakî olması kader değildir. Hâlbuki Islamoğlu'nun bu yanlış anlayışını gerek yukarıda zikrettiğimiz **Cibrîl** hadîsi, gerekse **Abdullâh İbn-i Mes'ûd** (*Radiyallâhu Anh*)'ın rivâyet etmiş olduğu; insanın ana rahmindeki devrelerinden bahseden hadîsi-şerîf nefyetmektedir.

Nitekim **Abdullâh İbn-i Mes'ûd** (*Radiyallâhu Anh*) şöyle demiştir: Bize dâimâ doğru söyleyen ve kendisine de doğru bildirilen **Rasûlüllah** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

"Her birinizin yaratılışı kırk gün anasının karında toplanır. O kadar bir zaman sonra, katı bir kan pıhtısı olur. Yine o kadar bir zaman sonra bir çiğnem et olur.

Sonra (dördüncü safhada) **Allâh Celle Celâlihü dört kelime ile bir melek gönderir, rızkını, ecelini, şakî veyâhut sa'îd** (iyi veyâ kötü) olduğu yazılır ve ruh üflenir. Sizlerden biriniz ateş ehlinin ameliyle amel etmeye devâm eder, nihâyet kendisiyle cehennem arasında bir zirâ (kulaç)dan başka mesâfe kalmaz. Bu sırada (meleğin ana karında yazdığı) yazı (kader) o kişinin önüne geçer.

Bu sefer o kimse cennet ehlinin ameliyle amel etmeye devâm eder ve cennete girer. Ve yine bir kimse cennet ehlinin ameliyle amel eder, nihâyet kendisiyle cennet arasında bir zirâ (kulaç)dan başka

mesâfe kalmaz. Bu sırada yazı onun önüne geçer. Bu defâ da o kimse ateş ehlinin ameliyle amel eder ve ateşe girer." (*Buhârî, Bedü'l-halk:6, no:3154, 3/1212*)

Bu hadîsi **Buhârî** "Bedü'l-Halk", "Kader" ve "Tevhîd" bahislerinde; **Ebû Dâvûd** ile **Tirmizî** "Kader" bahsinde; **İbni Mâce** "Kitâbü's-Sünne"de farklı râvilerden tahrir etmişlerdir.

Burada dikkat edilmesi gereken, **Allâh-u Te'âlâ**'nın herhangi bir kul hakkında iyi veyâ kötüyü yazmasının, kul için bir cebir (zorlama) olmadığıdır. Zirâ geride de ifâde ettiğimiz gibi, **Allâh-u Te'âlâ** kulunun ne yapacağını ilmi ezelisinde bildi ve o bildiğini kader olarak yazdı. Yâni kul, **Allâh-u Te'âlâ** yazdı diye iyi veyâ kötü olmadı, bilakis onun iyi veyâ kötü olduğunu **Allâh-u Te'âlâ** bildi ve o kul da **Allâh-u Te'âlâ**'nın kendisi hakkında bilip yazdığını yaşadı. Zâten **Allâh-u Te'âlâ**'nın yanlış bilmiş olması düşünülemezdi.

islamoğlu'nun, kulun kendi kaderine muhâlif iş yapabileceğini iddia etmesi, **Allâh-u Te'âlâ**'nın bilgisinin noksanlığını iltizâm eder (gerektirir). Zirâ **Allâh-u Te'âlâ** kulunun iyi işler yapacağını ilmi ezelisinde bilmişken o kulun bu kaderine muhâlefet edip kötü işler yapması, **Allâh**'ın ilminin yanılması olur ki, bu tarz bir düşünce -me'âzelâh- insanı İslam dâiresinden çıkarır. Kader hakkındaki bu yorum insafla düşünüldüğünde, işin nereye gittiği daha iyi anlaşılır, bunu görmemek için kör olmak gerekir.

"Kadere îmânın gerekliliği", "Hayır ve şerrin kader olduğu"

ve "Kişinin, kaderine muhâlefet etmesinin mümkün olamayacağı" nı yukarıda zikrettiğimiz hadîsi-şerîfler ve bu bapta zikrolunan birçok hadîsi-şerîf ispat etmektedir. (*Buhârî: 6105-6106-6107-6111-6115; Müslim, Bâb-u beyâni'l-îman:9-11, Hükmü'l-azl 2601-2602-3096, el-kader4781-4782-4783..bu bapta birçok hadîsi-şerîf mevcuttur, biz bu kadarla iktifâ ettik*)

Kaderi ispat sadedinde bunca hadîsi-şerîf varken, Islamoğlu'nun bunları görmezden gelip **Cibrîl** hadîsi diye bahsettiği, **Buhârî**'nin 4404 numaralı hadisinde kaderden bahsedilmemesinden yola çıkarak:

"Kadere inanmak tartışmalı bir fazlalıktır" tâbirini kullanmasını iyi niyetle bağdaştırmak gerçekten mümkün değildir. Bunu değil ehli-ilmiden olan birinin, sıradan bir insanın dahi yapacağına aklıselim aslâ onay vermez.

islamoğlu'nun en büyük tahrîbatı ise, kader gibi tartışılmaz olan hakikatleri, sıradan bir mevzû imiş gibi tartışılır bir hale getirmesi ve asırlar boyunca gelmiş geçmiş Ehli-Sünnet âlimlerimizin tümü hakkında kullandığı "*Bunlarda anlama problemi var*" tâbiriyle, bu zevâta insanların gözüne baka baka hak'rette bulunmasıdır ki, ulemâyı hakir görmenin, kâfirliği mücip esbaptan olduğu birçok hadîsi-şerîf ve rivâyette zikredilmiştir.

Rabbim gözümüzdeki perdeleri kaldırıp hakikati görmeyi ve o hakikatten zerre kadar ayrılmamayı bizlere nasip eylesin. Âmîn!

KADİR MISİROĞLU

TEFEKKÜR

KÂFİRİN KALB GÖZÜ KÖRDÜR!...

insanı, insan yapan imandır!.. Daha emin bir tâbirle söylemek gerekirse kâmil mânada insan, kâmil mânada "imanın eseridir. Küfür veya inkârsa ya nihilizmin (hiçbir şeyin bir sonu, mânası ve ehemmiyeti olduğuna inanmama) ya da materyalizmin eseridir.

Nihilizm, kendi kendini dipsiz bir çukura atmak veya idrâk ve iz'anı kaldıran mutlak ve nihayetsiz bir zihnî maluliyete ram olmaktır.

Materyalizm ise, tecessüs, tahayyül ve tefekkürü madde ve havass-ı hamse (beş duygu) ile tahdid ederek, beşeri ufuk-suzlaştırmak, hayvânîleştirmek ve eğer tâbir caizse- maddeleştirmektir. İnsanı insan yapan, eşref-i mahlûkat (varlıkların en şerefli) kılan bütün hasletlere saha ve inkişaf şansı bırakmayarak onları iptale mahkûm

etmektir. Üstelik bu keyfiyeti, idrâke ancak izafiliklerle yol bulabilen havass-ı hamse, sahası mahdud (sınırlı) olan maddî âlem içinde daha da mahdud imkânlarla araştırıcılığa sahne olan lâboratuvar ve binbir zaafı sabit aklın müşteerek mesâisine dayarsa...

Üstelik, maddenin hududunda durmayan insan müfekkiresini tatmin ihtiyacı karşısında metafizik mes'elelere de el atar ve ispat külfeti bakımından kabulden farksız olan inkâr hükümleriyle ortalığı sise boğarsa...

Üstelik, yola lâboratuvar-dan çıkan Einstein gibi muasır müspet ilimcilerin maddeyi aşan izahlarla akli dipsiz bir metafizik (fizik ötesi) âleme çeken teorileri karşısında kendi kendisi ile tezada düşmeksin en küçük bir tenkid sahibi olamazken... Ruh, ezel, ebed, varlık, yokluk, ölüm gibi mu-

ammalar için ifsad edilmemiş hiç bir insan fıtratının sükût ve lâkaydiye (ilgisizliğe) bürünmesi imkânsızken... Varlığı inkâr edilemeyen «**keyfiyet**»lerin «**kemmiyet**»ler gibi izahı yapılamazken... Bütün bunların zâtî mâhiyeti bir kenara bırakıldığı halde asar ve tecellilerine âid kaanun ve kaideler peşinde koşulurken... Feza'yı ezeldeki tek bir «nokta»nın hâlâ devam eden genişlemesi kabul eden görüşlerin laboratuvarında başlayan ve fakat az sonra onun mahdud çerçevesini aşarak fitrî (yaratılıştan) tecessüse hürriyet bahşetmek mecburiyetinde kalan âlimlerce ortaya konduğu bilinirken... Hâlâ inkârla, akli mâbud kılan rasyonalizm (akılcılık) ve materyalizmde inat ve ısrar etmek ne hazin bir sefalettir!...

Bir de tutup bu sakim (çirkin) tavrı ferdî ve içtimaî hayatın çeşitli faaliyet ve dav-

ranışlarına aksetmiş olarak düşünün... Ortaya yukarıya koyduğumuz resimdeki espriden başka ne çıkar!?!...

Bu âlemin varlık sebebi olan aşkın, selim kalblerdeki tecelliyatı vücûd bulmadıkça, bugün sokakları dolduran kalabalıkların günü birlik macerasının resimdeki hayvanınkinden farklı olması imkânsızdır. Gulgûlesi afaki tutan ferdî ve içtimaî kavgalar sadece ve sadece aşksızlığını -daha emin tâbirle- imansızlığın eseridir. Zira gerçek aşk, imanın özüdür.

Her türlü beşerî tavra seviye ve vasıf kazandıracak olan imandır. Kâfirinse akıl gözü (kalb gözü) kördür!... Bu gözü açmadıkça feraset avdet etmez ve beşer lâyıık olduğu ulviyyete kavuşamaz!...

Zamanımızda müspet ilimler artık lâboratuvarların dar çerçevesine sığmıyor, yeni araştırmaların sonu, fizik sahayı aşıp metafiziğin derinliklerine dalıyor. Fizikî sahada - maddenin sırrına vukuf sayesinde- elde edilen başarılar ise, bizzat maddenin maddiliğinden bile şüphe ettirecek noktalara ulaşmıştır.

Gerçekten geçen yüzyılın katı materyalist görüşlerine mukabil bu asrın seçkin kafaları imana yönelmiştir. Çünkü dinin kavranması güç metafizik gerçekleri bu yeni keşifler karşısında - aklen ve ilmen- daha da mümkün görünüyor.

Diğer taraftan, Islâm'ın anlaşılması istikametinde Batı Âlemi'nde müşahede olunan terakki de sevindiricidir. Bu da materyalist telâkkilerin çöküşüne paralel bir gelişme arz etmektedir. Zira her geçen gün Kur'an'ı teyid eden ilmî bir keşif yapılıyor. Böylece de O'nun gerçek azametini şahid olunuyor. Varsın ülkemizde, hâlâ Ondokuzuncu Yüzyılın bâtıllarına perestiş eden (tapınan) yarı münevverler küfür ve ilhadda inad ededursunlar! Bütün Dünya her gün biraz daha iman dairesine kaymakta ve kur'anî gerçeklere yeni bir pancur açmaktadır. Hayfa ki, kaderin mühürlediği kalbleri, açmaya kimsenin gücü yetmez! Onların resimdeki zavallı hayvandan daha aşağı seviyelere düşmeleri müstakbel imâm şahlanışa mâni olamaz!..

Gelecek zaman, Islâm'a gebedir!.. Bu büyük tecellinin müjdecî emarelerine karşı lâkayd kalıp da bize ve davamıza düşmanlık güdenlerin zararı sadece ve sadece kendilerine dokunacaktır! Onlar, şeytanın boyunlarına bağladığı bir çubuğun ucundaki havuca ulaşmaya çalışan zavallılardır. Onlar bize kızarken, biz onlara acıyor ve Rabbimizden kendilerine hidâyet diliyoruz.

Ramazân-ı Şerif ayında kazanılan güzellikler, yapılan ibadetler bir kenara atılmamalıdır.

Çünkü Ramazan ayında ıslah edilen ruhlarımızın hastaliksız devam etmesi, Ramazan ayından sonra da bizim kulluk yolunda bulunmamıza bağlıdır. Biz ibadet etmeye devam ettikçe ruhlarımız hastalık yüzü görmez. Bu ne gibidir bilir misiniz? Hastanın birisi bir hekime başvurur, hekim muayene eder ve der ki: "Sen şunu yer, bunu yemezsen, şöyle yatar böyle kalkarsan, şu ilaçlara da devam edersen hastalık geçer, rahat edersin. Fakat ne vakit bunları bırakırsan, hastalık yine gelir." Şimdi, doktordan bu nasihati dinleyen adamın hastalığı geçer geçmez, bu ilacı bırakması, perhizi bozması uygun mudur? Bunu akli

başında olan bir kimse yapar mı? İşte Ramazan ayında ibadetle nefsini ıslah eden bir kimse de böyledir.

Bir ay boyunca, ALLAH Teâlâ'nın emir ve yasaklarına uyarak, olanca gücümüzle ibadet ve taatte bulunmaya çalıştık. Tabir caizse, akülerimizi şarj ettik, iyice doldurduk. Şimdi bize düşen, akülerimizin deşarz olmaması yani boşalmaması için vazifelerimizi, ibadetlerimizi muntazaman yapmaya, çalışmaya devam etmektir. Tıpkı bir araba gibi. Çalıştığı sürece aküsü deşarz olmaz, yani boşalmaz. Ama çalışmadan bir kenarda durursa, günün birinde mutlaka boşalır.

Bu bakımdan şu hususu iyice tesbit etmemiz ve bilmemiz şarttır: Gerçek Müslümanın hali, işi, gücü, ibadeti, taati, nefsi ile olan mücadelesi

Ramazan ayı içinde ne ise; Ramazan ayının dışında da bunlar yine aynıdır. Ramazan ayı, ibadet mevsimidir de, diğer aylar isyan mevsimi mi?

Bu sebeple Ramazan ayından sonra bunları terk etme veya ihmal etme diye bir şey yoktur. Bunun için, Ramazan ayındaki ibadet ve taata devam edişimizde bir eksilme olmasın. Her zaman ALLAH Teâlâ'nın emirlerini yerine getirmek lazımdır. Çünkü Müslümanlık mevsimlik bir elbise değildir ki, belli bir ay gelince giyilsin, o ay çıkınca da çıkarılsın. Müslüman, yaşadığı sürece dinin emir ve yasaklarına uymak mecburiyetindedir. Bu hususta Cenâb-ı Hak:

"Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et"¹ buyurmaktadır.

1 - Hicr Sûresi:99

Evet Ramazan ayı bitti ama vazifelerimiz, ibadet ve kulluk bitmemiştir, devam etmektedir. Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)de bir çok hadis-i şeriflerinde ibadete devamı teşvik etmiştir. Hz. Aişe (Radiyallahü anha) validemizden rivayete göre, Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem): “Amellerin hangisi ALLAH Teâlâ’ya daha sevimidir?” diye sorulunca, Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem): **“Az da olsa, en devamlı yapılandır.”** buyurmuştur.¹

Anlaşıyor ki, daimi surette yapılan az ibadet, bir müddet sonra kesilen çok ibadetten daha hayırlıdır. Çünkü daimi surette yapılan ibadet az bile olsa, ALLAH Teâlâ’ya itaat, zikir, murakabe, niyet ve ihlası devam ettiriyor demektir. Bu devam sayesinde az amel, devam etmeyen çok ameli kat kat geçer ve daha etkili, daha tesirli olur. Bir varil suyu bir beton üzerine birden boşaltsanız, o beton üzerinde kalıcı bir etkisi, tesiri olmaz. En fazla tozunu-toprağını giderebilir. Fakat o varil suyu iki metre yukarıya asıp altından bir de-

lik delseniz, o delikten beton üzerine düşen damlalar, düştüğü yerde mutlaka kalıcı bir etki, kalıcı bir tesir yapar. İşte ibadetler de aynen böyledir. Az da olsa devamlı yapılan ibadetler maneviyatımız, ruhumuz üzerinde daha etkili, daha tesirli olurlar.

Binaenaleyh, yalnız Ramazan ayı gelince camilere koşmakla iş bitmez. Buna bayramdan sonra da devam etmeli ki yüreklerimiz parlaklığını, ruhumuz yüksekliğini muhafaza etsin. Sadece Ramazan Müslümanlığı yapan, kulluğunu Ramazan ayına tahsis eden, Ramazan ayı çıktıktan sonra: **“ALLAH’a ismarladık namaz, Kur’an-ı Kerim, cami. Ben tam on bir ay istirahatliyim. Arada sırada Cuma ve bayramlarda seni ziyarete gelirim!”** kabilinden Müslüman olanlara derim ki: ALLAH’a karşı vazifelerimizi yapmak sadece Ramazan ayına mahsus değildir. ALLAH ve Resûlü’nün emirleri sadece Ramazan ayına tahsis edilemez. Onlar hayatımız boyunca tatbik edeceğimiz ilahi düsturlardır.

O halde ibadetlerimizi Ramazan ayı çıktı diye kesivermeyelim. ALLAH’ın verdiği sağlık ve rızık gibi sayısız

nimetlerinden her an ve her zaman yararlandığımızı göre, O’na olan şükür ve kulluk borcumuzu da her zaman yerine getirmek zorundayız. Esasen kul olduğumuza göre ve ölünce O’nun huzuruna varıp rahmetini ve cennetini isteyeceğimize göre ibadetlerimize devam etmekten daha normal bir şey olamaz.

Şevval ayındaki altı gün orucu sakın ihmal etmeyelim. Ramazan-ı şerif ayından sonraki Şevval ayında altı gün oruç tutmak müstehabtır.²

Mü’min ibadetlerle, ALLAH’a karşı tam bir teslimiyet içinde, iyi bir kul, örnek bir insan olma imkanını elde eder. Ramazan ayı bu ibadet yoğunluğuyla, Müslümanın tüm kötülüklerden ve hatalı davranışlardan arınıp güzellikler ve iyiliklerle donatılmasına imkan tanıyan mübarek bir zaman dilimidir. Ramazan ayında kazandığımız güzel hasletlerin ve yerine getirmeye çalıştığımız ibadetlerin Ramazan ayından sonra da devam ettirilmesi gerekir. Nafile de olsa ibadette esas olan devamlılıktır. Bu bakımdan bu ayda yerine getirmeye özen gösterdiğimiz ibadetlerimizi ve kazandığımız güzellikleri, Ramazan ayından

1 - Buhari, Rikak:18; Müslim, Müsafirin:216-218; Ebu Davud, Tatavvu:27; Nesei, Kıyamü’Heyl:19; İbn-i Mace, Zühd:28; A.b.Hanbel:2/250

2 - Alemgir, el-Felavai-Hindiyye, 1/201

sonra da devam ettirmeye çalışmalıyız.

Ramazan ayında sabrı, paylaşmayı ve başkalarını da düşünmeyi öğrendik. Eş dost ve akrabalarımızla iftar sofralarında buluşarak birlik ve beraberlik tabloları oluşturduk. Kimsesizlere şefkat ve merhamet kanatlarımızı gerdik. Fakir ve muhtaç insanların ihtiyaçlarını gücümüz nisbetinde karşılamaya çalıştık. Camilerimiz, cemaatle kılınan namazlarla ayrı bir canlılık kazandı. Kubelerimizde, tekbirler, dualar ve Kur'an tilavetleri yankılandı. Fert ve toplum olarak elde ettiğimiz bu güzellik ve kazanımları, hayatımızın her anını kuşatacak şekilde devam ettirmeliyiz. Böylece, toplumumuzda huzur ortamının oluşmasına katkı sağlayacağımızı da unutmayalım.

Hayatımız boyunca sayısız nimetlerle bizlere ihsan da bulunan Cenab-ı ALLAH'a karşı kulluk görevlerimizi yerine getirelim. Yüce Kitabımızı okuyarak ve dinleyerek elde ettiğimiz güzelliği, Ramazan ayından sonra da devam ettirme gayretinde olalım. Edinmiş olduğumuz güzel ahlaki değerlerden uzaklaşmayalım. **İbadet, sadaka, güzel davranışlar ve tevbe ile arındırdığımız gönüllerimizi tekrar günahlarla kirliletmeyelim.**

Unutmayalım ki, Ramazan ayında yaptığımız ibadetleri ve edindiğimiz güzellikleri devam ettirmemiz, onların makbul olduğunun bir göstergesi olacaktır.

Ramazan ayı geçti diye bazı insanlar maalesef yine eski hayatlarına dönerek, Ramazan ayını vesile kılarak başladıkları çoğu güzel huyları bırakıyor. Bir nevi **Ramazan Müslümanlığı** peydah oldu. Ramazan ayında dine sıkı sıkı sarılan, ALLAH'ı hatırlayan, kıyasıya ibadetle yoğunlaştırılmış bir ay geçiren fakat bu ay bittikten sonra sanki sorumlulukları bitmiş gibi yanlışlarına yeniden başlayan bir anlayıştan beslenen bir Müslümanlık.

Şunu tesbit edelim: Tabii ki Ramazan ayı arındıran, temizleyen, günahları affettiren bir ay; insanı anasından yeni doğmuş gibi paklayan ve yine tabii ki teravih gibi, oruç gibi, mukabele gibi bu aya mahsus ibadetler de var. Bu doğru. Fakat yanlış olan şu: Bu ay mübarektir diye bu aya mahsus ibadet etmek, ibadetleri kulluğu bu aya hasretmek, hapsetmek. Onun mübarek olması, diğer ayların mübarek olmadığı anlamına gelmez ve bu yanlış varsayımdan yola çıkarak bu ayda ibadete yoğunlaşmamız diğer aylarda günaha girmemize cevaz vermemeli,

vermez. Dolayısıyla Ramazan ayı sonrası da aynı dikkat ve heyecanla, aynı korku ve ürpertiyle ALLAH'a ve İslam'a sarılmalı ve bir dönemlik Müslüman olmaktan kaçınmalıyız.

Şu noktayı da hiç hatırdan çıkarmayalım. Yaptığımız ibadetler tamamen kendi yararımızdır. Cenâb-ı Hakk'ın bizim ibadetlerimize hiç bir ihtiyacı yoktur. Kulluğunu gösterenleri başışlamak üzere onlara ibadeti emretmiş, yapıp yapmamakta onları tamamen serbest bırakmıştır.

O halde ibadetlerimiz tamamen bizim menfaatimiz için emredilmiştir. Binaenaleyh biz ibadet etmek ihtiyacındayız. Bu ihtiyacı Ramazan ayında duyup da sonra duymamak uygun değildir. Ayrıca ibadetlerimiz ahlâkımızın temiz kalmasına da büyük ölçüde yardımcı olmaktadır. Ramazan'da adeta melek gibi her türlü kötülükten uzak oluşumuz, ibadetlere devam edişimizle yakından ilgilidir.

Bir önemli nokta da alışkanlıklarımız konusudur. **İnsanlar kötülöklere çabuk alışır fakat zor bırakırlar. İyilikler ise aksinedir. Zor alışır fakat kolayca bırakılabilir. Bir sigara, bir içki tiryakisinin bunları bırakmak istediği halde kolayca bırakmadığını hepimiz bi-**

liriz. O bakımdan kötülükleri bırakmak, iyiliklere alışmak ve onları devam ettirmek için güçlü bir iradeye sahip olmak gerekir. Bu iradeyi Ramazanda gösteren insanlar sonra da gösterebilirler. Bu, esasen akli başında, kârını-zararını bilen her insanın yapacağı en normal bir iştir. Öyle ise Ramazan ayında alıştığımız ibadetlerimizi, güzel ahlâkımızı Ramazan sonrasında da sürdürmeliyiz. Zor kazandığımız bu güzel alışkanlıklarımızı devam ettirmek suretiyle irademize sahip olduğumuzu isbat etmeliyiz.

Günde belirli miktarlarda gıdasını almayan bir insan nasıl bir takım hastalıklara maruz kalır, hayatını kaybetmekle karşı karşıya bulunursa manevî gıdasını almayan bir insan da musalla taşından sonra açılacak ebedî hayatta yaya kalır. Kendisini cehennem alevleri arasında bulur. Şu halde akıllı ve şuurlu bir Müslüman ALLAH ve Resûlü'nden uzak yaşayarak ebedî hayatını zindana çevirmez.

O halde muhterem okuyucu!

Hem dünyamızı ve hem de ahiretimizi kazanmak zorundayız. Yalnız dünyamızı kazanmak bizi saadet ve selamete götürmez. Gerçek saadet her iki dünya için çalışmakla elde edilir. Bu bakımdan ahiret

için çalışmayı yalnız Ramazan ayına tahsis etmek büyük bir hatadır. "Ben Müslümanım" diyen hiç bir kimse bu hataya düşmemelidir. Abdullah b. Ebi Bekre (Radiyallahü anh)'dan rivayete göre bir adam:

-Yâ Resûlellah! İnsanların en hayırlısı hangisidir? Diye sormuş. Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):

"İnsanların en hayırlısı ömrü uzun ve ameli güzel olandır."¹ buyurarak hayırlı ve mesud olmayı, güzel amel-lerle geçecek uzun ömürlülüğe bağlamaktadır. Senenin on bir ayında caminin, namazın ve ibadetlerin semtine uğramayıp sadece Ramazan ayında ibadet etmekle güzel amel yapılmış olmaz. Müslüman, ömrü boyunca güzel amel işlemekle vazifelidir ve buna mecburdur.

Görülüyor ki: Cenâb-ı Hakk'a bir zaman için itaat ve ibadet etmek kâfi değildir. Bilâkis her zaman Cenâb-ı Hakk'ın emirlerini yerine getirmek lazımdır. Sonra bu dinî emirlerin hepsini yerine getirmek, yasak edilen şeylerden tamamıyla çekinmek gerekir. Dinî emirlerin bir kısmını yapıp, bir kısmını da yapmayanlar hakkında ALLAH Teâlâ buyuruyor ki:

"Yoksa siz Kur'an-ı Kerim'in bir kısmına inanıyor,

öbür kısmını inkâr mı ediyorsunuz."²

Bu bakımdan ey Mü'minler, ey ALLAH'ın kulları! Sakın Ramazan'da kazandığımız o sevimli, o duygulu hali bırakıp da kalplerimizi yeni baştan kirletmeyelim, gönüllerimizden ALLAH aşkını, Peygamber sevgisini çıkarıp da bir fesad ocağına çevirmeyelim. Kazandığımız yüksek insanlık şerefini muhafazaya çalışalım ve unutmayalım ki, Cenâb-ı Hakk her işimize, gönlümüzden her geçen şeye vakıftır. Bütün hayatımızın günlerinin Ramazan ayında geçirdiğimiz günler misali olmasını istiyorsak ki, mutlaka istiyoruz:

"Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi ALLAH'ı anmaktan, itaat ve ibadet etmekten alıkoymasın. Kim bunu yaparsa işte onlar ziyana uğrayanlardır. Herhangi birinize ölüm gelip de: Rabbim! Beni yakın bir süreye kadar geciktirsen de sakada verip, iyi kimselerden olsam! Demesinden önce, size verdiğimiz rızıktan infak edin! ALLAH, eceli geldiğinde hiç kimseyi, ölmünü ertelemez. ALLAH, yaptıklarınızdan haberdardır."³ ayet-i kerîmeleri gereğince sahip olduğumuz dünya

2 - Bakara Sûresi:85

3 - Mûnafikûn Sûresi:9-11

1 - Tirmizi, Zühd:22

malı, sahip olduğumuz dünya hayatının zîneti olan evlâdımız bizleri ALLAH'ın zikrinden, itaat ve ibadetinden alıkoymasın. Hiçbir zaman, gençliğimize, servetimize, makam ve mevkiimize güvenmeyelim.

Abdullah b. Ömer (Radiyalahü anh) şöyle demiştir: Efen-dimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) benim omuzumu tuttu da bana:

"Ey Abdullah! Sen dünyada garib kimse gibi yahud yolcu gibi ol!" buyurdu. Abdullah b. Ömer (Radiyallahü anhüma)'da:

"Ey Mü'min! Akşama eriştiğinde sabahı gözleyip bekleme, sabaha eriştiğinde de akşamı gözleme, işlerini zamanında yap! Sıhhatinden bir kısmını hastalık zamanına ayır, hayatından bir kısmını da ölümün için faydalı kıl!"¹ diye vasiyet ederdi.

Bu hadis-i şerif daima hatırda tutulmaya, hatta levha yapıp daima gözönünde bulundurulmaya layık son derece kıymetli bir hayat düsturudur. Abdullah b. Ömer (Radiyallahü anhüma)'nın tavsiyesi de bu hadis-i şerifin en güzel bir tefsiri mahiyetindedir.

Çünkü akıllı olan kimse, akşama girdiği zaman sabahı beklememez; sabaha girdiği zaman da

akşamı beklemez, fakat bunlardan evvel ecelinin kendisine erişeceğini düşünür de ölümünden sonra faydasına kavuşacağı işleri yapar, sağlık günlerinde iyi işlere koşar. Zira hastalık ansınız gelir de onu amelden menedebilir... Şu sözleri söyleyen ne kadar güzel söylemiştir:

"Rüzgârın estiği zaman onu ganimet edin. Çünkü her hareket edenin sükunu vardır. Sakın onda ihsandan gafil olma! Zira sen, sükunu ne zaman olacak bilmezsin. Ellerin zafere ulaştığı zaman kusur yapma, çünkü dehrin adetidir, hainlik yapar."

Muhterem Okuyucu!

Ramazan-ı şerif ayının ardından, hemen şu günlerde Yüce Rabbimizin:

"Kendileriniz için hayırdan ne takdim ederseniz, sizden önce ne gönderirseniz, onu ALLAH'ın indinde daha hayırlı ve ecrini daha büyük olarak bulursunuz. ALLAH'tan günahlarınızın afvını isteyiniz. Şüphesiz, ALLAH Gafûr'dur, Rahîm'dir"²

"Ey iman edenler! ALLAH Teâlâ'dan korkun da emirleri ifa edin. Herkes yarını kıyamet günü için önden ne göndermiş olduğuna bir bak-sın. ALLAH Teâlâ'dan korkun

da yasak edilen şeyleri terk edin. Çünkü ALLAH Teâlâ, ne yaparsanız hakkıyla haberdardır."³ emirlerine kulak vererek, ahiret için ne hazırlık yaptığımızı, kendimiz için hayırdan ne takdim ettiğimize, önden ne gönderdiğimize bir bakalım. Hayatımızın bir muhasebesini yapalım. Nefsimize bir çeki-düzen verelim. Nefsimize değil de Cenab-ı Hakk'ın emirlerine uyalım. ALLAH Teâlâ yolunda ve huzurunda gözyaşı dökelim. ALLAH Teâlâ huzurunda, kulun akıttığı birkaç damla gözyaşının, ilahî Rahmeti coşturduğunu, yalvaran günahkar kulun günahının bu sayede yıkandığını bilelim. Hakk'ın rahmet dergahına sığınalım. O'nun, uzanan elleri, yalvaran gözleri boş çevirmediğinin idraki içinde olalım. Salih amel-lerimizin; imanımızın nurunu arttırdığını, kemalini ve bekasını sağladığını idrak ederek ömrümüzü salih amellerle geçirelim.

Yapmış olduğumuz ibadet ve taatlerimizin kabulünü, şu geri kalan ömrümüzü kamil iman ve o iman gereği olan salih amelle birlikte sıhhat, afiyet ve ferahlık içerisinde geçirilmesini ve daha birçok Ramazan'lara, bayramlara kavuşmamızı Cenâb-ı Hakk'tan dua ve niyaz ederim.

1 - Buhari, Rikak: 3; Tirmizi, Zühd: 25; Ibn-i Mace, Zühd: 3; Ahmed b. Hanbel, 2/24, 41, 232, Müstedrek, 4/306

2 - Müzzemmil sûresi:20

3 - Haşr sûresi:18

Enver Baytan Hocaefendi; on senedir Küçük Ayasofya Camii'nde hatiplik görevi yapmış, bunun yanında pek çok camilerde vaazlar-sohbetler etmiş, ayrıca kendisini televizyon ve radyo programlarında sık sık dinlediğimiz ehli-sünnet hassasiyeti olan bir hocaefendidir. İnşallah bu röportajımızda kedisini daha yakından tanıyıp Ehli Sünnete dair bazı konuları konuşacağız. İstifade etmek temennisiyle...

ARİFAN: Hocam şöyle başlayalım Enver Baytan hoca kimdir? Kısaca sizden dinleyelim.

Enver BAYTAN: Balıkesir'in Gönen kazasının, Ömerler köyünde 1925te dünyaya geldim. Kuran-ı Azimüşşanı 6-7 yaşlarında köyümüzde öğrendik, sonra komşu köye olan Kaplama köyünde Hafız Server Hocaefendide hafızlığa başladık ve 9 yaşımızda hıfzımızı tamamladık.

Hafızlığı bitirdikten sonra hocamızın müsadeseyle, Gönen'in Kecder köyünde, Hafız Hamit

Hocaefendi'den talim okuduk. Onun talimi İstanbul şivesine uygun idi, mahrec ve hurufat konusunda çok beğenilirdi. Onda okurken hoca efendinin talebe okuttuğu haber alınmış ve bir baskına uğradık.

ARİFAN: Sene kaç?

Enver BAYTAN: O vakitler 9-10 yaşlarında olduğuma göre demek 1935'li yıllar..

Sonra hocaefendi mahkemeye celp edildi, onunla birlikte mahkeme bizi de celp etti. Daha birinci celsede beraat ettik. Böyle bir badire de geçirdik.

ARİFAN: Gönenli Mehmet Efendi'de ne zaman okudunuz?

Enver BAYTAN: Askerden geldikten sonra rahmetli peder bizi İstanbul'a getirdi ve Gönenli hocaefendi ile görüştü, oda kabul buyurdu. Bizi ona teslim ederek memleketine döndü. Biz hoca efendinin himayesindeyken günlük yevmiye verirdi. Hem para verir, hem okuturdu. Bir yandan bize talim dersi verir, bir yandan da Osmanlı yazısını öğretirdi.

Böylece hocamız İstanbul'da durmamıza sebep oldu. Yoksa babam masrafımızı karşılayacak durumda değildi. Hatta daha sonra geldiğinde babam: "Hoca efendi, bu çocuğun burada masrafı olacak, aydan ayamı olur yıldan yıla mı olur katkıda bulunmamız gerekir herhalde. Ne buyurursunuz?" diye sordu. Gönenli Hocaefendi babama: "Senin geri dönmeye paran var mı?" diye sordu. "Var" dedi. "Öyleyse sen git gerisine karışma" dedi.

Tahmin ediyorum 1-1,5 sene kadar hocaefendide kaldık. Ondan sonra yine onun rızasıyla oradan ayrıldık.

Bu şekilde devam ederken Fatih camiinin o ta-

rihte ikinci imamı Dersiam'dan Batum'lu Hafız Halil Efendi'den Kiraati Aşere'ye başladık.

Daha sonra bir sebeple Izmit'e gitmemiz gerekti. Orada onun talebesi hafız Cevdet efendiden ki aynı kiraati devam ettirdik ve orada ikmal ettik.

Izmit'in o tarihte en büyük camii olan Yeni Cuma Camii için imtihan açıldı. Osmanlı işi, kubbeli, büyük bir eser. Biz de talip olduk ve bize nasip oldu, göreve başladık.

Sonra İstanbul'da imtihan açıldı. Bunu duyduk İstanbul'a geldik. Orada müracaat ettik. Fakat altı cami boş dediler, imtihan gününde tahmin ediyorum 150-200 civarında talip vardı. Burada da Yerebatan Camii'ne uygun görülmüşüz. O şekilde yazı geldi Izmit'e. "On beş gün içinde fiilen vazifenize başlamanız uygun görülmüştür. Derhal vazifeye başlayıp bunun bildirilmesi" mealinde bir yazı. 1952 de geldik Yerebatan Camii'nde vazifeye başladık.

Orada imamlık yaparken vazizlik imtihanına girdik. Ömer Nasuhi Bilmen Efendi İstanbul müftüsü idi o zaman. (Allah rahmet eylesin) Vaizlik imtihanını kazanmışız. İlk kürsüye çıkıp vaaz ettiğim cami Yeni Camii'dir. Daha önce çok vaaz ettik ama ilk resmi olarak orada vaaz ettik.

ARIFAN: Hocam vaaz ve hutbe konularını kendiniz mi seçiyordunuz?

Enver BAYTAN: Evet biz se-

çiyor ve hazırlıyorduk. Zaten öyle olması lazım. O zaman "Hutbeyi biz hazırlayacağız siz okuyacaksınız" diye bir merkezîyetçilik yoktu. Benim semtimde hangi konuda konuşmaya ihtiyaç var, oradan nasıl bilecek onu. Bilemez. Öyleyse onu Cami'nin imamına bırakmalı.

ARIFAN: Arapçayı hangi hocalardan kimlerde okudunuz?

Enver BAYTAN: Hemşinli Şevket Efendi vardı Izmit'te. Ondan ağırlıklı olarak başladık. Daha önce "Nasara, Yansuru" demiştik ama zikretmeye gelince hocaefendiden başlamak uygun olur.

İstanbul'daki Arapça hocalarımız ise; o tarihlerde Eminönü müftüsü olan Bekir Haki Efendi tefsir ve hadiste bize hocalık etmiştir. Sonra Konya Hadimli Musa Kazım Efendi'den okuduk. Bizi okuturken Hocaefendi 80 küsur yaşında idi. Hiç gözlük takmadı. Kadıköy'de Osmanağa Camii'nin şadırvanında abdest almış namazı kılmadan sizlere ömür 93 yaşında ruhunu teslim etmiş. Sonra Aksaraylı Abdullah Efendi'den mantık okuduk. O Mantık ilmini çok iyi bilirdi. Yani Mantık ilmi kalksa yenden yazar.

Hasan Basri Çantay'dan bir ara istifade ettik. İki hususta; biri Osmanlı edebiyatında bize hocalık etti. Biri de Arapçadan Türkçeye tercüme usulünde.. Bu iki şeyde bize ders veriyor-

du. Kendisi o devrin liselerinde edebiyat öğretmenliği yapmış kimselerdendi.

ARIFAN: Hocam ilim tahsil etmek, İslam'ı yaşamak o günkü şartlarda nasıldı?

Enver BAYTAN: Efendim o senelerde İslami yaşantı deyince ne olursa olsun bazı yasaklar var. Kuranı Azimüşşanı herkes heryerde, istediğine okutamaz. Yakalanırsa ona göre mahkemelerde sorguya çekilir. Az önce arzettiğim gibi bizde mahkemeye gidenlerden olduk. Ama gayretli hoca efendiler vardı. Bu hocaefendiler buna rağmen orada burada uygun gördükleri yerde yine talebeyi toplayıp okutuyorlardı. Mesela; bizim hafızlık yaptığımız hocaefendinin resmen bir kuran kursu yoktu ki, evinde bizim dersimizi dinler; harman zamanı olunca harmana gideriz afedersiniz öküzlere harman sürüyor onları durdurur, bizi gölgeye alır ve ezberlediğimiz dersleri dinlerdi. Bu şekildeydi. O tarihte biraz sıkı tutuluyordu.

1950 senesine kadar bu minimal üzere gelindi. Adnan Menderes (Allah rahmet eylesin) onun partisi kazandı. İlk olarak hac yolu kapalıydı, onu açtı. Ezanın asıl haliyle okunması için, yolunu buldu ve "aslı üzere okuyun" diye emir çıkardı. Ali Haydar Efendi (Allah rahmet eylesin) bunu görünce,

ARIFAN: Mahmud Efendi Hazretlerinin üstadı Ali Haydar Efendi mi?

Enver BAYTAN: Evet, evet Onun üstadı Ali Haydar Efendi. Onu tanıdım, elini öptüm, arada sırada ziyaretine giderdim.

Menderes ezan aslına çevrildiği zaman Ali Haydar Efendi aynen şunu söylemiş. Kendi ağzından duymadım da duyardan duydum. "On Ali Haydar, bir Menderes" yani Onun yaptığının kıymetini kastediyor. O kadar memnun olmuş.

İşte bu gibi müspet sayılan şeyleri görünce millet bayağı aşka geldi, dine meyil, teveccüh arttı. Derken Menderes devrinde devlet radyosunda mevlid bile okundu. Bu, o güne göre büyük ilerleme Evvelce siz gideceksiniz de radyoda mevlid okuyacaksınız. Hey gidi dünya..

ARIFAN: Hocam İslamı öğrenme ve yaşama noktasında bu güne gelirsek.

Enver BAYTAN: Bu gün gençler arasından işe yarayacak olanlar yetişiyor mu? Yetişiyor. Tabi yaramayacak olanda yetişiyor. Bir yandan sayı itibarıyla de bir artma var, işe yarar kitapları bulup okuyorlar. Ümit var onlarda. Bununla beraber eksikler, noksanlar görülüyor. Niçin? Çünkü ateşin içinde bunlar. Bazı gazeteleri, mecmuaları, televizyonu açıyorsunuz, orada dinin kabul etmeyeceği şeyleri din namına söyleyen veya yazan oluyor, buna yakasını kaptıran olur. Mesela efendim: "İslam'da mezhep yok-

tur." "Peygamber zamanında mezhep var mıydı? Yook. Ee bugün niye olsun?" diyenlere inanır. Bir Müslüman; "mezhep var mıydı, yok muydu?" bunu derinlemesine araştırabilir mi? Araştıramaz. Araştırsa da derinlemesine kolay kolay inemez. Peki kim iner derinlemesine? İmamı Azam'ın ilmini az çok bilen, ilmin zevkine varan ancak Onun emeğini takdir eder. O ilmin zevkine varmamışsa, mesela; köy ustasını getirmiş Süleymaniye Camii'ni göstermişsiniz. "Sende bunun gibi bir cami yap." diyorsunuz. O usta, üst üste taşları, toprakları yığar bir duvar yapar. Üstüne de derme çatma bir çatı yapar. Bu Süleymaniye camii olmaz, sanat eseri olmaz.

ARIFAN: Hocam yeri gelmişken soralım. Mezhepsizlik nedir? Bir mezhebe uymak şart mıdır?

Enver BAYTAN: Mezhepsizlik felakettir. Mutlaka bir mezhep içinde bulunmak şarttır. Ama dört hak mezhebe intisab etmelidir. Beşinci dediğiniz zaman "fihi nazar" denir, oraya dikkat gerek. O beşinci mezhep ayağını yıkamadan abdest alır çünkü. Beş vakit namazı üç vakte indirip üç vaktin içinde kılar. Sahabeye kadar sataşır, daha da farkları vardır. Onun için bozuk olanların hepsine 5. mezhep demişlerdir, 6-7 demeye gerek yok.

Dört hak mezhep, icmai ümmetle bütün dünya üzerinde ehli sünnet mezhepleri olarak

kabul edilmiş. Bu noktaya dikkat etmeli, sadece Türkiye'de değil bütün dünya üzerinde, İcmai ümmetle 4 hak mezhep ehli sünnet mezhebi olarak kabul görmüştür. Artık karıştırmaya tekrar mezhebi artıralım gibi, yahut ictihad yapalım gibi laflara gerek yok. Niçin yok? Çünkü ihtiyaç yok. Halledilmeyen mesele göster. Peki Mezhep içinde ictihad yapılırsa olur mu? Olur. Mezhep İmamlarının tespitlerinde, onun yerini bulup da oraya rabdetmek için mezhep içinde ictihad olur.

Bugün o müctehidlerin kuvvetinde olamayan bazı kimselere ne diyorlar. Efendim seferide değişiklik olmalı, o tarihte böyle seferilik müddeti mesela; denizde yelkenli kayık demişler, karada deve veya at yürüyüşü demişler. Bu gün bunların yerini süratli vasıtalar aldı, diyor. Hala deve yürüyüşü mü olacak, diyor. Evet öyle olacak. Başkasına lüzum yok.

Ölçü olarak gideceğin mesafenin tesbiti yapılmış mı? Yapılmış. İttifak var mı? Var. O halde neresini bulamıyorlar? Hangi vasıtayla olursa olsun gideceğin yere git. Mesafeyi bunlarla ölç. Yani deve yürüyüşüne göre hesap et istersen uçakla git.

ARIFAN: Sizce bu müctehid taslaklarının asıl derdi nedir?

Enver BAYTAN: Bu gibi kimseler dikkat ettim. Şuna hevesleri var. Kendileri de meşhur

olsunlar. "Halif, Tu'ref" adeta kaidedir bu. Sen meşhur olmak, tanınmak istiyor musun? İstiyorum. O zaman muhalefet et, itiraz et

Senpier Kilisesi meşhurdur, yapısı sanatı da. Ve onun tarihinden bu yana o sanatta bina yapılmamış. Adamın biri gelmiş kibriti çakıp yakmış. Yakalamışlar adamı, yangını söndürmüşler. Demişler ki; "niye yaktın sen bunu?" demiş ki; "Yapan niye yaptı? O şöhrete kavuşmak için o kadar uğraştı. Ee ben yapamıyorum, şöhret olmak da istiyorum. Öyleyse böyle kıymetli binayı yakan da şöhret olur, diye yaktım, demiş. Onların hali buna benziyor.

Ben çok hoca tanıdım, çalışkan kimseler gördüm. "Filan müctehiddir" diyecek kimseyi ben bilmiyorum. Bilen varsa buyursun bize bildirsin. "Ben müctehidim" diyenler var, bunların kerameti kendinden menkul.

Bir makale getirdiler bir gün. Onu yazan makalede bir meseleyi araştırmış ve hiçbir kitapta rastlayamamış. Binaenaleyh o meselede bir ictihat eksikliği varmış. Öyleyse "ben ictihad ediyorum" diye aynen bu cümleyi yazmış. Açtım kitapta yeri var amma o bulamamış zavallı.

Efendim meseleler halledilmiş, halledilemeyenlere de zemin hazırlamışlar. Siz o zemini biraz inceleyip araştırdınız mı, onun cevabını o zeminde bu-

labilirsiniz.

ARIFAN: Hocam günümüzde bir takım taife, "geleneksel İslam" tabirini kullanarak, pek çok Dini hükmü kabul etmiyor. Buna ne diyorsunuz?

Enver BAYTAN: Efendim İslâm gelirken nasıl geliyor? Alimden alime, alimden alime bir zincirdir. İslam'da bir itikad, bir de amelde kumanda zinciri vardır. Bu kumanda zincirini mecburen devam ettiririz. Geleneksel İslam deyince bunu kastediyorlarsa, bunun geleneksel olması şiddetle lazımdır. Çünkü geleneksel değilse, sen nerden buluyorsun.

Onların esas niyetleri fasittir. Niyetleri bozuktur. Bir "Tarihsel İslam" bir de "Geleneksel İslam" diyorlar değil mi? Hepimiz biliyoruz ki bu din tarihte

var. Peki geleneği var mı? O da var. Ama sen bu iki cümleyi niye kullanıyorsun, ne demek istiyorsun? Demek istiyorlar ki onlar o devirde adam idi, bu günkü devirde biz varız. Onlar rical, bizde rical/ Onlar da adam bizde adamız. Buna varmaya çalışıyorlar. Evet bu devirdedirler de adam mıdır? Adam değildirler.

Adam olmadıklarını aslında kendileri de takdir ederler kanaatindeyim. Bu karıştırmayı bilerek yapıyorlar, para ve şöhret kazanmak da karışıyor işe.

Bundan en az 50 küsur sene önceydi, kitap yazmıştı biri. Yazdığı kitapta dine sataşmış. "Şöyle ictihad lazım, dini körleştirdiler, dini frenlediler" filan diye sataşmış. Telefon açmış o devrin önemli bir hocasına.

"Hocam ben böyle bir kitap yazdım. İçinde az çok bu gibi meselelere temas ettim. Siz bana cevaplar yazıp tenkit edin. Böylece kitabım tanınsın" demiş. Tanınırsa ne olur, satılır.

Efendim bir kimse kitabına, "namaza dururken kıbleye dönme şartı yoktur" diye yazarsa, üstelik kendisi imamlık yapmış olsa, bu adam kıbleye dönmenin şart olduğunu bilmiyor mu, peki niye yazıyor? İnsanlar acayıptır. "Acaba ne demiş, niye demiş?" derken kitap satılır. Uydurma fetvalar savuranların kitapları, doğru yazarların kitabına nisbetle fazla satılıyor.

Bir televizyonda konuşmaları idare eden zata demişler ki; "hocaları niçin ayrı ayrı çağırıp soruyorsunuz. Birkaç hocafendiği beraber davet etseniz de meseleler vuzuha kavuşsa olmaz mı? O zat demiş ki: "Bir araya getirsen ne olacak. Dört hocayı davet ettim, dördüne de aynı meseleyi sordum. Fakat dördü de ayrı ayrı cevap verdi." demiş. Niçin böyle oluyor? Çünkü biri; "bana göre mesele böyle" diyor, diğeri de "bana göre şöyle" diyor. Halbuki, ona göre de değil, buna göre de değil Fıkıh kitabına göredir. Yani bana görecilik, "ben böyle anlıyorum" demek, o zaman tabi dördüde birbirini tutmaz. Bu, kafaları karıştırıyor, millet kime inanacağını şaşırıyor. Halbuki bu gün bir disiplin meydana gelmiştir. Nedir o? Amelde dört mezhep, itikatta iki mezhep, tamamının bir adı var Ehli Sünnet. Şu çerçe-

ve içinde dinini öğrenen, amel eden, onun hangi şubesinden öğrenirse öğrensin doğruya isabet eder. Ama bu çerçeve dışına çıkıldığı zaman meseleler değişir, orada in-diyat var, "bana göre"ler var. O zaman kaç hoca varsa o kadar d i n

bütçesinden maaş alıyorum ama bildiklerimin maaşını alıyorum. Bilmediğimin maaşını almaya kalkarsam ora da para kalmaz." diye cevap vermiş. Eğer nefsanîyet olsa, bizim gibi hafif adamlar ne yapar? Bilirmiş gibi o meseleye cevap verir. Hem kendi yanlış yapar hem de yanlışla sürükler. Hem dal hem mudil olur.

ARIFAN: "Bana göre"cilik günümüzde yaygın, kafalar karıştırılıyor. Müslümanlar ne yapsın hocam?

Enver BAYTAN: Maalesef öyle, herkes bildiğini söyleyip karma karışık bir durum ortaya çıkarıyorlar. Bir gün televizyonda konuşuyorlar. Açık bir hanım. Orada o cinsten bir adam "Hatim indireceklerse Kuran mealinden indirsinler. Niçin? Meali anlar sevabı daha yüksek olur." diyor. Halbuki bu hatim olmaz. Elfazı Kur'aniye'nin lafızlarıyla, hattıyla okursanız hatim olur. Hattı değiştirirseniz yahut lafızları değiştirirseniz hatim olmaz. Efendimiz (Sallahü Aleyhi ve Sellem) "Kuranı kerimin her harfine on sevap var" buyurmuş. Sevap verilen harf Mevlâ'nın kelamı olan harfedir, meale değil. Ama anlamak için okuyacağım derse okusun. Ama müfessirlerin tefsirlerine de baksın. Çünkü o mealî okuyup anladım zanneder, halbuki yanlış anlamıştır. Mealle iş hallolmaz efendim.

Müslümanlar bir kere kendini ilmihal ile teçhiz edecekler. Ilmihal kitapları mahdut olu-

yor. Eğer mesele dışarı taşıyorsa fıkıh kitaplarına bakılacak. **İlim, amelden öncedir.** Bu bir kaidedir. Hangi işi yaparsa dünyevi uhrevi, hangi işi olursa olsun önce öğrenecek sonra yapacak. Tutunuz ki çiftçilik yapıyor, çiftçilikle alakalı ne gibi meseleler var, onu bilecek sonra çiftçiliği yapacak. O zaman onun çiftçiliği inanılır güvenilir halde olur. Ticaret yapacaksa fıkıh kitaplarından bu bahsi öğrenecek. Hangi işi yapacaksa, siyasette dahil önce öğrenecek. Siyasi sahada icrai faaliyet etmek istiyorsa önce siyaset kelimesi nasıl bir kelimedir, manası nedir ondan başlayacak. Sonra o sahaya alakalı ne gibi manalar vardır; millete sahip çıkmak, adil yönetmek hangi yollarla, hangi hükümlerle olur, bunları kemaliyle öğrenecek, ondan sonra o sahada vazifeye talib olacak. Yoksa o sahada başkası görev yapsın. Bilen yap-sın yani. Orasını hem işgal et, hem bilme olmaz.

Şimdi ne yapıyorlar? 5 vakit namaz kılıyor, Müslümanım diyor, içkili sofrayada oturuyor. Halbuki içmek kadar oturmakta yasak değil midir? Rasuli Zîşan Efendimiz ne buyuruyor? **“Kim Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsa sakın içki içmesin.”** Devam ediyor **“kim de Allah’a ahiret gününe iman ediyorsa üzerinde içki içilen sofraya sakın oturma-sın.”** Bir de afedersiniz, tokuşturuyor. Sorduğunuz zaman; “efendim benim bardakta su

var, onunkinde içki var.” diyor. İçki vardysa oraya niye oturdun sen? Aynı derecede günaha gir-medin mi? Girdin. Orda şerefe deyip de o kaldırdı, sende şerefe deyip de suyu kaldırdın mı? Evet. O su, ahirette “bana yanlış isim takdı” diye şikayetçi olursa. “Yahu ben şarap değildim, şarapla tokuşturdu, ben helal olan gıdaydım” derse. Peki içki içen adam “şerefe” mi demeli? Hayır. Niçin? Haramın olduğu yerde şeref olmaz. Haram nerede varsa orada şeref yoktur. Bu bir memleket olabilir, bir şahsın evi veya bulunduğu yer de olabilir. Ne kadar haram yaygınlsa, o kadar o Müslüman memleketin şerefi sarsılmıştır. Bunu oradaki insanlar bilsinler. Oradaki insanlar bunu iyi düşünsünler.

ARIFAN: Hocam 15 kadar telif ettiğiniz eseriniz var. Bunlardan biri; “Sultan Hamid’i olmayan maskaralıklar; Mustafa Sabrisi olmayan Bigiyefler.” Burada ne demek istediniz?

Enver BAYTAN: Abdülhamit cennet mekan onun zamanında değil böyle muhtevası bozuk bütün bir kitap basılsın, kitabın bir yerinde bir cümle dine aykırı ise toplattırır. Katiyen meydan vermezdi. Mesela doktor Hazık adında biri Din ve Hürriyet diye kitap yazmıştı. Ben o kitabı, zamanında elime geçti okudum. Orada bir yerde “Enfal sûresi 34. ayette Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor” diyor Arapça ibare yazıyor. Dikkat buyurun ayet değil, o mevzuca uygun uydurulmuş

bir ibare. Yani Enfal Sûresi 34 ayet diyor, fakat yalan söylüyor öyle ayet yok. Kur’an’ı Azimüşşan’a iftira ediyor. Sultan Hamit bunun farkına varınca derhal toplattırılmış. Şimdi sadece bir yerde değil kitap baştan başa toptan yanlış. Ne hatalar, yanlış ictihatlar var.

Mustafa Sabrisi olmayan Bigiyefler ise; Musa Bigiyef denilen adamın ilmi var. Hiç şüphesiz alim ama dini tahribe çalışmış. Mustafa Sabri Efendi ona gereken cevapları vermiş. Bugün de Musa Bigiyef’in yazdığı gibi, bu türlü ilmi yanlışları olan kitaplar var ama Mustafa Sabrisi yok. Onun için afedersiniz köpeksiz köy bulmuşlar değneksiz geziyorlar.

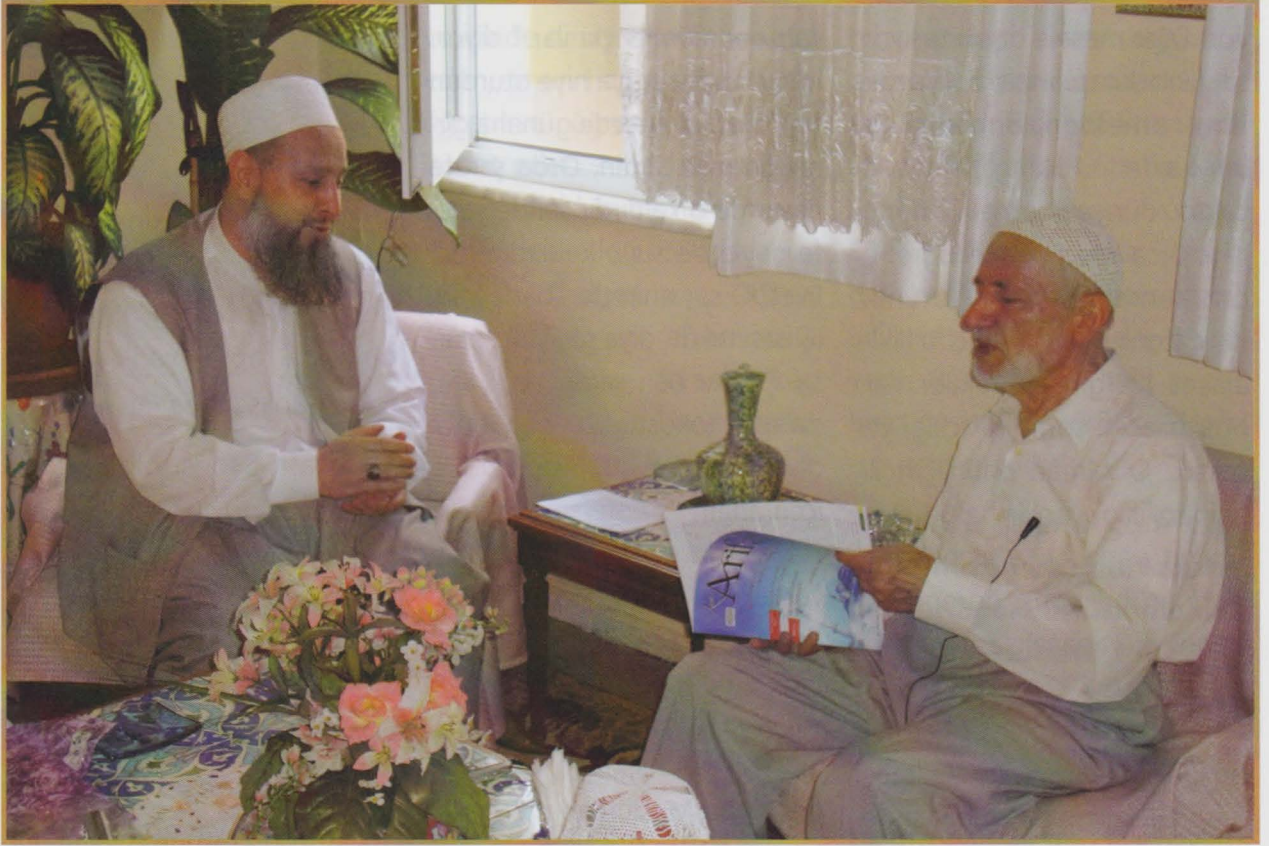
Bu ismi hususiyile koydum. Hatta dediler ki; “kitap içinin mevzusunu bildirse, isim ona göre konsa.” Hayır dedim, onların rûhu şad olsun.

ARIFAN: Birde “Yeni İctihad fikri ve Müctehid Taslakları” kitabınız var.

“Müctehid Taslağı” ne demektir?

Enver BAYTAN: Kısaca ictihad taslananlar, heveslenenler, demektir. Taslanma

şöyle oluyor. Hakkı değil aslında da heves ediyor. Ona taslanma denir. Taslanma başka şeydir ehil olma başka şey. Ehil olursa zaten müctehid denir. Ehil değilse Müctehid taslağı oluyor.

ARIFAN: Hocam peki son olarak neler tavsiye edersiniz?

Enver BAYTAN: Az önce de dediğimiz gibi, birinci madde ilmihalimizi öğreneceğiz. Çünkü ilmi hal olmayan yerde hıfzihal/hali muhafaza olmaz. Yapılanlar cahillikle, cehaletle ve hatalı yapılır. Bir de inanılır güvenilir adam olmaya çalışmak. Amelimizi düzgün yaparak fiilen inanılır güvenilir halimiz olacak. Okuyalım ayeti celileyi: **“Ey iman edenler Allah’a karşı gelmekten sakının.”** Emrettiklerini yaparsanız, yasak ettiklerinden kaçınırsanız Allah’a karşı gelmemiş olursunuz. Ama emrettiğini yapmazsanız yahut onu bir derece yapıyorsunuz ama yasak ettiğinden de sakınmazsanız Allah’a isyanınız olmuş olur, gereken manada size güvenilmez. Inanılır güvenilir haliniz olsun, bunun için de çare emredileni yapmak yasak edileni yapmamak.

“Yarabbi biz böyleyiz yeter mi? Hayır. Bir de **“Doğrularla beraber olun.”** Her işte, dünya işinde de ahiret işinde de.. Nerede doğru insanlar varsa siz de onlarla beraber olun. Ama

ticarete, ama ibadette nerede olursa olsun doğru olanlarla beraber olun.

Peki Yarabbi! Ona da karar verdik doğrularla beraber olacağız. Peki doğrular kimlerdir? **“O kimseler ki Rabbimiz Allah’tır dediler, böyle dedikten sonra da dosdoğru oldular.”** İmanları da doğru, itikatları da doğru, sözleri de doğru, yaptıkları da doğru. Doğruların kimler olduğu anlaşıldı mı? Anlaşıldı.

Peki Yarabbi! Doğruları anladık, onlarla beraber olduk. **“İyilik ve takvada birbirinizle yardımlaşın”** günahta, düşmanlık hususunda sakın yardımlaşmayın. İşte memleket düzeldi gitti. Başka şey söylemeye lüzum var mı? Aslında bu ayeti kerimeyi meclisin duvarına asmak lazım.

ARIFAN: Hocam Allah razı olsun, bizlere vakit ayırdınız çok teşekkür ediyoruz.

Enver BAYTAN: Rabbim cümlemizden razı olsun. Ben teşekkür ederim.

ALİ EREN

PEYGAMBERİMİZ (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) 'İN

İZINE SAHİP ÇIKMAK...

Geçen sayımızda, yazar M. Islamoğlu'nun müslümanları yanlış peygamber inancına sahip olmakla suçladığından bahsetmiştik. Yazara göre, Müslümanların büyük bir kısmının Peygamberimiz hakkındaki inancı şöyleymiş:

“Yeryüzünde değil gökyüzünde yaşayan, dolayısıyla iz bırakmayan.... ve hayata müdahil olmayan bir peygamber.” (ÜÇ MUHAMMED, s. 9)

Tabii ki bu apaçık bir iftira. Çünkü 14 asır boyunca müslümanlar içinde böyle bir peygamber inancına sahip olan bir grup hiç olmadı, şimdi de yok. Ama sayın yazar bu mesele üzerinden bir şeyler söyleyebilmek için ille de var diyor. Gerçi böyle bir inanç sahibi var olmaya var da, o kimse kendi-

sinden başkası değil.

Kendisi böyle bir inanca sahip olduğu halde, aksine **“iz bırakmayan”** bir peygamber inancına sahip insanlar olarak Müslümanları suçluyor.

Madem o bunda ısrar ediyor, öyleyse biz de meseleyi gerçekçi bir şekilde ele alalım.

Evet gerçekten iz bırakmayan bir peygamber inancına sahip olan kimseler var. Ama o -yukarıda da dediğimiz gibi- bizzat kendisidir ve kendisinin sözüne inananlardır. Şimdi bunun izahına geçelim.

Bu zat bi kere mûcize diye bir şey kabul etmiyor. Peygamberimiz'in bütün mûcizelerini de inkâr ediyor. Ona göre Peygamberimiz'in hiçbir mûcizesi yok. Bu durumda, Peygamberimiz'in taş üzerinde ayak izi falan da yok...

Gerçek katiyen onun iddia ettiği gibi değil. Çünkü biz, Müslümanlar olarak sevgili Peygamberimiz'in **“iz bırakmayan”** değil, Peygamberimiz'in **“Taşların üzerine ayak izi çıkan bir peygamber”** olduğuna inanıyoruz. İnanmayan ve Peygamberimiz'e ait böyle ayak izleri olmadığını söyleyen ise bay yazarın kendisi. Hem Peygamberimiz'in ayak izine inanmıyor hem de Müslümanları **“Yeryüzünde değil gökyüzünde yaşayan, dolayısıyla iz bırakmayan.... ve hayata müdahil olmayan bir peygamber”** inancına sahip olmakla suçluyor. Yani Müslümanları suçlamak için, kendi yanlış ve sakim inancını onlara yüklüyor. Bu kadarına da pes doğrusu...

Değerli okuyucular! Sadece Türkiye'de Peygamber Efendi-

miz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in, taşlar üzerindeki birçok ayak izleri mevcut. Sayalım:

1- Peygamberimiz'in, Sultan Birinci Abdülhamid Han türbesindeki ayak izi. Bu türbe, İstanbul/Eminönü'nde Yeni Câmii'nin yakınındaki Dördüncü Vakıf Han'ın karşısında. Türbe ziyarete açık. Burada, üzerinde Peygamberimiz'in ayak izi bulunan üç parça taş bulunmakta.

Bu ayak izi, Peygamber Efendimiz'in, Mîrac gecesinde Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'da bütün peygamberlerin ruhlarına namaz kıldırdıktan sonra, semâya yükselirken üzerine bastıkları taş üzerindeki izdir. Dördüncü Sultan Mustafa tarafından buraya konulmuştur.

Peygamberimiz'in ayak izinin bulunduğu bu taşın bulunduğu yerde şu kitâbe mevcut:

Oldu resm-i kadem-i Hazret-i Fahr-i Âlem

Tâc-ı vehhâc-ı ser-i cümle-i ehli-îman

O kademdir ki, idüb tayy-i semâvât-i 'ulâ

Menzil-i Sidreye bastı şeb-i İsrâ'da ayân

Sür yüzün acz ve niyaz ile, idüb istişfâ

Olayım dersen eğer mazhar-ı aff u ğufrân.

Bugünkü lisana göre sadeleştirilmesi şöyle:

Hazret-i Fahr-i âlemin ayağının resmi

Bütün îman ehlinin başının parlak tacı oldu.

O ayağın, zaman ve mekânı aşarak göklere yükselip

Mirac gecesinde Sidre'ye bastığı apaçık ortadadır.

Eğer af ve mağfirete kavuşmak istersen

Şefaata istiyerek, acziyetle, yalvararak, yüzünü o ayağın izine sür.

2- Peygamberimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in mübârek ayağının izi bulunan taşlardan biri de Eyüb Sultan Hazretleri'nin türbesindedir. Onu da Birinci Sultan Mahmud 1732'de Topkapı Sarayı'ndaki mukaddes emânetler arasından çıkararak buraya getirmiş ve halkın ziyaretine sunmuştur.

3- Peygamberimiz'in ayak izlerinden biri, Lâleli Câmii bahçesinde Üçüncü Sultan Mustafa türbesindedir.

4- Diğer biri de Topkapı Sarayı'ndadır.

14. Osmanlı Sultanı olan ve Sultanahmed Câmii'ni yaptıran Birinci Sultan Ahmed de diğer bütün Osmanlı sultanları gibi Peygamber Efendimiz'e son derece bağlıydı. Peygamberimiz'in ayak izini elde işleterek tacının içine koymuş ve onu taciyla beraber devamlı olarak başında taşımıştır.

Şu beyitler ona aittir:

"N'ola tacım gibi başımda götürsem dâim

Kadem-i resmini ol Hazret-i şâh-ı rusûlün.

Gül-i gülzar-ı nübüvvet o kadem sahibidir

Ahmedâ! Durma yüzün sür kademine o gülün."

Şimdiki lisana göre sadeleş-

tirilmesi şöyle:

Keşke tacım gibi devamlı başımda taşısam

Peygamberlerin şâhının ayağının resmini.

O ayağın sahibi peygamberlik bahçesinin gülüdür.

Ey Ahmed! O gülün ayağına durma yüzünü sür.

Üzerinde Peygamberimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in ayağının izi bulunan taş hakkında Sultan Üçüncü Selim Han da şöyle diyor:

"Sakin taş sanma yâhu

Gevher-i âlem bahâdır bu.

Gel ey bîçâre yüz sür

Nakş-ı pây-ı Mustafa'dır bu.

Sezâ arş-ı muallâ

Zînet-ârâ-yı makâm olsa

Zehî cây-ı muazzam

Mevki-i hâcet revâdır bu."

Sadeleştirilmesi şöyle:

Sakin bunu basit bir taş sanma

Dünyalar kadar kıymetli bir cevherdir bu.

Ey çâresiz kimse! Gel sür yüzünü

Bu Muhammed Mustafa'nın ayağının resmidir.

Arşın süsü olmaya lâyıktır bu.

Bu ayak izinin bulunduğu yer

Öyle güzel, öyle muazzam bir mekân ki

İhtiyaçların görüleceği yer işte tam burasıdır.

Dünyaya hükmeden ve âleme nizâmât veren Osmanlı sultanlarının, Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in ayak izlerine verdikleri değer ve gösterdikleri hürmet böyle. Asırlarca devam eden o güçlü saltanat, Hazreti Resûlullah'a işte bu derece bağlılığın semeresiydi. Sadece Osmanlı sultanları değil, o zamanki Müslümanlar da aynı hürmeti duyuyor aynı değeri veriyorlardı. Maamâfih, bugünkü Müslümanlar da öyle. Onlar da sevgili Peygamberimiz'e ait olan her ize ve her hatıraya hürmette kusur etmemektedirler.

Gelelim işi-gücü Müslümanları suçlamak olan Islamoğlu'na...

Eğer tenkit ettiği kimseler gibi olmak istemiyor, **"İz bırakmayan"** bir peygambere inanmıyor değil de Peygamber Aleyhisselam'dan kalan ize itibar ediyor ve değer veriyorsa, hem kendisi Peygamberimiz'in ayak izlerini ziyaret etsin, hem de etmeyenleri bu ziyarete teşvik etsin.

Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)e ait ayak izi de arıyorsa, onun mübârek ayak izleri sadece İstanbul'da birkaç tane var. Nerelerde olduğunu da yukarıda yazdık. Buyursun, hem kendisi ziyaret etsin hem de sözüne itimat edenleri ziyaret etmeye teşvik etsin...

"Niçin böyle söylüyorsunuz? Bu zat böyle ziyaretlerden kaçıyor mu?" diye soruyorsanız cevap vereyim:

Evet, aynen öyle... Hatta ziyaretler şöyle dursun Peygamberimiz'in hiçbir mucizesi olmadığı iddiasında...

Öyle ki, bu zat kendisini adeta tasavvuf, tarikat ve mâneviyatla ilgili her şeyi red ve inkâr etmeye adanmış. Yazdığına yanlış veya doğru olduğuna bile bakmadan, inkâr furçasına devam etmekte...

Tasavvuf ve tarikat, İslamın daha ince ve daha hassas yaşayış ve tatbiki yani bir mânâda İslam'ın özü. Bu öz, ecdadımız tarafından öyle benimsenmiş ve Müslümanların zihinlerinde öyle bir yer tutmuş ki, eskiden beri bu yüce meziyeti inkâr edenler hakkında **"Pirsiz-nursuz"** tabiri kullanılır olmuş.

Tasavvuf ve tarikat İslam ulemâsı arasında o derece yaygın ki, bir mürşide bağlı olmayan âlimler parmakla sayılacak kadar az. Sıradan müslümanlar arasında bir dergâha bağlı olmak da öyle. Hatta bir yere mensûbiyeti/bağlılığı olmayanlar hakkında, daha yakın zamana kadar **"İpsiz-sapsız takımı"** tabiri kullanılırdı.

Bir de rabita gerçeği var. Bilhassa zikr-i hafî/gizli-sessiz zikir erbabının yaptığı **"Rabita"** ya gelince...

Rabita **"İki şeyi birbirine**

bağlayan ip; alâka, bağ, münasebet" demek. Tarikatta râbita; müridin kâmil bir mürşide kalbini bağlaması, onun sûret ve sîretini düşünüp ondan feyiz ahzetmesi demektir. Böyle bir gerçek var olduğu halde, inkârın tavanı olmadığı için, kuru kelime ilmine sahip olan ve kendilerine **ulemâ-i sû** denilen bazı kimseler rabıtayı meşrû görmeyip inkar cihetine gidiyorlar. İşte bunlardan birisi de kahramanımız Islamoğlu...

Ne hazindir ki bilmiyorlar. Bilmedikleri için tatmıyor, tatmadıkları için de hazzından mahrum kalıyorlar. Eskiler böyleleri hakkında, Türkçe ile Arapçayı karıştırarak şöyle derlermiş:

Men lem yezuk, vaaah bilmez yazık. Yani "Yazık, tatmamış ki bilsin" demek.

Yapılması icap eden, kişinin bilmediği şeyi inkâr etmeyip o hususta susmasıdır. Ama tabii ki böyle olmak için kişinin iyi niyet sahibi olması şart. O kimse iyi niyetten mahrumsa çare yok inkâr edecek. Hatta daha da ileri gidip ya dalga geçecek veya düşman kesilecek...

Islamoğlu, **ÜÇ MUHAMMED** isimli kitabının ilk sahi-felerini (sa: 17-19) rabıtayı inkâra ayırmış. Ama kişi inkâra yeltendiği mesele hakkında birazcık bilgi sahibi olmalı değil mi? İşte onda bu yok. Yani

inkâr var, bilgi yok...

Bilgi yok ama övünme, bol keseden atma, onca cehline rağmen büyük âlim gözükmeye tafrası ise mebzul. Bu tavrını izah sadedinde ben kendisinden ibretlik iki misal arz edeyim, değerlendirmesini de sizler yapın...

Sene 2000... Kendisiyle, **"Kur'an-ı Kerim'e abdestsiz dokunulur, dokunulmaz"** meselesinde köşelerimizde tartışıyoruz. Ben, fıkıh kitaplarında yazılanları aktararak **"Dokunulması câiz değildir"** diyorum, o aksini savunuyor. Bütün fıkıh kitapları **"Kur'ana abdestsiz dokunulamaz"** dediği halde o şöyle diyordu:

"Bilgime güvenmeyip,sahih bir hadis, bir imam, bir âlim var mıdır diye 'Mektebetü'l-Elfiye'-den 400.000 hadisi, bazıları Mebcut gibi 30 cildi bulan 1000'e yakın kitabı, tüm mezheplerin 40'ı aşkın kaynaklarını taradım, böyle bir şey bulamadım."

Yani, bu kadar kaynağa baktığı halde hiç birinde, **"Kur'ana abdestsiz dokunulamaz"** hükmünü bulamamış. Çok-çok özür dilerim, külliye yalan. Çünkü bu mesele en küçük fıkıh kitaplarında bile var. Ez cümle, bulamaması doğru değil. Çünkü var olan aranınca bulunur.

"Buldum ama yazılanları

çim kabul etmiyor" dese tamam. Ama hayır öyle demiyor, **"bulamadım"** diyor. Hatta kendisinin delil olarak sunduğu **El-İtkan** isimli eserde bile var. Kendisine cevap sadedinde yazdığım bir yazıda, **"Bu mesele, delil olarak sunduğun El-İtkan isimli eserin falan sahifesinde var"** dediğimde sesi soluğu kesilmişti...

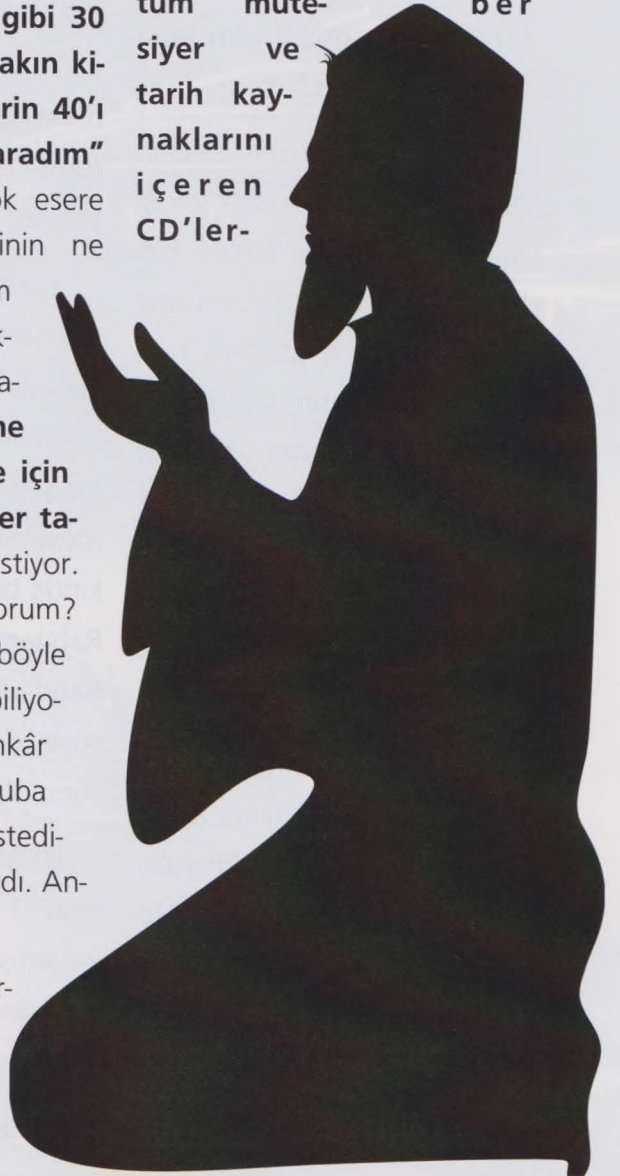
Ama benim esas söylemek istediğim bu değil. Ben başka bir noktaya gelmek istiyorum. O da şu:

İslamoğlu, **"400.000 hadisi, bazıları Mebcut gibi 30 cildi bulan 1000'e yakın kitabı, tüm mezheplerin 40'ı aşkın kaynaklarını taradım"** diyerek, ne kadar çok esere baktığına ve kendisinin ne kadar büyük bir âlim olduğuna dikkat çekmek istiyor. Okuyanlara, **"Vay beee! Âlime bak! Tek bir mesele için ne kadar da çok eser taramış"** dedirtmek istiyor. Bunu nereden mi biliyorum? Başka konularda da böyle yapıyor da ondan biliyorum. Meselâ râbitayı inkâr konusunda da aynı üsluba baş vuruyor. Gelmek istediğim nokta işte burasıydı. Anlatayım:

Hani tasavvufî eserlerde, **"Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in Hicret yolculuğunda Haz-**

reti Ebûbekir Efendimiz'e Sevr Mağarası'nda râbitayı tarif ettiği" anlatılır ya, Sayın İslamoğlu bunu inkâr etmek için bakın nasıl yukarıdaki üslubun aynısını kullanıyor. ÜÇ MUHAMMED kitabında aynen şöyle yazıyor:

"Bu hikâyenin aslını ara-maya koyuldum. Sadece sa-hih değil, zayıf hatta uydur-ma haberler içeren eserlere de göz gezdirdim. 400.000 hadisi barındıran 1000'i aş-kın sünnet-hadis kaynağını, 50'yi aşkın tefsiri, mevcut tüm mute-ber siyer ve tarih kay-naklarını içeren CD'ler-

de yaptığım tüm taramalara rağmen rastlayamadım.

Üslûba dikkat! **“Kur’ana abdestsiz dokunulamaz”** meselesinde de bu kadar çok kaynağı taradığını söylüyordu. Rabita meselesinde de bu kadar kaynağı gözden geçirmişmiş(!) ama rastlayamamış. Ne hikmetse, o baktığı zaman mevcut satırlar yok oluveriyor ve o göremiyor...

Dikkat ederseniz, **“Sadece sahîh değil, zayıf hatta uydurma haberler içeren eserlere de göz gezdirdim ama rastlayamadım.”** diyor.

Peki, rabita meselesinin daha baştan uydurma olduğunu söyleyen bir kimse, hiçbir değeri olmayan uydurma haberler içeren eserlere niye bakıyor ki! Peşin fikirle **“Bu mesele uydurma olanlar içinde bile yok”** diyebilmek için mi? İşte bu tavrı bile sayın yazarın samimiyetinin derecesini(!) açıkça ortaya koyması bakımından enteresan.

Yazar daha sonra uydurma haberleri unutup, biraz aşağıda şöyle söylüyor: **“Vurguladığımız gibi, bu rivâyet hiçbir muteber kaynakta yer almamaktadır.”**

Muteber kaynak dediği de sadece, kendisinin kabul ettiği eserler.

Öyleyse biz de, aynen onun üslûbuyla **“Bu mesele 50’yi aşkın veya 1000’den fazla eserde veyahut 400.000 kaynakta var”** diyelim mi? Desek kabul edecek mi? Ne mümkün...

Kabul edecek olsaydı, kitaplardaki **“Kur’an’a abdestsiz dokunulamaz”** meselesini kabul ederdi.

Yazarcağızın bir yanlığı da, **“Rabitanın tasavvufa Halid-i Bağdâdî Hazretleri ile girdiğini zannetmesi.”**

Yanlığı anlaşılmasın, “Hazret” kelimesini ben ilave ediyorum. O sadece Halid Bağdâdî yazmış; **“Hazret”** yok...

Yazarın, rabitanın temelinin Sevr Mağarası olmadığını iddiada temerrüdü olduğunu biliyorsunuz. Ama ayıp diye bir şey var. İnsan madem bu meseleyi ele alıyor, rabita hakkında biraz bilgi edinmez mi? Rabitanın tasavvufa Halid-i Bağdâdî Hazretleriyle girdiğini söyleyecek kadar da bilgi yoksunu olunmaz ki ama!

Halid-i Bağdâdî Hazretleri hicrî 1192-1242 senelerinde yaşamış. Oysa rabita asırlar öncesinden beri var.

Rabita, İkinci Binin Yenileyicisi İmam-ı Rabbânî Hazretleri zamanında da vardı.

Rabita 9. asrın sonlarında yaşayan Ubeydullah Ahrar (*Kuddise sirruhu*) zamanında da vardı.

Rabita 9. asırda yaşayan Yakub Çerhî (*Kuddise sirruhu*) zamanında da vardı.

Rabita 8. asırda yaşayan Şâh-ı Nakşibend (*Kuddise sirruhu*) Hazretleri zamanında da vardı.

Rabita Hicrî 7. asrın başlarında vefat eden Necmeddini Kübrâ (*Kuddise sirruhu*) ve Şehabeddin Sühreverdî (*Kuddise sirruhu*) zamanında da vardı.

Yani rabita, -o ne kadar inkar ederse etsin- Sevr’den beri VARDIR...

Değerli okuyucular!

İslamoğlu’nun, **“Kur’an’a abdestsiz dokunulamaz”** hükmünü bir tarafa atıp bu hükme uymadığını biliyorsunuz. Aynı İslamoğlu’nun, şu sözüne ne dersiniz:

“İslam toplumu için fıkıhsızlık sadece hukuksuzluk değil, aynı zamanda hayatsızlıktır.” (Sa:199)

Allah’dan, **“hayatsızlık”** kelimesinde bir yanlışlık yapıp ta **“hayasızlık”** yazmamışlar. Yoksa bir **“t”** harfinin eksikliğiyle utanma hissinden uzaklaşmış olunurdu.

SÜNNETİN İSLÂM'DAKİ YERİ
VE ÖNEMİ (4)

Sünnetin önemiyle alakalı, aynı zamanda **sünnet** ve **hadis** in-karcılarına reddiye mahiyetindeki yazı dizisine, mübarek üç ayların girmesiyle ara vermiştik. Bu hususta bir yazı daha yazarak şimdilik bu konuyu bitirmek istiyorum.

Sünnetin İslâm'da delil olmasıyla alakalı olarak İmâm-ı Beyhekî şöyle buyurmuştur: "Şayet Sünnetin delil oluşu sabit olmasaydı, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) veda hutbesinde, orada bulunan ashâbına dini hususları öğrettikten sonra şöyle buyurmazdı: **'Bakın! burada bulunanlarınız bulunmayanlara (anlattıklarımı) aktarın. Çünkü kendisine aktarılan bazı kimseler, dinleyenden daha iyi beller.'**" (Buhari, ilim: 9, Müslim, Kasame: 29 İbnu Mace, Mukaddime: 18)

Beyhekî sonra Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in şu Hadîs-i Şerifini zikretmektedir: **"Bizden işittiği Hadisi, işittiği gibi aynen rivâyet edenin Allah yüzünü ağartsin. Çünkü kendisine aktarılan bazı kimseler dinleyenden daha iyi beller."** (Darimi, Mukaddime 24, Tirmizi ilim 2657, Ebu Davud, ilim 3660)

Bu meyanda İmâm-ı Şâfiî (Rahimehullah)'da şöyle buyurmuştur: "Resûlullah Kendi sözünün dinlenip ezberlenmesini ve hakkıyla aktarılmasını tavsiye edince bu, O'nun ancak hüccet olan şeyleri emrettiğinin delilidir." (Risale, 402, Delailü'n-Nübüvve 1/23) Çünkü bu, ya yerine getirilmesi gereken bir helâldir veya kaçınılması gereken bir haramdır.

Bir âyeti kerimde Mevlâ Teâlâ hazretleri: **"...Eğer herhangi bir şeyde anlaşmaz-**

lığa düşerseniz, Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanıyorsanız meseleyi Allah'a ve Peygamberine arzedin..." (Nisa süresi 59) buyurmuştur. Ulema, hakkında ihtilaf edilen meselelerin Allah'a ve Resûlüne götürülmesinin ne anlama geldiğini açıklamış ve buradaki Allah'a götürmenin "Kur'an'a başvurmak" Peygamber'e götürmenin **"Onun sünnetine başvurmak"** olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca bunun, îmânın gereklerinden olduğunu ve aksine hareket edenlerin ise îmanlarının tehlikeye düşeceğini belirtmişlerdir.

Bir başka âyeti kerimde ise: **"Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman mü'min erkek ve mü'mine bir kadına, kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûlüne karşı gelirse apaçık bir sa-**

pıklığa düşmüş olur.” (Ah-zab: 36) buyurulmuştur.

Bu âyet; Allah ve Resûlünün herhangi bir konuda emrettiği bir hüküm bulunduğunda mü'minlerin bundan böyle kendi istek ve arzularına göre hareket etmelerinin, bu hükümden başkasını tercih etmelerinin mümkün olmadığını açıkça ifade etmektedir. Bunun aksine davrananlar ise, Allah'a ve Resûlüne karşı gelerek - Kur'an'ın ifadesiyle - apaçık bir sapıklığa düşmüş olacaktırlar. Tüm bu âyetlere rağmen Rasûlullah'ın sünnetini yok saymak ve onları kabul etmemek, acaba hangi zavallı aklın ürünüdür!?

Beyhekî ve Dârimî Muaz b. Cebel (Radiyallâhü anh)dan rivayet ederler:

“Resûlullah beni Yemen'e vali olarak gönderirken sordu:

- Önüne bir mesele geldiğinde nasıl hüküm vereceksin?

- Allah'ın kitabıyla.
- Allah'ın kitabında yoksa?
- Resûlullah'ın verdiği hükümle.

- Resûlullah o meselede her hangi bir hüküm vermişse?

- O takdirde kendi ictihâdıma göre hüküm veririm. Bunu da terk etmem.

Bunun üzerine Resûlullah göğsüme vurdu ve şöyle buyurdu:

- Allah Resûlü'nün razı olduğu şekilde, Allah Resûlü'nün elçisini muvaffak kılan

Allah'a hamdolsun. (Ebu Davud, Akdiyye: 11, İbnu Mace, Menasik: 38, Darimi, Mukaddime: 20)

Bu Hadîs-i Şerif sünnetin müstakil bir teşri' kaynağı olduğunu ifade etmektedir. Zira Muaz b. Cebel (Radiyallâhü anh), Kur'an'da herhangi bir hüküm bulunmayan meselelerde **Sünnetle** hüküm vereceğini ifade ettiğinde, şayet **Sünnetin** böyle bir görevi olmasaydı Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şüphesiz bu cevaba müdahale eder ve durumu düzeltirdi. Oysa Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), Muaz b. Cebel (Radiyallâhü anh)'in cevabına hiç dokunmamış, bilakis memnun kalarak onu onaylamıştır.

Sünnetin bütün Müslümanları bağlayıcı olduğunda şüphesiz yoktur. Peygamber Efendimize uymayı, verdiği hükme razı olmayı, O'nun hükmü karşısında müminlere seçme hakkı tanınmadığını belirleyen âyetler, **Sünnetin** müslümanların hayatındaki etkin ve bağlayıcı rolünü açıkça ortaya koymaktadır.

Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in **Sünnetini**, **Kur'anla** karşılaştırdığımızda şu hususlar göze çarpmaktadır. Şöyle ki:

- **Sünnet**; Kur'an'ı teyid eder.

- Kur'an'da açıklanmaya muhtaç olan "mücmel" ve "müşkil" nâsırları açıklayıcı hükümler getirir.

- Kur'an'ın umûmi olan hükmünü tahsis eder.

- Kuranda geçen "mutlak" ifadeleri "takyid" eder yani belli kayıtlara bağlar, sınırını tesbit eder.

- Kur'an'da olmayan hükümler koyar.

- Kur'an'da yer alan bazı hükümleri de nesheder.

Maddeler halinde ifade ettiğimiz bu hususları, şimdi sırasıyla misaller vererek izah etmeye

çalışalım.

Sünnet Kur'an'ı teyid eder:

Her yönüyle Kur'an'ın hükmüne uygun bir beyanda bulunur. Mesela; Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in: **"Bir müslümanın malı (başkasına) onun gönül rızası olmadan helal değildir."** (Ahmed. B. Hanbel: V/72) hadîsi şerifi, Kur'an'ın: **"Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksız sebeplerle yemeyin. Karşılıklı rızaya binaen yapılan ticaret olursa başka."** (Nisa: 29) âyeti kerimesinin hükmünü teyid etmektedir.

Sünnet Kur'an'daki "mücmel" ve "müşkil" nâsırları açıklar:

Sünnetin, Kur'an'ın mücmel nâsırlarını açıklamasıyla

alakalı olarak önceki yazılarımızda misaller vermiştik. Hatırlamak babından tekrar arzedecek olursak, mesela; Kur'an-ı kerim **namazın** kılınması, **zekatın** verilmesi, **haccın** yapılması gibi emirleri mücmel olarak zikretmiştir. Lakin namazın vakitleri, rekâtların adetleri, nerede nelerin okunacağı... Zekâta tabi olan malların neler olduğu, bunların nisapları... Tavafın yedi defa olduğu gibi hususları sünnet detaylıca açıklamış ve izah etmiştir.

Yine Kur'an-ı kerimde **"Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağrıldığınız zaman Allah'ı anmaya koşun"** (Cuma: 9) buyurulmuştur. Bu âyeti kerimede ifade edilen namazın Cuma namazı olduğu, iki rekât olduğu, namazdan önce okunan hutbe hatta okunan ezan ve onun lafızları Kur'an-ı kerimle değil, hep Resûlullah'ın sünnetiyle açıklanmaktadır.

Sünnetin, Kuranda geçen "müşkil" lafızları açıklamasına misal verecek olursak: **"Sabahın beyaz ipliği, siyah ipliğinden ayırt edilinceye kadar yeyin, için."** (Bakara: 187) âyeti kerimesini misal verebiliriz. Zira bu âyeti kerimede geçen "beyaz ve siyah iplik" ten kastedilen şey, "gündüzün beyazlığı" ve "gecenin karanlığı" olduğunu bize hadîs-i şerif açıklamaktadır.

Ve yine Kuranı Kerimde **"İnanıp da îmanlarına herhangi bir zulüm bulaştırmayanlar..."** (En'am: 82) âyetindeki "zulüm" den kastın, "şirk" olduğunu açıklayan hadîs-i şerif de yine sünnetin bu özelliğini ortaya koymaktadır.

Sünnet, Kuranın umûmi olan hükmünü tahsis eder:

Kuranı Kerim, Nisa süresi 23. ve 24. âyetlerinde, kendisiyle evlenilmesi haram kılınan kadınları zikredip: **"Bunların dışındakiler siz helal kılındı."** buyurmuştur. İşte bu âyetin umûmi hükmünü, Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)in: **"Kadın; halası, teyzesi, erkek veya kız kardeşinin kızı üzerine nikâhlanamaz."** (Buhari, Nikah : 27, Müslim, Nikah: 37,38) hadîs-i şerifi tahsis etmiştir. Çünkü âyeti kerimede, bu hadîs-i şerifde geçen kimselerle ilgili yasağın zikredilmemesidir.

Yine âyeti kerimede, sadece süt anne ve süt kız kardeşlerle evlenme yasağı zikredilmişken, Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*): **"Nesep yoluyla haram olan, süt emme yoluyla da haram olur"** (Buharî, Nikah 27, Müslim, Nikah 33) buyurarak, bu meseleyi de tahsis etmiştir.

Sünnet, Kurandaki "mutlak" hükümleri "takyid" eder:

Kur'an-ı kerim: **"Hırsızlık**

yapan erkek veya hırsızlık yapan kadının ellerini kesin." (Maide: 38) buyurmaktadır. Fakat "kesilmesi gereken sağ el mi yoksa sol el mi, yoksa iki el birden mi ve neresinden kesilecek?" Bu durum âyette belirtilmemiş, mutlak olarak **"ellerini kesin"** buyurulmuştur. Sünnet ise bu hükmü; "sağ elin bilekten kesilmesi" şeklinde kayda bağlamıştır.

Sünnet, Kur'an'da olmayan hükümler koyar:

Yırtıcı hayvanların etinin helâl olmadığı, denizin suyunun temiz ölüsünün helâl olduğu, ehli eşeklerin etini yemenin haram olduğu gibi bir takım hükümler, Kur'an'da olmayıp sünnet tarafından ortaya konmuştur.

Sünnetin, Kuranda yer alan bazı hükümleri neshetmesine gelince;

Kur'an-ı kerimde geçen: **"Birinize ölüm geldiği zaman eğer bir hayır (mal) bırakacaksa, anaya, babaya, yakınlara münasip bir şekilde vasiyette bulunmak Allah'dan korkanlar üzerine bir borçtur."** (Bakara: 180) meâlindeki âyetin hükmü: **"Allâhu Teâla her hak sahibine hakkını vermiştir. Bilesiniz, vârise vasiyet yoktur."** Tirmizi Vesâya 5, (2122); Nesâif Vesaya 5, (6, 247). (Buhari, Vesaya: 6, Ebu Davud, Vesaya: 6) hadîs-i şerifi ile neshedilmiştir.

Yapmış olduğumuz açıklamalar çerçevesinde **Sünnetin** müstakil olarak teşri' kaynağı olduğu anlaşılmıştır. Zaten Fıkıh kitaplarında görülen: **"Bu konunun meşrûiyeti sünnetle sabittir"** gibi ifadeler de, **Sünnetin** müstakil teşri' kaynağı kabul edildiğini gösterir. Mesela; mest üzerine mesh etmek, yağmur duâsı ve namazı, şuf'a, lukata, içki içene verilecek ceza gibi hususlar bu tür konulardandır.

Tabi altını çizerek ifade edelim ki, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in tüm bu tasarrufu yine vahye dayanmaktadır. Yani Allâh-u Teâlâ, Habîbi-ne vahyederek bazı hükümleri **Sünnet** vasıtasıyla vaz' etmiştir. Bu da gayet doğaldır. Zira Allâh-u Teâlâ'nın, peygamberine, kitabında zikretmediği bir hükmü

tebliğ etmesini emretmesine mani olacak herhangi bir durum söz konusu değildir.

Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)e itaati emreden bu kadar âyeti kerime varken, Allah O'na yetki vermişken "Kur'an'ın dışında peygamber hüküm veremez" demeye cüret edenler, acaba O'nun görev sınırını neye dayanarak, nasıl tayin ediyorlar?

Hulâsa olarak; birkaç sayıdır sizlerle paylaştığımız "Sünnetin İslâm'daki Yeri ve Önemi" başlıklı yazımızda, en başından beri zikrettiğimiz bütün âyet ve hadisler, müslümanların ancak sünnete sarılmak suretiyle İslâmî kimliklerini koruyabileceklerini ve felaha ereceklerini ifade etmektedir. Hangi sebeple olursa olsun sünnetin terk edilmesiyle doğacak boşluk, sünnetin tam zıddı olan bid'at ve hurâfelerle dolacaktır ki, her bid'at dalâlet, her dalâlet ise ateştedir.

Biz bile sıradan bir kimseye vekâlet verdiğimiz zaman, o kimse bizim yerimize bir takım işleri takip edip, evimizi, arsamızı satıp bizim adımıza konuşabiliyor iken, Allah'ın vekâlet verdiği elçisi O'nun adına niye konuşasın? Nitekim Allâh-u Teâlâ: **"Kim Resûle itaat ederse andolsun Allah'a itaat etmiştir."** (Nisa Sûresi: 80) Bir başka âyet-i kerimede de: **"Muhakkak ki Sana biat eden aslında Allah'a biat etmiştir."** (Feth Sûresi: 10) buyurmuştur.

Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)bir çok hadisi şeriflerinde ısrarla sünnete sarılmamızı emretmiş ve bir çok ifadelerinde de: **"Sünnetimden yüz çeviren Benden değildir"** buyurmuştur.

Veda Haccında da: **"Size iki şey bırakıyorum, onlara sarıldığınız müddetçe sapıklığa düşmezsiniz. Bunlar Kur'an ve Sünnettir."** (İmamı malik, Muvatta, 2/899, Hakim

1/93, temhid 23/331) buyurarak, sapıklıktan kurtuluşun adresini vermiştir. Efendimizin bu adresi verirken sadece **Kur'an** buyurmamış, **Sünneti** de zikretmiştir. Efendimizin bu beyanına rağmen "Kur'an bize yeter" deyip sünneti kabul etmeyenler, sapıklığa ve dalâlete düşmekten kurtulamayacaklardır.

Efendimiz bir başka Hadisi şeriflerinde: **"Dinin elden çıkışı sünnetin terkiyle başlar. Halat nasıl lif lif kopup parçalanırsa, Din de Sünnetin birer birer terkiyle ortadan kalkar"**(Darimî, Mukaddime 16) buyurmuştur. İşte bu Hadîsi şerif, Dindeki yozlaşma ve bozulmanın **Sünnetten** ayrılmakla başlayacağına işaret etmektedir. Dolayısıyla Sünnetin muhafaza edilmesi, Dinin de muhafaza edilmesi demektir.

Muhtelif coğrafyalarda ve iklimlerde yaşayan müslümanlar arasında asırlar boyu süregelen ortak değerler ve benzer uygulamalar, sünnetin birleştirici ve bütünleştirici olması sayesinde olmuştur. Bu ümmet bu güne dek sünnetle vardır, inşallah bundan böyle de onunla yaşayacaktır.

Fî Emanillah!

Rahman ve Rahim olan Allah (*Celle celalühü*)'nün adı ile...

Şevval ayı, bir ay boyunca gerek orucu, gerek teravih namazı ve diğer ibadetleri ile insanların kulluk vazifelerine daha bir özen gösterdiği Ramazan-ı Şerif ayından sonra insanların bir gevşeme gösterip gaflete daldığı bir aydır. Bu yüzden Allah Rasulü (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) Müslümanların bu ayda da ibadete ihtimam ve özen göstermesini temin maksadı ile birçok hadis-i şerifinde bu ay tutulan oruca teşvikte bulunmuştur.

Hazreti Ebu Eyyub'dan (Radiyallahü Anh) rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmaktadır: **"Bir kimse Ramazan-ı Şerif ayını oruçlu olarak geçirip arkasından Şevval ayında da altı gün oruç tutarsa, bütün seneyi oruçlu geçirmiş gibi olur."**¹

Peygamber Efendimiz'in (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) azatlı kölesi Hazreti Sevban (Radiyallahü Anh)'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz

(*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **"Allahü Teâlâ (*Celle Celalühü*) bir iyiliğe karşılık on mislini vermiştir. Buna göre bir aya mukabil on ay sevabı ve bayramdan sonra da oruç tutulursa senenin hepsi oruç tutulmuş gibi sevap verilir."**²

Peygamber Efendimiz'in (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) azatlı kölesi Hazreti Sevban (Radiyallahü Anh)'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **"Ramazan-ı Şerif ayı orucu on aya, Ramazan-ı Şerif'ten sonra tutulan altı gün oruç ise iki aya mukabildir ki, böylece bir sene oruç tutulmuş olur."**³

Zira böylece o kimsenin tuttuğu orucun hepsi otuz altı gün olur. **"Her kim hayırlı bir işle gelirse, kendisine, onun on misli sevab vardır"**⁴ ayeti kerimesi mucibince otuz altı günün her bir gününe karşılık on gün hesap edilirse toplam üçyüz altmış gün eder.

Ümmet-i Muhammed'in yaptığı iyiliklerin karşılığında on kat mükâfat almasının hükmü şu üç sebebe dayanmaktadır.

1- Geçmiş ümmetlerin ömürleri uzun oluyordu. Dolayısıyla Allahü Teâlâ (*Celle Celalühü*)'ya

karşı çok ibadet ve taat etmiş oluyorlardı. Hâlbuki Ümmet-i Muhammed'in ömrü çok kısadır. Dolayısıyla ibadet ve taatleri de azdır. İşte bu yüzden Allahü Teâlâ (*Celle Celalühü*) Ümmet-i Muhammed'in ibadet ve taatte diğer geçmiş ümmetlerden ilerde olsunlar diye işledikleri iyi amelleri on katıyla mükâfatlandırarak, bazı zaman ve mekânları (Kadir Gecesi, Kâbe-i Muazzama, vs) faziletli kılarak geçmiş ümmetlerden daha üstün bir dereceye erdirmişti.

2- Cennete girmeye eksiksiz ve samimi ibadet ve taat edenler hak kazanırlar. Ümmet-i Muhammed'in ibadet ve taatleri ise eksik ve kusurludur. İşte bu yüzden ki, Allahü Teâlâ (*Celle Celalühü*) geniş lütfuyla, Ümmet-i Muhammed'in yaptığı ibadetleri on katıyla mükâfatlandırarak olgunluğa erdirmişti. Mü'minler, ancak Allahü Teâlâ'nın (*Celle Celalühü*) bire on verdiği mükâfatlarla cennete kavuşabileceklerdir.

3- Allahü Teâlâ (*Celle Celalühü*), bir iyiliğe karşı on mükâfat vereceğini vaatmiştir. Çünkü kıyamet gününde her mü'minin düşmanı kendisine yakasından asılacaktır. Geriye Allahü Teâlâ (*Celle Celalühü*)'nün vaat ettiği kat kat sevabı kalacaktır. Mü'minin düşmanı bu defa da "Ey Rabbim! O katları da bana ver" deyince Allahü Teâlâ (*Celle Celalühü*) şöyle cevap verecektir: "Onlar kulumun işlediği iyiliğin karşılığı değil, benim yaygın rahmetimden verdiğim mükâfatlardır.

1 - Müslim, Siyam:204; Ebu Davud, Siyam:58; Tirmizi, Savm:52; İbn-i Mace, Siyam:33; Ahmed b. Hanbel:3/308, 324, 344, 5/417, 419; Darimi, Savm:44

2 - Nesei

3 - Nesei; İbn-i Huzeyme, Sahih

4 - En'am Suresi: 160

Ben sana kulumun işlediği iyiliklerin mükâfatını verebilirim, kendi rahmetimden verdiğim mükâfatı veremem.”

Bir adam düşününüz. Meyva yetiştirmek için ağaçlar dikeyiyor, diktiği ağaçları zamanında suluyor. Şimdi soralım. O kimse ağacın tutup tutmadığını nereden anlar? Zamanla yapraklarının yeşererek dal ve budak salmasından değil mi?

Bir süre geçtikten sonra ağacın yaprakları yeşermeye başlıyor. Güneş ışınları vurmaya başladıktan sonra da yeşeren yapraklar kurumaya başlıyor. Ağaç tutmamıştır. Çünkü ağacı diken kimse bilir ki, ağaç tutsaydı yaprakları kurumayacak, tersine daha da sıklaşıp artacaktı.

İşte Ramazan ayında oruç tutan, namaz kılan ve iyilik eden kimse de meyvasını vermek üzere dikilen bir ağaca benzer. Nasıl ki ağacın tutup tutmadığının belli olması için dal ve budak salması ve üzerinden uzun bir müddet geçmesi gerekirse, kişinin de ibadetlerinin kabul olması için Ramazan ayından sonra da ibadeti bırakması değil, tersine daha da derin bir istekle ibadet ve taate devam etmesi gerekir. İbadetlerin kabul olunmasının alametlerinden birisi ve başlıcası, onun sürekli yapılmasıdır.

Altı günlük Şevval orucun sır ve hikmeti şudur: Ramazan orucunu bitiripte bayrama çıkan kimselerin nefisleri çoğu zaman şehvi arzu ve istekleri tatmin etmeye yönelir. O yüzden de yine gönülleri bir gaflet ve kasvet perdesi örter. Ama altı günlük Şevval orucu tutulursa, bir

yandan gönülleri örtmek isteyen gaflet perdesi kaldırılır, bir yandan da Ramazan ayı boyunca yapılan eksiklik ve bozukluklar giderilmiş olur. Tıpkı farzların ardından kılınan sünnet namazlar ve namazda işlenen bir hatada yapılan “Sehiv Secdesi” gibi.

Süfyan-ı Servi (*Kuddise sirruhu*)’dan rivayet edilmiştir:

“Ben Mekke-i Mükerreme’de üç sene oturdum. Mekke-i Mükerremelilerden bir kimse her gün Harem-i Şerif’e gelir, tavaf eder, namaz kılar ve sonra bana selam verip giderdi. Ben bu kimse ile tanıştım. Bir gün o kimse beni yanına çağırırdı. Bana dedi ki:

‘Ben öldüğüm vakitte kendi elinle beni yıka, namazımı kıl ve defneyle. O gece beni terk etmeyip kabrimde gecele. Münker ve Nekir meleklerinin suali anında bana Kelime-i Tevhid’i telkin et!’

Ben de o kimsenin istediklerini yapmayı kabul ettim. Bana emrettiğinin aynısını yaptım: Kabrinde geceledim. O gece uyku ile uyanıklık arasında iken:

‘Ya Süfyan! Beni korumaya ve senin telkinine ihtiyaç kalmadı’ diye bir ses işittim. O zaman:

‘Ne sebeple bu lütfâ eriştin?’ diye sordum. Bana cevap olarak:

“Ramazan-ı Şerif ayının orucunu tutup Şevval ayından da altı gün daha eklemem sebebiyle’ dedi.

O zaman ben uyandım. Yanımda kimseyi göremedim. Abdest aldım, namaz kıldım, uyudum. Bu şekilde aynı rüya-

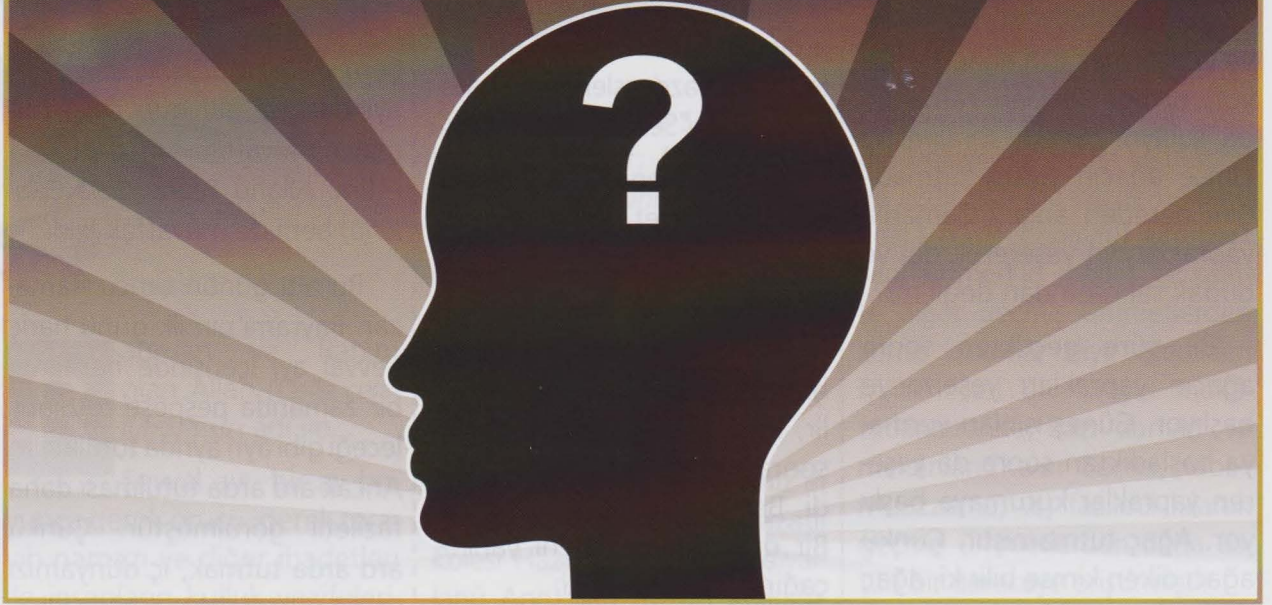
yı üç kere gördüm. Bildim ki bu rüya Rahmanîdir; şeytandan değildir. Bunun üzerine kabrin yanından ayrıldım ve;

‘Ya Rabbi! Beni Ramazan-ı Şerif ayının orucuna ve Şevval ayından da altı gün oruc tutmaya muvaffak kıl’ diye dua ettim. Allahü Teâlâ (*Celle Celâlühü*) beni de muvaffak kıldı.”

Bu altı günün orucu Ramazan Bayramı’nın ilk günü hariç Şevval ayı içerisinde herhangi bir zamanda peşpeşe tutulabileceği gibi ayrı ayrıda tutulabilir. Ancak ard arda tutulması daha faziletli görülmüştür. Çünkü ard arda tutmak, iç dünyamızı ve gönüllerimizi temizleme bakımından, parça parça tutmaktan daha üstün derecelidir. Bu yüzden Şevval orucunu da Ramazan ayının orucu gibi ard arda tutmalı, hatta bu hususta daha fazla titizlik göstermeye gayret etmelidir. Çünkü Şevval orucu, Ramazan orucunun eksik ve bozukluklarını giderir.

Sevap derecesine gelince; kişi eğer Şevval orucunu parça parça tutar ve Şevval ayının sonlarına doğru geciktirirse, sadece Şevval orucunu tutmanın sevabını kazanır. Ramazan ayının ardından tutmak, bayramdan sonra Şevval ayının ilk altı gününde tutmak, ard arda tutmak gibi faziletlerin sevabından mahrum kalır.

Rabbim cümlemizi Ramazan-ı Şerif ayından sonra gevşemekten ve nefsin hilelerine kapılmaktan muhafaza eyleyip Şevval ayını da hakkıyla ifa eden kullarından eylesin... Rabbim yar ve yardımcınız olsun...

Ergenlik çağındaki çocuklarımızı zor yoluyla veya sevgiyi esirgeyerek denetlemeye çalışmak, onları anne babalarının isteklerine uygun davranışlara yöneltmede kısa vadede geçerli gibi görünebilir. Ancak bu tip bir denetim, ergenlerin anne baba ile özdeşleşmelerini ve anne babanın değerlerini kabul etmelerini sağlamaz. Denetleyici kişinin yokluğunda ve cezadan kurtulma olasılığı yüksek durumlarda, kendi istekleri doğrultusunda davranacaklardır. Yani anne babanın denetiminden uzakta buldukları zaman kendi istedikleri gibi davranacaklardır; anne babalarının istediği gibi değil.

Ergenin kimi davranışı anne babayı çileden çıkaracak cinsten olabilir. Bu durumda öfkelenmemek elde değildir. Anne babanın ermiş

sabrı göstermesi de gerekmez. Ancak öfkeyi kabaca dışa vurmakla, öfkelendiğimizi belli etmek ayrı şeylerdir. Öfkelendiğimizi bağırp çağırarak ya da vurup kırarak göstermek yerine "Bu davranışın beni çok kızdırdı." diyerek gösterebiliriz. Tabi her zaman sakın kalmak kolay olmayabilir. Ancak vurup kırmanın, bağırp çağırmanın hiçbir işe yaramadığı da açıktır. Ergenin saçma bir işi karşısında "Sen aptalın birisin, ne zaman akıllanacaksın, bilmem ki" demek yerine "Bu yaptığın saçma ve aptalca bir iş" demek daha az yaralayıcıdır. Birincisinde kişiliğe yöneltilmiş bir suçlama, ikincisinde davranışı eleştiren bir söz vardır. Genel bir kural olarak eleştiriler ergenin kişiliğine değil, beğenilmeyen söz ve davranışına yöneltilmelidir. "Zaten senden başka bir şey

beklenmez ki!" "Sen ne zaman adam olacaksın?" gibi sözler umut kırıcıdır. Bu tavır onun davranışını düzeltmeye değil, inatlaşmaya götürür. Ergenlik dönemindeki çocuk hiçbir zaman başkalarının önünde eleştirilmemeli, davranışları başkalarınınkiyle karşılaştırılmamalıdır. Sürekli olarak: "Şunun kızı şöyle, bunun oğlu böyle" diyerek eleştirmek ve diğerleriyle karşılaştırmak, çocuğunuzun sizden uzaklaşmasına neden olabilir.

Kimi anne babalar, ergenlik dönemindeki evlatlarının öfkesinden ürker ve ona korkuyla yaklaşır. Alttan alarak "Canım yavrum, cicim kızım" diyerek isteklerini hemen yerine getirerek onu kazanacaklarını sanırlar. Ancak bu yaklaşım kısa sürede etkili olan, ama etkisi çabuk geçen bir yöntemdir. Bir süre sonra

çocuk bunu da kullanmaya başlar.

Ergenlik dönemindeki çocuklar, bir yandan yerli yer-siz isteklerle anne babanın karşısına çıkarlar, öte yandan içten içe dizginlenmeyi beklerler. Hoşlarına gitmese de neye, niçin karşı çıktıklarını açıklayan anne babaya uyarlar. Bu nedenle anne baba kesin tutum almaktan çekinmemelidir. Ancak yürütemeyecekleri bir tutum veya karar da almamalıdır.

Ergenin, çekişe çekişe anne babayı usandırarak koparacağı bir isteğini ona baştan vermek daha doğrudur. Baştan dirençle karşılaşp, sonra istediği yerine gelirse, saçma isteklerini de bezdirme yöntemiyle elde etmeyi alışkanlık haline getirebilir.

Başka önemli bir kural da, ayrıntılar üstünde evladiyla sürtüşmeye girmemektir. Onunla gereksiz tartışmalara girmek, anne babanın çocuğu üstündeki otoritesini aşındırır, tüketir. Her konuyu sorun yapmak yerine önemli konular üstünde durmak daha doğru olur. Eleştirilerle, uyarılarla ve öğütlerle bunaltmak onu ancak inatlaşmaya iter.

Pek çok anne baba çocuklarının büyüdüğünü, artık kendi kendine yetebilecek bir genç olduğunu görmek istemezler. Evdeki çocuksu ve şımarık davranışlarına bakarak çevrede de öyle davrandığını sanırlar. Oysa ergenlik dön-

mindeki çocuklar başkalarının yanında daha olgun ve daha sorumlu davranabilirler.

Anne babaların bir korkuları da çocuklarının o yaşlarda kendilerinden kopmasıdır. Kimi anne baba ister ki çocuğu evinde otursun, evinde eğlensin, isterse arkadaşlarını eve çağırsın ama kendisi başka eve gitmesin. Onu evde oyalamaya, her nazını çekmeye hazırdırlar, yeter ki kötü arkadaşlara uymasın. Bu düşünce yapısı genelde tüm anne babalarda yaygındır. Ancak ergen, kültürümüze özgü toplumsal değerleri, kendi arkadaş grubu içinde yaşayarak öğreneceğinden anne babalar arkadaşlık ilişkilerini engellememelidirler. Ancak bu; "her arkadaşıyla istediğini yapsın, hiçbir şeye karışmayın, kendi bildiğini okusun" anlamına gelmiyor. Çünkü bu dönemde edinilen kötü arkadaşlıklar bireyin hayatını tamamen farklı yönlere kaydırabilir, olumsuz durumların yaşanmasına neden olabilir. Bu dönemde onun için en değerli kişiler arkadaşlarıdır. Onun yanında en samimi olduğu arkadaşlarını eleştirmeye veya eleştirilerinizin yapıcı olmasına çalışın. Aksi takdirde çocuğunuz sizden uzaklaşabilir.

İlginçtir, anne babalar kendi çocukluk yıllarını ergenlik çağlarından daha iyi anımsarlar. Ergenlikteki yarılgılarını, tökezlemelerini, uyumsuz davranışlarını bilin-

çaltına bastırırlar ya da süsleyerek, değiştirerek anlatırlar. Haylazlıklarını mertlik ve kahramanlık gibi gösterirler. Genel bir kural olarak kendi evinde baş kaldırmış, ana babasına sorun çıkarmış olanlar kendi çocuklarına daha hoşgörüsüz davranırlar, daha sert tepki gösterirler. Daha az sayıda anne baba da tam tersi bir yol izler. Babasından çektiğini, kendi oğluna çek-tirmemeye kararlıdır. Oğluna aşırı hoşgörüyü davranır, sınır koymaz, her istediğini yapar. Ancak bu davranışta ergenlik dönemindeki çocuğu bilinçdışı bir kışkırtma ve olumsuz yola itme vardır. Burada önemli olan dengeyi kurabilmektir. Ne aşırı baskı, ne de çok serbest bırakmak doğrudur. Önemli olan bunun arasında bir dengeyi kurabilmektir.

Günümüzün hızlı yaşam koşullarında özellikle babalarla ergenler birbirlerinden uzaklaşmaktalar. Babaların iş hayatının yoğun olması, boş zamanlarında da genellikle yapacak daha önemli işlerinin olması gibi daha pek çok sebepten dolayı çocuklarına çok fazla zaman ayıramamaktadırlar. Ancak ergenlerin annelerine olduğu kadar babalarına da bu dönemde çok ihtiyaçları vardır. Birlikte bir yürüyüş, birlikte araba yıkamak, bir şey onarmak ya da birlikte yapılabilecek herhangi bir etkinlik özellikle babalarla oğulları yakınlaştıracak fırsatlardır. Onlarla

arkadaş gibi konuşmak, onları anlamaya çalışmak çok önemlidir. Babalar mümkün olduğunca bu yaştaki çocuklarının olumlu davranışlarını övmeli ve desteklemelidirler. Ancak övgüde de, eleştiride de ölçüyü kaçırmamak önemlidir.

Gençler aykırı düşünce ve görüşleriyle kimi zaman anne babalarını kızdırırlar; onlarla uzun uzun tartışmaya girer, bildiklerinden şaşmazlar. Annelik, babalık hakkını kullanarak çocuğu susturmak, terslemek onun oyununa gelmek olur. Bu durumda kazanan anne baba değil, çocuktur. "Daha yaşın ne, başın ne, sen ne bilirsin ki, sana mı kalmış?!" gibi çıkışlar hiçbir şeyi çözmez. Onu iğreti görüşlerine büsbütün sarılmaya zorlar. Aslında böyle konuşmalar çocukla anne babanın yaklaşması için bulunmaz fırsatlardır. Çünkü çocuk doğru düşünmeyi tartışarak öğrenir. Ancak anne baba tartışmadan yenik çıkmak korkusuyla davranırsa iletişim kopar. Ergeni dinlemek çoğunlukla yeterlidir. Arada bir sorularla onun düşüncesindeki boşluklar, tutarsızlıklar gösterilebilir, o konu üstünde daha çok kafa yorması sağlanabilir.

Bu çağda anne baba ile ergenlerin en az yaptıkları şey sohbetir. Konuşmalar ya tek yanlı öğüt verme ya da çıkmaza giren tartışmalar biçiminde olur. Suçlamaya geçmeden dinleyebilmek, tepki

göstermeden anlamaya çalışmak birçok sürtüşmeyi önleyebilir. Ergen, meydan okur gibi davranıyorsa bu anne babayı küçümsediği için değil, kendini kanıtlamak içindir. Çocuk beş yaşındayken, babasını en güçlü, en bilgili ve hiç yanılmaz kişi olarak görüp, neredeyse onu gözünde mükemmelleştirirken, on beş yaşına geldiğinde babasını daha önce kendi eliyle oturttuğu tahtından artık indirmek ister. Çünkü, bu çağda her şeyi bilen, hiç yanılmaz bir baba kadar ergeni sıkı bir şey yoktur.

Anne babaların şunu unutmamalarında yarar vardır: Çocuklukta, çocuk ile anne baba arasında saygı ve sevgi kurulmuşsa, ergenlik çağının çalkantısı durulduktan sonra aynı sağlıklı ilişkinin kurulması zor olmaz.

Aile içindeki duygusal ve sosyal etkileşim açısından başarılı bir çocukluk geçiren birey, ergenlik dönemi sorunlarını daha kolaylıkla çözebilir. Çocukluk yıllarında çocuklarıyla arkadaşça bir diyalog kurmayı başaran anne babalar, bu diyalogu ergenlik döneminde de sürdürmekle, ergen için gerekli olan rehberlik işlevini yerine getirmiş olurlar.

Ergenlik dönemi gerçekten çalkantılı ve stresli bir dönemdir. Bu dönemde onlara yardımcı olabilecek, onları en iyi anlayabilecek -her ne kadar, sizin onları anlama-

dığınızı söyleseler de- kişiler anne babalarıdır. Mümkün olduğunca onları anlamaya çalışmak, onlara, onlar için en doğru olan yolu tartışarak, konuşarak, onun da kabul edebileceği bir hale getirerek anlatmak çoğu zaman yeterli olacaktır. Ergenin yaşamını değiştiren özellikleri yok saymak, yadsımak, ondan çocuklukta beklenen bağımlı, uysal, pasif uyumunun devamını istemek, onlarda gördüğümüz dik başlılık, inatçılık, bağımsızlık gibi duygularını sindirmeye çalışmak, uyumuna yardımcı olacak bir tutum yerine, onu karşımıza alıp zorlamak çok olumsuz sonuçlar yaratacaktır. Bu nedenle bu dönem anne babaların en çok sabırlı olmaları gereken dönemdir. Eğer karşılıklı anlayış, hoşgörü ve sabır gösterirseniz bu dönemi çocuğunuzun daha kolay atlatabilmesi için gerekli en büyük yardımı yapmış olursunuz. Çocuğunuzla iletişimini güzelleştirmek konusunda yapılabilecekler size zor gibi görünebilir. Ancak çocuklarınızın sizden tek istediği şey; kendinizi onların yerine koymanız yani onların düşüncelerine, değerlerine, beğenilerine, saygı göstermeniz ve onları anlamaya çalışmanız, size saçma da gelse isteklerini dinlemenizdir. Onların sizlerden tek istedikleri bu. Bu da çok zor olmasa gerek.

SORU

Kadınlar Hac ve Umre'ye mahremleri olmadan gidebilirler mi? Kocalarının izni ve rızasını almaları gerekir mi?

Cevap: Hac ve umrede mahremlik şartı vardır. Bu çok önemlidir. Rasulullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem): **"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kadının seferi mesafeye** (şimdiki hesapla yaşadığı, bulunduğu mıntikanın, memleketin hududu bittikten sonra, gideceği yere kadar 81, 82 km. mesafe varsa, bu seferi mesafeye) **mahremi olmadan gitmesi helal değildir."** buyurmuştur. Hanefi mezhebine göre hac da olsa, umre de olsa böyledir. Şafi mezhebinde zaten umre de vaciptir. Yani hacca yakın bir şey. İmam-ı Şafi, güvenli olan kadınlar kafilesiyle böyle bir müsaade vermiştir. Fakat okurlarımızın ve ülkemizde yaşayanların ekserisi Hanefi mezhebine mensup olduklarından, fetvayı da bu vechile verecek olursak, bir kadının mahremsiz olarak hacca ve umreye gitmesi caiz değildir.

Umre'ye gitmek isteyen bir kadının kocasından izin ve rıza alması meselesine gelince; Hanefi mezhebinde umre sünnettir. Sünnet olduğu için burada kocanın izni şarttır. Mahremi olsa da, yanında oğlu, dayısı, amcası da olsa, şayet kocası; "seni umreye göndermiyorum, gitmene izin vermiyorum" der-

se, bir kadın umreye gidemez. Umre sünnet olan bir ibadet olduğu için kocanın izni devreye girer. Ama hac farzdır. Farz olan hac da bir kere farzdır. İkinci ve üçüncü defalar yapılacak olan hac ibadeti nafiledir, bunu demiyoruz.

Farz olan hac ibadetine; kadın nisaba malikse, kendi zenginse, hacca gidecek şartlara haiz ise, mahremi de varsa kocasının izni şart değildir.

Bu ne gibidir? Namazın farzı gibidir. Nasıl ki kadın; "ben öğlen namazının farzını kılacağım izin veriyor musun?" diye eşine sorması lazım değilse, böyle bir izin alması gerekmiyorsa hatta eş; "kılma" dese bile kılması gerekiyorsa, hac da farz olan bir ibadettir ve bunun gibidir.

"Kadının mahremi" derken maksadımız, onun ebediyen nikahlanamayacağı yani evlenmesi hiçbir zaman helal olmayan kardeşi, oğlu, amcası, dayısı, babası gibi kişilerdir. İşte bu mahremleriyle farz olan hac ibadetini yapmak için kocasından izin alması şart değildir.

SORU

Hocam eşim namazıma karışmıyor. Fakat kesinlikle başımı örtmemi istemiyor. Dinen eşime nasıl davranmam gerekiyor?

Cevap: Allah-u Teala insana gücü kadar yükümlülük

veriyor. Eşi namazına karışmıyormuş, zaten karışamaz, karışmamalıdır. İslâm'a göre erkek, eşinin başörtüsüne de karışamaz. Kadının Allah'a ve Rasulüne itaat çerçevesinde kocasına itaati farzdır ama bu emir meşru işlerdedir. Allah'a ve Rasulüne isyan çerçevesine gelince, kadının kocasına itaat etmesi de Allah'a ve Rasulü'ne isyan olur, bu durumda eşine itaat edemez.

Ama sünnet ve nafile olan ibadetlerde, eşine itaat önce alınır ve kocaya itaat edilir. Velâkin farzlar, vacipler, haramlar noktasında durum böyle değildir. Sünnetle farz bir olmadığı gibi, mekruhla da haram bir değildir.

Kadının sokakta başını açıp gezmesi günahdır, haramdır. Bu Allah'ın hakkıdır. Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem): **"Bir kişinin bir kişiye secdesini emreder olsaydım kadına, kocasına secde etmesini emrederdim."** buyurmuştur. Burada işin ciddiyetini anlatmak için buyuruyor, yoksa kimseye secde etmek caiz değildir. Çünkü Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) kendisine secde etmek isteyenlere böyle buyurarak, "Bana bile secde edilmez" buyurmak istedi. Dolayısıyla bu bir faraziye olarak buyurulmuş ama ne kadar önemli olduğu anlatılmıştır. Hal böyleyken, **"yaradana isyan noktasında**

kimseye itaat yoktur" hadisi şerifi genel kaidedir. Yani kadının kocasına itaatle yükümlü olmasına rağmen, baş açmasına ısrarcı olan kocasına itaat etmemelidir.

"Nasıl davranmalıyım?" diye soruyor. Bu fetvadın ötesinde bir durumdur, tavsiye mahiyetinde bir şeyler söyleyecek olursak; İslam dini ister eşine, ister çocuğuna olsun sert davranma taraftarı değildir. Alttan alınmalı, sabırlı olmalıdır. Kadın başını örttüğü zaman kocasının isteklerine daha fazla itaatkar olmalı, diğer meşru isteklerine daha fazla müsamahalı davranmalı, bazen kendisi hasta olsa, başka işlerde manisi olsa bile kocasının diğer istekleri konusunda onu daha fazla tatmin etmeye yoğunlaşırsa kocası ondan razı olacaktır. Razi olunca da; "ben bu kadının İslam'ı yaşamasına, namazına, başörtüsüne bir şey demiyorum, o da bana daha fazla itaat etmeye başladı. Yemek olsun, çamaşır, temizlik olsun her türlü hizmetimi daha iyi görüyor, demek ki bunun derdi Din, ben bunun dinine karışmazsam bu da bana mutluluk verecek." diye kanaat getirecektir. Eğer kadın, kocasına böyle bir imaj verebilirse, adam da kendi kârına bakar. Bakar ki bunun huyu daha da güzelleşti, bana daha iyi davranıyor diyerek, eşinin dini yaşantısına karışmaya bilir belki. Ama diğer taraftan, sert tavırlar takınarak; "sen Allah'ın emrine karışamazsın, Allah bana örtünmeyi farz etti, sen kim oluyorsun?" gibi yaklaşımlar hiçbir zaman çözüm getirmez. Onun için sabırla, iyi mu-

ameleyle çözüm aramalıdır. İslamiyet biraz fedakarlık ister. Hatta öyle yapmalı ki "Sen benim başımı örtmemi istemiyorsan, ben de evde oturacağım ve evimden dışarı çıkmayacağım." demeli. "Benimle şuraya gel, beraber filan yere gitmeliyiz." dediğinde, "ben başımı açamam, beni yanında istiyorsan bu konuda bana müsaade etmelisin." şeklinde tavır takınılırsa, adamda bakacak, gittiği yerde hanımını soruyorlar, bir değil, iki değil, "eh madem böyle olmuyor, bari ben eşime uyayım" diyecek. Bunların kırk türlü formülü var, bunu düşündükçe bir çok yollar çıkarılır ama orta yol, yumuşaklık, güzel ahlak, kocasının meşru isteklerine son derece ılımlı yaklaşmak ve hatta eskisine nazaran daha fazla ilgilenmek, kocasını ona karşı daha da yumuşatacaktır. Biraz fedakarlık gerekiyor.

SORU Eşim benden ayrıldı, fakat ben dinen onu boşamadım. Resmi olarak boşandıktan sonra eşim başkasıyla da evlenmedi. Ben tekrar eski hanımım ile evlenebilir miyim?

Cevap: Böyle durumlarda, meselenin daha iyi anlaşılması için, bazı sorular sormamız gerekir. Böyle bir soruya tek bir cevap versek yanlış anlaşılma olur. Yalnız şu var, "resmen ayrıldık" diyor, resmen ayrılmak bir talak boşar. Çünkü resmen ayrıldığı zaman ya kendi gidip "boşanmak istiyorum" diyor ya da avukatına; "beni boş" diye vekalet veriyor. Hakim de

"sizi boşadım" diyor.

Dinen nikah bağı üçtür. Resmîyette mahkeme kararıyla boşanıyor ama mahkemede "iki talak, üç talak" lafı geçmiyor, böyle bir söz geçmediği için o bir talak sayılıyor. Bu resmi boşanmanın üzerinden ne kadar zaman geçmiş? Bu süreyi sormak lazım. Çünkü **ric'at** dediğimiz eşine geri dönme usulleri var. Dinen bunun da süresi mühimdir. O orada eşine dönüş imkanı şöyle şöyle olur diye anlatırız. Şayet bu, o sürenin içindeyse **ric'at** yapar, o süre içerisinde **ric'at** yapmadıysa ve o süre geçtiyse o boşama **bain** olur, kesinleşir. Burada bir talak gitme durumu var, geriye ne kalır, iki bağ kalır. Bu sefer yeni bir nikah yapmak gerekir.

SORU Gazlı meşrubatları içebilir miyiz, bu konuda ne diyorsunuz?

Cevap: Gazlı içecekler arasında meyva aromaları olanlarda, bu aromaları çözdürürken alkolde çözdürüyorlarmış, etil alkol deniyor. Bu alkol tahvile uğruyor yani kimyasal maddelerle çözülüyor ve dönüşüme uğruyor. Dönüşüme uğradığı için asit, alkollük vasfını kaybediyor. Mesela kitaplarda der ki; eşek tuz gölüne düşse, merkebin parçası görülemeyecek hale gelip tuz olsa, onu oradan çözüp de; "şurası suydu, burası buydu" diyemeyecek kadar asalet vasfını kaybediyor. Hal böyle olunca da o tuzu kullanabiliriz.

Bunun gibi burada da diyoruz ki; asalet vasfını kaybeden

yani sarhoş edici vasfını kaybeden, mesela sen bu gazozlardan ne kadar içersen iç zerre kadar sarhoş olmazsın. Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem): **“Çoğu sarhoş edenin azı da haramdır.”** buyuruyor. Mesele; birayı az içsen sarhoş oluyorsun ama çok içince sarhoş oluyorsan, bunun damlası da haramdır. Ama bu gazozlarda bu durum söz konusu değildir. Zaten bu hususta bazı kitaplar da yazıyor; etil alkol, kimyasal dönüşüme, çözüme tabi olduğu için bunlara biz haram diyemeyiz. Ancak şüpheli diyebiliriz. Dolayısıyla “şüphelilerden sakınmak iyidir.” bunu diyebiliriz. Hatta bir hadisi şerifte: **“Şüphesiz helal belli, haram da bellidir. İki arasında bir takım şüpheli şeyler vardır ki, insanların çoğu onları bilmezler. Her kim şüpheli şeylerden sakınırsa ırzını ve dinini korumuş olur. Her kim şüpheli şeylere dalarsa koru etrafında sürüsünü otlatan bir çoban gibidir. Dikkat edin! Her hükümdarın bir korusu vardır. Bilesiniz! Allah’ın korusu yeryüzündeki haram ettiği şeylerdir.”** buyuruluyor.

Korunun etrafında koyun otlatan çoban gibi, korunun etrafına sürüyü yaklaştırmamalıdır, çünkü koyun yasaktan anlamaz ve yasak sahaya girebilir. Sahibi de onu geri çekmeye uğraşır. Koruya giren çok sıkıntılara maruz kalır, arada mayınlar vardır, kanuni yasaklar vardır. İşte hadisi şerifte misal veriyor; her kralın bir korusu, yasak sahası, devletinin

bir düzeni, girilmezi vardır. Allah’ın yasak sahası da haramlarıdır. Koruya girmemek için “korunun etrafında da dolaşmamak lazım” diyor.

Bundan dolayı biz şüphelilerden sakınmayı tavsiye ederiz. Bu gazozlarda da bir nevi şüphe vardır. Velakin kimse bunlara haramdır diyemez, dememelidir. Çünkü “helal veya haram” demek çok sıkıntılı bir şeydir. Allah-u Teala ayetinde buyuruyor: **“Sakın dillerinizde yalanı niteleyerek, alışkanlık haline getirerek, ‘şu helaldir şu haramdır’ demeyin. Sonra Allah’a karşı yalan uydurmuş olursunuz. Allah adına yalan uyduranlar iflah olmazlar.”** (Nahl: 116) Hiçbir zaman umduklarını bulamaz korktuklarından korunamazlar. “Helal-haram” demek, Allah’ın ve Peygamberin hakkıdır. Peygamber de Allah adına konuştuğu için böyledir. Geri kalan da bu gibi konularda kendi kafasından haram veya helal diyemez.

SORU

Eşim hamile, doktor, çocuğumun özürsüz olduğunu muayenede tesbit etmiş ve aldirmamızı tavsiye etti.

(Bir diğer soru) **Eğer çocuğu aldirmazsak eşim vefat edecekmiş.**

Cevap: Bu iki soruyu birbirinden ayrı değerlendirelim.

Annenin ölüm tehlikesi söz konusu ise, fakat bu ölüm tehlikesi lafı da bir doktorun

lafıyla olmaz. Burada kıyas ve mukayese geçerlidir. Çünkü doktorlarda çok ihtilaf çıkıyor sözleri arasında çok çelişkiler oluyor. Onun için işin ehli olan aranacak. Mümkünse namazlı abdestli olan aranacak. Çünkü biraz fetva işine de giriyor bu. Hani “ben oruç tutmuyorum, tutabilir miyim?” diye sorana, “ben senin hastalığını ne bileyim” diyorum. Burada ehliyetli, sözüne güvenilirlik vasfı olan doktorlar aranacak. Bu doktorların bir kaçının mukayesesizle söz birliği halinde kadının ölme riskinin olduğu tesbit edilirse, annenin hayatı esas alınır. Çünkü o hayatta olan anne, kocası, çoluğu, çocuğu, annesi, babası olan bir varlıktır. Oysa çocuk henüz dünyaya gelmemiş, henüz ilişkiler kurmamış, kimseyle hukuku olmayan bir varlıktır. Burada bir mevcut var yani var olan bir insanın hayatı söz konusudur. Onun için annenin hayatı esas alınarak çocuktan vazgeçilir.

Özürsüz meselesine gelince, bu durum çok oluyor. “Yok spastik, yok beyin özürsüz veya şu, bu” diyerek korkutuyorlar, bunlara hiç itibar yok İslamda. Çoğu zaman da tersi çıkıyor. Böyle durumlarda Efendi Hazretleri’nin pek çok kere: “Allah’ın izniyle doğurun bir şey olmaz.” buyurduklarına şahit olmuşuzdur. Kesinlikle de çocuklarda hiç böyle bir problem yaşanmamış, hatta normal üstünde iyilik sahibi, sıhhatli çocuklar doğmuştur. Buna biz çok kereler şahit olduğumuz için, bu tür olaylara güvenimiz kalmamıştır.

Camilerde kamet getirilmeden önce okunan üç ihlas, bid'at midir?

Cevap: Efendi baba Ali Haydar Efendi Hazretleri ona bid'at derdi. O dört mezhep müftüsüydü. Onun sözünün üstüne söz olmaz. Velâkin "bid'at midir?" derken onu müezzin okuyor, cemaatin dinlemesi gerekiyor. Tabi o arada camiye gelip sünnete duranlar, belki iki rekat kavuştururum diyenler filan oluyor. Farz namaz için kamet gelene kadar iki rekati yetiştiriyor. Böylece insanlar vakit kazanmış oluyor, bu uygundur. Mesela; Mekke ve Medine'de ezan okunduktan sonra on beş, yirmi dakika beklenir. Ezan ile kamet arası beklemek sünnettir.

Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) evinden çıkıp mes-cide gelirdi. Ezandan sonra kamet getirilinceye kadar sahabe gelir sünnete dururdu. Yani ezanla beraber cami hemen dolmazdı, ezanla kamet arasında on, on beş dakika sünnete pay var. Şimdi bu yok. Şu anda buna insanların imkanı da yok, ezan okunduğu gibi hemen sünnete duruyorlar. Bu ihlas okumak bir nevi buna vesile oluyor. Buna bid'attir demek; "Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) zamanında yapılmamıştır", anlamında bid'attir.

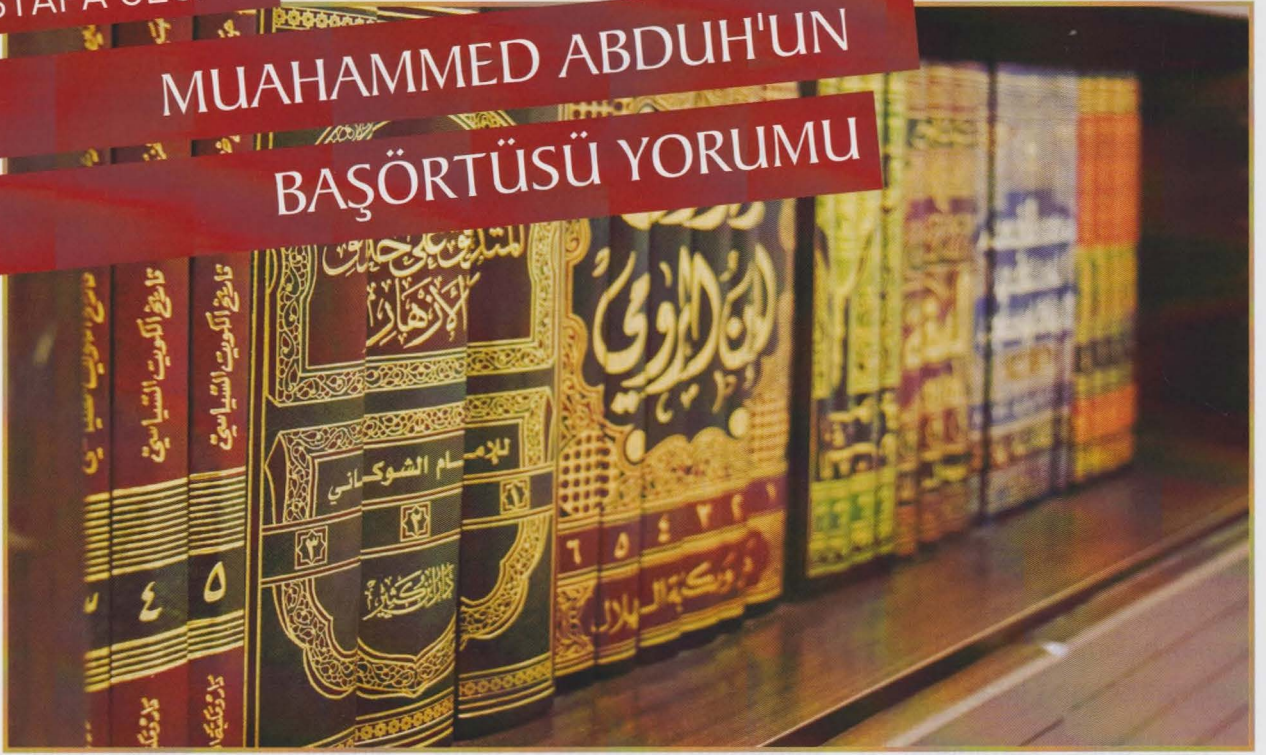
Namazlardan sonraki tesbih çekme usulüne bakacak olursak bu, Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) zamanında müezzin ilanlarıyla yapılmıştır. Yalnız bunun aslı vardır. Namazlardan sonra "Otuz üç sübhanallah, otuz üç elhamdülillah, otuz üç ullahüekber" demek, hadisi şerifte beyan edildiği için, sahabe bunu kendileri yapardılar. Bunun aslı olduğu için müezzin tarafından komut verilerek yapılmasına bid'at diyemiyoruz. Ama "namaza durmadan üç ihlas okuyun" diye hiçbir hadiste yoktur. Böyle bir rivayet olsaydı, onu müezzinin okumasına da bid'at demezdik. Neden? "Aslı sünnette var, hatırlatma mahiyetinde okuyor." derdik.

Biz camide farz namazlarından hemen önce şöyle bir tesbihat söyleriz. "Sübhanallah" diye ilan edilir, herkes on defa okur. "Lâ ilâhe illallah" denir, on defa okunur... bu bekleme

payıdır. O arada insan sünnet namazını tamamlayıp iftitahtekbirine yetiştirir. Tabi bunun sünnette aslı vardır. Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) bir hadisi şerifte buyuruyor ki: "Kim namazdan önce on kere "sübhanallah" dese Allah-u Teala buyurur ki; 'Kulum Beni tesbih etti, tenzih etti.' Mevlam bunu karşılık veriyor. Kim namazdan önce on kere "Lâ ilâhe illallah" dese 'kulum Beni tevhid etti, birliğimi ispat etti.' On kere "elhamdülillah" dese, 'kulum Bana hamdetti.' On kere "Allah-u" ekber dese 'kulum Beni tekbir etti, Allah-u ekber dedi, büyüklüğümü ispat etti.' on defa "estağfirullah" dese Allah-u Teala da 'kulum Bana bu kadar hamd-ü senada bulundu. Benden de af istiyor, Ben de onu affettim' buyuruyor. İşte bu tesbihat tam farz namaza dururken yapılıyor. Namaz insanı zaten affettiriyor ama bunu yapan kimse namaza başlamadan af olup namaza temiz giriyor. Namazdan sonra nurun ala nur olur, Mevla Teala'nın affı, mağfireti coşar.

Demek istediğim; böyle sünnette aslı olan bir şeyi, üç ihlas okumanın yerine ikame edip, o boşluğu sünnette olan bir şeyle doldursak, o zaman buna da kimse bid'at diyemez.

MUHAMMED ABDUH'UN BAŞÖRTÜSÜ YORUMU

I rak'ta yayınlanan 15 Eylül tarihli (2009) er **Rafideyn** gazetesini online ortamda tetkik ederken bir başlıkla irkil-dim: **Eş Şeyh Muhammed Abduh: Leyse fi'ş şeraiti nassun yücibu'l hicap** (1). Başlıkta, Muhammed Abduh'a dayandırılarak şeriatla başörtüsünü gerekli kılan bir nas (ayet ve hadis) olmadığı ifade ediliyordu. Doğrusu bu başlık bizim açımızdan fazlasıyla şaşırtıcı oldu. Gerçi Muhammed Abduh'un yeni ve asri yani açık kadını istihsan ettiği (uygun bulduğu) malumumuz idi ama bunu bu kadar yalın ve açık olarak söylediğini de tahmin etmiyorduk. Makaleyi tetkik ettikçe Muhammed Abduh'la alakalı olarak söylenenlerin bir kez daha ne kadar doğru ve isabetli olduğu ortaya çıktı.

Nazlı Fazıl ve benzeri isim-

lerle birlikte Muhammed Abduh, Mısır'da modernizmin öncülüğünü yapmış ve İslami kuralları modernizme uydurmaya çalışmıştır. Bu bağlamda, Kur'an'daki bazı mucizeleri tevil ederken öbür taraftan ribevi ve faizli uygulamalara kapı aralamış ve onun ötesinde kadının açılmasına (sufur el mer'e) destek çıkmıştır. Hatta Muhammed Abduh'un başörtüsü ve açıklıkla ilgili cüretkar fetva ve görüşlerine dair mustakil kitaplar da yayınlamıştır. Esasında Kasım Emin'i manevi olarak zehirleyen ve Beşir Fuad gibi intiharına sürükleyen ortam Muhammed Abduh ve çevresi tarafından hazırlanmıştır. Kasım Emin, Fransa'da eğitim görmüş ve modernizme meyletmiş ve bu meyli ise Muhammed Abduh ve Mustafa Fazıl Paşa'nın kızı Nazlı Fazıl gibiler beslemiş ve önünü açmıştır. Bunun netice-

sinde kadının emansipasyonu yani özgürleştirilmesiyle alakalı olarak 'Tahrir el Mer'e' kitabını yazmış ve bu kitap bilahare **Ömer Rıza Doğrul** tarafından Türkçeye de çevrilmiştir. Bir diğer kitabı da el Mer'e el Cedide'dir. Yeni yani modern kadındır. Bu kitaplarında Kasım Emin Müslüman kadınının Batılı kadına iktida etmesini ve uymasını savunmuş ve İslami kayıtları dikkate almamış ve başörtüsünü karalayarak açığa çağırmıştır. Kasım Emin'in kadın konusunda yaptığını daha sonra Taha Hüseyin topyekün medeniyet alanında yapmış ve hadiste belirtildiği gibi Müslümanların karış karış önceki milletlerin adet ve geleneklerine bende olacaklarını kavlen ve fiilen teyit ederek, Müslümanları toptan Batı medeniyetine uymaya çağırmıştır. **El Eyyam** kitabında da ifade ettiği gibi Taha Hüseyin

gibilerinin çığırını açan yine Muhammed Abduh olmuştur.

Cemal Abdunnasır'dan önce bir nevi Mısır'ın ulusal kahramanı ve Mustafa Kemal'i olan Saad Zağlul'da Muhammed Abduh'un eseridir ve eşi Safiye Zağlul ile birlikte bir tren seferinden sonra indikleri Iskenderiye'de (1923) törenle Safiye Zağlul başını açmıştır. Dolayısıyla genel Batılılaşma cereyanını tetikleyen Muhammed Abduh ve ondan önce Cemaleddin Afgani olmuştur. Afgani, Mahzumi Paşa'nın anılarında dile getirdiği gibi başörtüsü illetini namusa bağlar ve şeref ve namusunu koruyanlar ve faziletli insanlar için başörtüsünün gerekli olmadığı sonucuna varır. Ahmet Emin de Cemaleddin Afgani'nin bu görüşünü **Züamau'l İslah/Yenilikçi Önderler** kitabında aynıyle aksettirmiştir. Dolayısıyla yenilikçilerin başörtüsü konusunda gevşek ve onun ötesinde savruk olduklarını görüyoruz. ISMAIL HAKKI ŞENGÜLER'in hazırlayıp yayınladığı **Mehmet Akif Külliyyatı** gibi Muhammed Uma-ra'da Muhammed Abduh'un bütün çalışmalarını **'el a'mal el kamile/bütün çalışmaları'** adıyla bir araya getirmiş ve yayınlamıştır. Er Rafideyn gazetesi bu külliyyattaki başörtüsü ve içtimai meselelerle ilgili bölümleri taramış ve Muhammed Abduh'un başörtüsü ile alakalı olarak net görüşüne ulaşmıştır.

Buna göre, Muhammed

Abduh başörtüsü konusunda kat'i delalete haiz bir nassın olmadığını iddia etmektedir. Buna binaen de başörtüsünün ibadet değil adet olduğu hükmüne varmaktadır.

Peki buna mukabil Müslümanların bin yıldan beri benimsedikleri başörtüsü geleneğini ne ile izah etmektedir ?

Muhammed Abduh başörtüsünün İslam'da olmadığını ve fazilet ve adaba bile girmediğini ve Müslümanların bunu başörtüsü geleneği bulunan diğer şark milletlerinden devşirdiklerini ileri sürmektedir. Gerekçesini de fitneye bağlamaktadır. Kenan Evren, 12 Eylül sonrasındaki turlarında en büyük ilgiyi başörtüsüne göstermiş ve kah Bursa'daki güzel Türkmen kızlarını erkeklerin şirretinden ve fitnesinden gizlemek için böyle bir adete başvurulduğunu söylemiş kah yemek hazırlarken yemeğe kıl düşmemesi için aşçılar gibi kadınların da başlarına başörtüsü suretinde bez taktıklarını söylemişti. Dolayısıyla Muhammed Abduh başörtüsünün farz olmadığını, bilakis fitneye düşme korkusuyla bir ihtiyat tedbiri olduğunu ileri sürmektedir. Doğrudan nas olmadığına göre, ona göre en iyi ihtimalle başörtüsü fitneye düşmemek için sedd-i zera'i (günahlara götüren vesileleri kaldırmak) bağlamında başvurulan bir tedbirdir. Hatta şöyle demektedir: Erkekler ne olmuş ki? Kadınlar fitne mu-

vacehesinde ve karşısında erkeklerden daha mı kırılganlar ki başörtüsü vazifesi sadece onlara inhisar ve terettüp ediyor! **Eğer mesele fitne ise, Muhammed Abduh erkeklerin başlarını kadınlardan önce örtmeleri gerektiğini savunmaktadır.**

Muhammed Abduh, Kur'an-ı Kerim'in hem kadınlara hem de erkeklere nazarlarını ve gözlerini sakınmalarıyla emrettiğini ve bu emrin sadece kadın taifesiyle sınırlı olmadığını ifade ederek, başörtüsü görevini eşitlemekte ve erkekler takmıyorsa kadınların da bu bağlamda takmayabileceklerini söylemektedir. **'Hicabu'n nisa min ciheti't diniyyeti'** başlıklı yazısında Abduh, Müslümanların başörtüsü geleneğini başka milletlerden ve bhusus Müslüman bile olmayan diğer şarki milletlerden tevarüs ettiklerini ileri sürmektedir. Dinin başörtüsü veya peçeden beri olduğunu ileri sürüyor. Mahkemede tanıklık anında kadının/yargıcın kadından yüzünü açmasını istediğini de söyleyerek tezine tali ve çapraz alanlardan destek bulmaya çalışmaktadır. Muhammed Abduh, kadınlarda fitne nedeninin zahiri kıyafet olmadığını, aksine azaların hareketleri, işve ve naz olduğunu da ileri sürmektedir. Peki, o halde kadın mefatin/cazibe yerlerini başka niye açar?

Muhammed Abduh gelmiş geçmiş ceditcilerin veya modernistlerin piri ve ser çeş-

mesidir. Bugün Mısır Vakıflar Bakanı **Hamdi Zakzuk** onun izinden yürüyerek peçenin bir ibadet değil adet olduğunu söylüyor ve bakanlık koridorlarında da fiiliyatta peçetakanlarla Sarkozy gibi mücadele ediyor. Kendi alanında ve çöplüğünde tabir caizse peçe avına çıkıyor. Muhammed Abduh gibi başörtüsü ve çeşitlerinin İslam öncesi milletlere ait olduğunu lakin İslam'a girerek İslam sonrasına da devam ettiğini söyleyenler çok. Bu hususta Muhammed Abduh, günümüzde Yaşar Nuri Öztürk'lere kopya verir gibidir. Ebedi kurtuluş konusundaki görüşleri, kendi memleketi Kazan'da alaya alınmasına ve Şeyhülislam Mustafa Sabri gibilerinin de öfkesine neden olmasına ve onların şimşeklerini üzerine çekmesine rağmen ceditçiler ve modernistler arasında başörtüsü konusunda en dengeli yaklaşımı (bir takım batıl görüşleri ve yanlış fikirleri olmasına rağmen) Musa Carullah Bigiyev serdetmiş ve sergilemiştir. O ellerin ve yüzün kapatılma mecburiyeti olmadığını (kapatanların da azimeti tercih ettiklerini söyleyerek) lakin tesettür ve başörtüsünün bir vecibe olduğunu Hatun isimli eserinde ortaya koymaktadır. O Muhammed Abduh ve onun gibi üşünenleri külliyen reddetme sadedinde şöyle söyler: **Semavi şeriatların her birinde hanımların hicabı, ahkam-ı vifakiyedir (ortak ahkamdandır).** Top-

lumun ahlaki gayretlerine, ahlaki düşüncesine göre tanınan bir adet olan hicap, semavi şeriatların her birinde ifade buyrulmuştur. Ona göre hicap her devirde ve şeriatla vardır lakin keyfiyeti ve sınırları 'konjonktürel şeriat' yani o dönemin ahkam-ı diniyesi tarafından belirlenmiştir. Muhammed Abduh ise tam tersine başörtüsü diğer dinlerden dinimize geçme ve intikal diyerekten başörtüsünü reddetme cihetine gidiyor. Ahkam-ı vifakiyeyi sanki sari bir illet gibi takdim ediyor. Aynı şeyi Taha Cabir Alvani ve Yaşar Nuri Öztürk ve Şinasi Gündüz, Mesih'in nüzülü bağlamında yapıyorlar. Onlara göre Mesih'in nüzülü ve kurtarıcı doktrini ve inancı bize Hıristiyanlıktan geçme ve dolayısıyla bizi bağlamıyor. Hatta onlara göre misyonerliğe kapı aralıyormuş.

Maalesef Muhammed Abduh gibi başörtüsüne muhkem bir emir değil adet diyenlerden birisi de Muhammed Esed'dir (2). Cemal el Benna peçenin cahiliyet döneminden İslam'a devreden ve geçen bir adet olduğunu söylerken (modernistlerden) Musa Carullah Bigiyef işin doğrusunu söylemekte ve İslam'ın eski Arap adetlerini tadil ettiğini ve onlara cilaya vurduğunu ve peçeyi bırakmakla birlikte onu zorunlu kılmadığını ve el ve yüzü istisna ederek tadil ettiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla Muhammed Abduh'un başörtüsü yorumu maalesef kendisinden sonra gelen

bütün kuşakları iğfal, idlal ve ifsat etmiştir. Muhammed Abduh çizgisinden yürüyenlerden birisi de Yaşar Nuri Öztürk'tür ve başörtüsünü rahibe kıyafeti olarak takdim etmiştir. Zeke-riya Beyaz da cahiliyet döneminde başörtüsünün bir şeref ve onur göstergesi olduğunu ve sosyal bir statü olarak hür kadınların örtündüğünü ama kölelerin bundan muaf tutulduğunu ve dolayısıyla işin dini bir yönünün olmadığını savunmaktadır. Bu meseleyi de **Bigiyef**, Hatun kitabında ikna edici bir surette izah etmektedir.

Başörtüsüne yabancı köken arayanlardan irisi de **Şahin Filiz**'dir ve başörtüsünün İslam'a geçmiş bir Yahudi geleneği olduğunu ileri sürer. Bir benzeri görüşü ise Nur Vergin savunur ve başörtüsü veya çarşafın bize Acemlerden geçtiğini ileri sürmüştür. Dolayısıyla başörtüsüne yabancı kaynak aramalar ve yabancı kaynak üzerinden geçersiz kılma arayışı, Muhammed Abduh'la başlamış ama onunla bitmemiş bir süreçtir.

Evet, kim bir iyilik çıkarı açarsa hasenatı ona ve onun takipçilerine ve tatbikçilerine olur. Terside aynen geçerlidir.

Cenab-ı Hak hepimizi ayak sürçmesinden eskilerin tabiriyle mezalik-ı akdamdan muhafaza buyursun...

Â yetleri ve hadîsleri geçmiş âlimlerimizin anlayıp anlattığı gibi değil de kısır akılları ve önü alınmaz bâtil saplantıları ile tahrîf eden bir gürûh ile başı belâda yetim ve sâhibsiz bir nesiliz. İdârî yetimliğimizin yanında gayret, himmet ve cesâretten mahrûm kalma ve bırakılmanın da sıkıntısını yaşıyoruz. Bütün bunlar, idârî himâyelere mazhâr olan asrın bedevî ve câhil ahmakları **Yeni Hâricîlerin** şirretliğine güç ve hız kazandırmaktadır. Böylece hakk ve hakikat, haksız ve sefil mıymıntılarının elinde şerre ve şirretlere boğdurulmaktadır. Câhillik, ğabîlik/idrâksizlik ve bedevîlikten başka sermâyesi olmayan şu ham Hâricîlerin işi **Selef** nâmına **Selef**'i karalamaktan ibârettir. Onların **Selef** dedikleri hakîkatte **Selef** olmayıp, **Half**den/kötü sonrakilere başkası değildir. Şunlara ilim, irfân ve cesâretle dur denilmesinin vakti çoktan geçmiştir Tahrîf ve tahrîb ederek **Selef**'e ters düştükleri mefhûmlar-

dan biri de **Vesîle** ve **Tevessül**-dür.

Asrımızın dev ulemâsının daha çok sapık Sünnetsizlere cevâb vermek niyetiyle yazdıkları ise neredeyse sayılamayacak kadar çoktur. Allâme Muhammed Bahî't'n, Yûsuf Dücvi'nin İmâm Kevserî'nin, Yûsuf en-Nebhânî'nin, Hamdullâh ed Dacvî'nin, Hâmid İbn-i Merzûk'un, Hasan Sekkâf'ın, Hamzavî'nin, Ğumârîler'in Muhammed Alevî Mâlikî'nin ve diğerlerinin yazdıkları eserler, kötü taassub sâhibi olmayan ehli-insânın her türlü takdîrinin üstündedir.

Şu husûsta şâz olarak gelen menfî sözler, sâdece İbn-i Teymiyye ve kör taklîdçileri İbnü'l-Kayyim, İbn-ü Abdî'l-Hâdî, İbn-ü Abdî'l-Vehhâb ve günümüzdeki fotokopilerine âiddir. Tevessül'ü reddedenlerin tek **Selef**'i İbn-i Teymiyye ve İbn-i Kayyim'dir. Başka da selefleri yoktur. Onların **Selef** derken gerçek maksadları budur. Âlimi ve câhiliyle koca bir Ümmet bir yana, şu şâz gürûh ise

başka bir yana...

Biz şu çalışmayı taraflara âid onlarca kitabı okuyarak bir bakıma derlemiş olduk. Zîra şu âlimler, -müsbet ve menfî neredeyse geriye diyecek başka bir şey de bırakmadılar, dense yeridir. Kıymetli eserlerinden bir kısmı da Türkçeye kazandırıldı. Lâkin biz, daha çok hadîsler üzerinde sarf ettikleri muğâlataların ve bedevîliklerin münâkaşasını esas aldık. Çünkü, hadîs-den bir şey anlıyormuş gibi davranıp, o sâhaya vakit ayırmayan samîmî kimseleri aldatma ve zihinlerini karıştırma yoluna gitmektedirler. **"Kendilerine verilmeyen (ni'met) ile doymuş gibi davranan, iki yalan elbisesini giyen/tastamam yalancı gibidir."**¹ hadîsindeki anlatılanlara tam uyan şu yalancı hokkabazların balonlarının söndürülmesi elzem oldu.²

1 - [Ahmed, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvûd, Esmâ b. Ebî Bekr radiyellâhu anhâ'dan, **Müslim**, Âişe radiyellâhu anhâ'dan], Et-Teyrîr: 2/454

2 - Şu zavallıların birçoklarıyla yurt içinde

Vesîle ve **Te vessül** ile **Râbita**'yı aslında bir arada ele almak lâzımdır. Çünkü **Râbita**, aslında **Vesîle** ve **Te vessül** çeşitlerinden birisidir. O bakımdan **Râbita** delîlleri ile onlara karşı getirilebilecek itirazlar hemen hemen aynıdır. Kezâ, **Te vessül** delîlleri de **Râbita**'nın hakîkatinin bir parçası olarak temelde **Râbita**'ya da birer delîldirler. Dolayısıyla **Râbita**'ya yapılabilecek itiraz ve inkârlar **Vesîle** ve **Te vessül**'e dahî yapılmış olur.

Biz burada **Vesîle** ve **Te vessül** bahsini bir mukaddime, beş mes'ele ve bir neticede açıklığa kavuşturmağa çalışacağız. Mukaddime; **Vesîle ve Te vessül'un ne demek olduğu**, Birinci Mes'ele; **Te vessülün Kur'an'dan delîlleri**, İkinci Mes'ele; **Te vessülün Sünnetten delîlleri**, Üçüncü Mes'ele; **Te vessül hakkında ulemânın söyledikleri**, Dördüncü Mes'ele; **Te vessülün bir kısmını inkâr edenlerin delîl zannettikleri şüpheler**, Beşinci Mes'ele; **Te vessülü câiz görmeyenler**, Netîce de; **Te vessül'ün kısa ve hulâsa olarak Şer'î hükmü**, hakkındadır.

ve yurt dışında bu mevzû'da bir hayli münâzaralarımız oldu. Tek sermâyeleri câhillik, idrâksizlik, yalan ve kandırmaktan ibârettir. Münâkaşa için her zaman gözü açılmamış bilgisizleri ararlar. Hafif bir konuşmadan sonra işi şirretliğe ve ağız kalabalıklığına vardırır, haklarından gelemeyeceklerini gördükleri kimselerle bir daha bir araya gelmekten sakınırlar. Birçok da'vetlere rağmen selâmeti hep kaçmakta bulurlar. Muârizlarının eserlerini okumaya tahammül edemeyecek kadar yobazdırlar. Okusalar da bunu hakkı aramak maksadıyla yapmadıklarından gözleri doğruyu göremez halde kalırlar. Yeryüzünde haksız yere kibirlendikleri için bütün âyetleri görseler de onlara teslim olamazlar; hidâyet yolunu görseler onu yol edinmezler; ama sapıklık ve taşkınlık yolunu görseler onu yol edinirler. Âyet ile âyetten çıkardıkları bâtil ve fâsid manaları ve dahî hadîsle hadîsden anladıkları yanlış ma'naları hep karıştırırlar; halt ederler. Birçok âlim(!) zevâtına yaptığımız nice da'vetler hep karşılıksız kalmıştır. Yine de hazırız, bekliyoruz.

(Mukaddime)

Vesîle ve Te vessül Ne Demektir?

Lügatta Vesîle: Kendisiyle başka bir şeye yaklaşılabilecek şey demektir.¹ **Vesîle, Vâsile;** Pâ-dişâh yanındaki rütbe derece ve yakınlık...² **Te vessül;** "Bir işle bir şeye yaklaşmak."³ Veya yakın olmaktır.⁴

İstilahta Vesîle: Aslında, kendisiyle bir şeye ulaşılan ve kendisiyle (bir şeye) yaklaşılan şey demektir. Hadîsde onunla kastedilen, Allah Teâlâ'ya yakınlık demektir...⁵ **Vesîle,** kendisiyle başkasına ulaşılan şey.⁶

İleride de etraflıca ele alınacak olduğu gibi, âyetlerde ve hadîslerde yer alan **vesîle** ve **te vessül**, sâlih amelleri, Esmâ-i Hüsnâ'yı, şerefli zâtları ve nasslarla yasaklanmayan yani Allah ile Resûlü'nün yasaklamadığı her ne varsa onları Allah (Celle celâlühû)'ya yaklaştırmaya vâsıta/ araç etmek demektir.

Âyette Geçen "el-Vesîle" Lafzının Tahlîli

1- Keşşâf⁷ gibi tefsîrlerde **vesîle**yi tefsîr ve îzâh sadedinde yer alan, **Küllü mâ yütevesselü bihî eyyütekarrebu..**/kendisiyle (bir şeye) tevessül edilen, yani

1 - Sihâh, ((ل و س ل /v-s-l) maddesi), 4/1497), Muhtâru's-Sihah ((ل و س ل /v-s-l) maddesi), el-Misbah ((ل و س ل /v-s-l) maddesi), Tâcu'l-Arûs ((ل و س ل /v-s-l) maddesi),

2 - Kâmûsü'l-Muhîr ((ل و س ل /v-s-l) maddesi, 1068)

3 - Sihâh, ((ل و س ل /v-s-l) maddesi), 4/1497), Muhtâru's-Sihah ((ل و س ل /v-s-l) maddesi),

4 - Ahterî, ((ل و س ل /v-s-l) maddesi), Ahterî, ((ل و س ل /v-s-l) maddesi),

5 - İbnü'l-Esir, en-Nihâye: 5/185

6 - Seyyid Şerîf, Tâ'rifât ((ل و س ل /v-s-l) maddesi):

7 - Zemahşerî, Keşşâf: 1/256. Keşşâf sâhib lügat ma'nâsı olarak şu ifâdeyi kullanmıştır. Ondaki sonraki ifâdelerinin tahlîli ise bir başka husustur.

yaklaşılan **her bir şey** şeklindeki ifâdelere bir ilim adamı gözü ile dikkatlice bakılacak olursa, Zemahşerî'nin şu ifâdelerindeki, sûr/kuşatma içine alma lafzı olan **Küllü**/hepsi kelimesi umûm/genellik bildirir ve her bir vesîleyi içine alır. El verir ki, Allah (Celle celâlühû) ve Resûlü bu sebebe ve vesîleleri belli şekillerde sınırlandırmamasın veya bir kısmını yasaklamasın. Hiç bir mü'min şübhe etmez ki, Allah (Celle celâlühû) ve Resûlü, vesîleleri sınırlarlarsa artık vesîleler onlardan ibârettir, başkaları meşrû' değildir. Yine bir takım vesîleleri yasaklarsa, artık onlara tutunmak câiz olmaz. Putlara ibâdeti Allah (Celle celâlühû) 'ya yaklaştırmaya vesîle etmek gibi. Hâsılı bu vesîlelerden nasslarla emredilen veya bir şekilde teşvîk edilenler belli olup, ya Farz ya Vâcib ya Sünnet veya Müstehab vesîlelerdir. Şunlar, sınırlı olup güç ve tâkat sınırları içindedirler. Diğerleri ise Mübâh vesîlelerdir ki, kişi bunlara tutunmakta serbesttir. Maksudlara göre de hüküm alırlar.

İşte bu yüzden **vesîleler şunlardan ibârettir** veyâ **şu vesîlelerden başkası yasaktır**, yâhud **şu, şu vesîle yasaktır** ma'nâsında nass getirilmedikçe hiçbir mü'min, **şu vâsıta câiz değildir**, diyemez. Derse, bilerek veya bilmeyerek ilâhlığını veya peygamberliğini ilân etmiş olur. Şârî'lik yapmaya kalkmış olur. Biz hiç bir nass'da, **vesîleler şunlardan ibârettir** veya **şu vesîlelerden başkası câiz değildir** şeklinde ifâde görmedik...

2- Yine şu âyette yer alan **el-vesîle** kelimesindeki ((ل و س ل /v-s-l))/**el**'in ma'nâsı, ((ل و س ل /v-s-l))/**elif-lâm**'da bulunabilecek dört ma'nâ-

dan hangisidir? Bunu ilmen doğru olarak ortaya koymak da âyetin dirâyet bakımından anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Bir: Ahd-i Hâricî. “Âyetlerde bilinmeyen bir vesîle’den bahsedilmiş, sonradan da, önce o bahsedilenden bahsedilmiştir” deniliyorsa, böyle bir şey yoktur. Dolayısıyla bu ma’nâda olamaz.

İki: Ahd-i Zihnî. “Aklımızda şu vesîle’nin ma’nâsı belli olduğundan âyette **bildiğimiz şu vesîle** ma’nâsına **el-vesîle** denilmiştir” deniliyorsa, bu ihtimâl de çok zayıf olduğundan onu ta’yin edecek delîle ihtiyâç vardır. Kim bunu iddiâ ediyorsa, iddiâsını yeterli delîllerle isbât etmeye mecbûrdur. Hattâ biz harici karînelere/ip uçlarına ilâve olarak kat’î delîllerle kesin biliyoruz ki, bu değildir. Nitekim ileride etraflıca gelecektir.

Üç: İstiğrâk. “Dâhil olduğunun bütün ferdlerini içine aldığı ifâde eder” denilecek ve buna göre ma’nâ verilecek olursa **vesîlelerin** tamâmını arayın, demek olur ki, bu taktîrde, **meşrû’ olmayan** vesîleler de içine girer ve câiz olmaz. Veyâ, meşrû olmayan vesîleleri gösteren nasslarla bu mahsustur / sınırlandırılmıştır.

Dört: Cins. Dâhil olduğu isim cinsinden olanları içine alır ki, hepsi demek olmaz. Buna göre vesîle cinsinden olanların nasslarla tahsîs edilen ve meşrû’ olmayanları dışarıda bırakılanların hâricindeki meşrû’ veya mübâh nev’inden olanlarının her bir ferdi olur. Bunlardan nasslarla belli olanlar, mahdûd olup kişinin gücü dâhilindedir. Diğerlerinde ise ferdler muhayyerdirler.

Evet, dince şirk, küfür, harâm ve mekrûh görülen şeyler, bu hükümler ister kat’î olsun, ister ictihâdî olsun, **meşrû olmayan** vesîlelerdir. Şu kadar var ki, şu **meşrû’ olmamak** kat’î ise, veya hilâfsız/tartışmasız ictihâdlarla sâbit ise hiç bir mü’min aksini düşünemez. Makbûl olan ihtilâflı ictihâdlarla sâbit ise, hevâ esas alınmadıkça, tercih erbâbından dileyen dilediğini seçer. Kimse kimseye karşı çıkamaz. Lâkin, bir takım edepsiz câhillerin değil de mu’teber müctehidlerden bir kısmının karşı çıkmasıyla **ihtilâflı hâle gelen vesîle ve vâsitalardan** uzak durmak da en iyisidir.

Öyleyse, İslâm’daki ve bu arada Tasavvuftaki vesîlenin hiç bir delîli olmasa bile, inkârcıların şu inkârlarına delîl lâzımdır.

Kaldı ki, bu tevessül ameli, Kitâb, Sünnet, İcmâ, Ümmet’in tatbiki ve aklın hükmü ile câiz hattâ meşrû’, istenilen ve emredilen bir şeydir. İslâm âlimlerinin bu husûsta icmâ’ları vardır.

Ancak, câhil ve sapık bir sürü, Tevessül’ün her çeşidini inkâr etmiştir. Diğer şâzz bir gürûh ise, esma-i hüsnâ ve kişinin kendi ameliyle olan tevessülü kabûl etmekle beraber, **başkasının amelleri ve zâtlar** ile olan tevessülü meşrû’ kabûl etmemişlerdir.

Zamanımızdaki kimi câhil ve idrâksizler de bunların bu temelsiz görüşlerini daha da içinden çıkılmaz bir hâle sokup işi, **Allah (Celle celâluhu) ile kul arasına aracı konmaz** çizgisine getirerek, bir bakıma laiklerin görüşlerini benimsediklerini i’lân etmiş oldular. Müşriklerin meşrû’ ol-

mayan vâsitalarından kurtulayım ve kurtarayım derken Allah (Celle celâluhu) ve Resûlullah (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in emrettiği ve güzel bulunduğu meşrû’ vâsitaları da meşrû’ görmeyerek laiklerle aynı paralelde bir zihniyet içine girdiler; sapla samanı karıştırdılar.

Hâlbuki biraz ince bir düşünce ile bakıp **zâtlarla tevessülün** de **sâlih amellerle tevessül** olduğunu anlayabilmeliydiler. Ancak, bu ölçüde akılları ve **falanca zât ile tevessülün, onun amelleriyle veya onu sevme** sâlih ameliyle bir tevessül olduğunu fark edebilecek idrâkleri yok.. Bu husûstaki Kur’ân ve Sünnet delîllerini anlayabilecek ilim, fıkıh ve fehme sâhib bulunmamaktadırlar. Bu yüzden, güya tevhid endişesi taşıyan ama gerçekte maddecilik ve laiklik ile tıpa tıp aynı olan düşüncelerinde inâd ve ısrâr ederek sadece kendilerinin değil başkalarının da sapıtmasına sebep olmaktadır.

Bir yanda, **kişi ile Allah (Celle celâluhu) arasına mahlûkun vâsita** (aracı) **yapılmayacağını** söyleyen, öte yandan da, **kişinin kendi sâlih amellerini öne sürerek tevessül edilebileceğini** ifâde eden câhiller, Allah (Celle celâluhu)’nun, **Allah’tır, sizi ve yapmakta olduklarınızı yaratan¹** buyurduğunu ve **amellerin de mahlûk olduğunu** bilmezler mi aceb?

Vesîleler Kaç Çeşittir?

Mes’eleye bir de bir müctehid gözüyle bakalım:

İmâm Karâfî (Ö: 684) bu husûsta kısaca şöyle diyor:

1 - Sâffât: 96

Bazen (**vesâil**)/vesîleler, (**ze-râî'**) kelimesiyle anlatılır. Bu (**zerîa**), bizim arkadaşlarımızın (Mâlikîlerin) istlâhıdır. Mezhebimizde meşhûr olan, bu lafızdır. Bunun için (**Seddü'z-Zerî'a**) derler ki ma'nâsı, **fesâdın vesîlelerinin kökünü kazımak ve defetmektir.** (Yâhud da suçâ götüren yolları tıkamak.) Artık zarar/bozukluk bulunmayan bir şey (başka bir) zarara vesîle/sebeb olursa Mâlik bu şeyi birçok sûtretlerde yasaklamıştır. (**Seddü'z-Zerî'a**) -Mâlikîlerden birçoğunun zannettiği gibi- İmâm Mâlik'in mezhebinde bulun(up da başka mezheplerde bulunmayan) şeylerden değildir...

Aksine, Zerâî'/vesîleler üç çeşittir:

(**Birincisi**), Müslümanların yollarında kuyu kazmak gibi, Ümmet'in yasaklanmasında sözbirliği ettiği vesîlelerdir. Zîrâ bu (kuyu kazmak), insanların kuyularda helâk olmasına götüren bir vesîledir.

(**İkinci**) bir vesîle daha vardır ki, Ümmet onun yasaklanmamasında sözbirliği etmiştir. Çünkü bu yasaklanmayacak bir vesîledir/yoldur. Şarab yapılabileceği korkusuyla üzüm zirâati yapmamak ve zinâ edilir korkusuyla evleri yan yana yapmamak gibi...

(**Üçüncü**) bir kısım vesîleler daha vardır ki Ümmet bunların yasaklanıp yasaklanmaması hakkında anlaşmazlığa düşmüştür. (Bir malı) on dirheme satıp Beş dirheme satın almak gibi...

Bilesin ki, zerîanın yasaklanması, nasıl (bazen) vâcib ise, açılması/serbest bırakılması da (bazen) vâcib, (bazen) mekrûh ve (bazen) mübâh olur. Çünkü

Zerî'a vesîle demektir. Nasıl ki haramın vesîlesi haram ise, vâcib'in vesîlesi de vâcibdir.

Ahkâmın kaynakları iki kısım:

Birincisi, "Makâsîd"dir ki, bunlar maslahatları/faydaları ve mefsedetleri/zararları içinde bulundurur.

İkincisi de "Vesîleler"dir ki bunlar şu maksadlara götüren yollardır/sebeplerdir. En yüksek maksadlara götüren vesîleler, vesîlelerin en üstünü, maksadların en kötüsüne götüren vesîleler, vesîlelerin en kötüsü, maksadların orta halilerine götüren vesîleler de vesîlelerin orta hallileridir.¹ (**Karâfî'den nakil son buldu**)

(Birinci Mes'ele)

Vesîle ve Tevesül'ün Kurân'dan Bir Takım Delîlleri

Ma'nâsının şümûlü/kapsamı, bizim burada sadedinde olduğumuz **Tevesül'**ü de içine aldığı kanâatini taşıdığımız beş âyet getireceğiz.

(Birinci Âyet) O'na vesîle arayınız.

"O'na² (ulaşmaya) vesîle arayınız."³

Bu âyet, çerçevesini çizdiğimiz **vesîle** ve **tevesülün** de meşrû' olduğunun bir delîli olup, îmânla, amellerle ve şahıslarla tevessül etmeyi dahî içine alır. Hattâ müfterî ve vezelerin çenebazlıklarına rağmen, tevessül denilince her ikisi de hemen akla gelir.

Bu âyetin, şahıslarla da te-

vessül etmeyi içine aldığını söylemek ne sırf rey/görüş iledir, ne de lüğatin genelliği iledir.⁴ Aksine bu, **İbnu Abdî'l-Berr'in el-İstîâb'**ındaki bir rivâyette vardır: Hz. Ömer (*Radiyallâhu anh*), Hz. Abbas (*Radiyallâhu anhümâ*) ile istiska ettikten sonra şöyle demişti: Vallahi bu Allah (Celle celâluhû)'ya bir vesîledir ve O'nun katından bir rütbedir.⁵

Yine **Fethu'l-Bârî**'de⁶ geçtiğine göre, **Zübeyr İbn-i Bekkâr**'ın **El-Ensâb**'ında geçen, Hz. Ömer'in (*Radiyallâhu anh*) şu sözünü de buna ekleyebilirsiniz; **"O'nu (Abbas'ı) Allah (Celle celâluhû'y)a vesîle ediniz."**

Bu sözden, **ondan düâ isteyiniz** ma'nâsı anlaşılır. Zîrâ Hz. Ömer (*Radiyallâhu anh*) ondan düâ istemiş, O da düâ etmek üzere öne geçmişti. Mü'minlerin Emîri'nin O'ndan düâ istemesi, O'nun da bunun için öne geçmesinden sonra, Hz. Ömer (*Radiyallâhu anh*)'ın bu sözünden ancak, **O'nunla Allah (Celle celâluhû)'ya tevessül ediniz, yani, Allah (Celle celâluhû)'ya, 'bu zâtin hatırı için, bu ihtiyacımızı yerine getir, diye yalvarınız,** ma'nâsına gelir. Nitekim Hz. Ömer (*Radiyallâhu anh*)'ın kendisi de öyle yapmıştı. (**Kevserî'nin sözü bitti**)

4 - Ma'lûmdur ki, vesîle kendisiyle başka bir şeye yaklaşılabilecek her bir (gayr-ı meşrû olmayan) şey, vâsita ve tevessül de bu vâsıtayı elde etmek ve ona tutunmak idi. Bu, sâdece lüğatin umûmu/genel ile olsaydı, yine de istidlâle/delîl getirmeye yeterdi; ma'nâyı, delâletle gösteren bir delîl olurdu ki bu delîl getirmede üçüncü mertebede bir kuvvete sâhibdir..

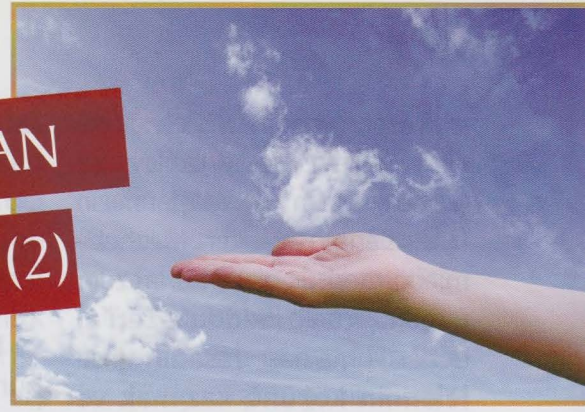
5 - [İbn-i Hacer, Fethu'l-Bârî: 2/519], Kevserî, Makâlât: 379

6 - [İbn-i Hacer, Fethu'l-Bârî: 2/398-399], Kevserî, Makâlât: Aynı sahife.

1 - İmâm Karâfî, el-Furûk: 2/59-61 (den seçilerek)

2 - Allah celle celâluhû'ya (yaklaşmaya, varmaya)

3 - Mâide: 35

ERKEK ŞİDDETE BAŞVURMAKTAN
KORUNABİLİR Mİ? (2)

6

İnancınızdan İstifade Edin

Bir Batılı düşünür: "Kesinlikle diyebilirim ki; insanların her birinin hastalanmasına sebep, her devirde yaşayan dinin bahşettiği nimetlerden mahrum olmasıdır" diyor.

Harvard Üniversitesi felsefe Profesörü Williams James diyor ki; "Şüphesiz, üzüntünün başlıca ilacı, din ve imandır."

"Gerçek dindar insan, sarsılmaz bir hoşgörü ile doludur."

"Allah'ım! Senden niyaz ettiğim; teselli bulmaktan çok teselli vermektir. Anlaşılmaktan çok anlamak, sevmekten çok, sevmektir. Zira verirken alırız, affederken affediliriz"

Aristo; "İdeal insan başkalarına iyilik etmekten haz duyar, fakat başkaları kendisine iyilik ederse mahcup olur. Çünkü iyilik yapmak üstünlük alametidir."

"Her gün bir hayır işlemek, onu işleyen üzerinde öyle büyüleyici etkiler yapar ki, başkalarını hoşnut etmeye çalışmakla kendinizi düşünmekten, dolayısı ile üzüntü, korku, melankoli yapan şeylerden kurtuluruz."

Hindistan'ın bağımsızlığını kazanmasında çok önemli rolü bulunan Mahatma Gandhi; "Dua ve ibadet olmasaydı, ben çoktan çıldırmış olacaktım" diyor. ¹

Âyet-i kerimede de; **"Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler, yoksa şeytan aralarını bozar"** buyuruyor. (İsra suresi, ayet 286)

7

Unutmayın; Şiddet Cezasız Kalmaz!

Çünkü "Peygamber Efendimiz (Sallallahü aleyhi ve Sellem) dövülen hanımların davacısı olacak!"

1 - Dale Carnegie, age, s.168, 207, 243

"Birçok sahih rivayetten de açıkça anlaşılacağı gibi, Peygamber Efendimiz (Sallallahü aleyhi ve Sellem), erkeğin karısını dövmesini şiddetle kınamış ve çeşitli vesilelerle uyarılarda bulunmuştu.

"Hz. Aişe (Radiyallahü anha), Peygamber Efendimiz (Sallallahü aleyhi ve Sellem)'in; ne kadın ne hizmetçi, hiçbir kimseyi dövmediğini; Allah yolunda olmaksızın, hiçbir şeye eliyle vurmadığını" belirtir.

"Zevcesine, gülerek, yumuşak söyleyene köle azad etmek sevabı verilir" diyen Peygamber Efendimiz (Sallallahü aleyhi ve Sellem), şiddete karşı inananları iliklerine kadar titretcek bir tavır ortaya koyuyor;

"Bir erkek hanımı döverse, kıyamette ben onun davacısı olurum" (Hadis-i Şerif)

Hanımını dövmek için elini kaldıran koca, hesap gününde, şefaatinin umduğu Peygamber Efendimiz (Sallallahü aleyhi ve Sellem)'i karşısında hesap sorucu olarak bulmak ister mi? İnanan bir kimse için, ne müthiş bir uyarı!

Yüce Allah; "Şüphe yok ki, Allah çok yücedir, çok büyüktür" buyruğu ile, işaret yoluyla kocalara alçak gönüllü olmalarını, yumuşak davranmalarını emretmektedir. Yani sizler, o kadınlara güç yetiriyor olsanız dahi, Allah'ın kudretini hatırlayınız. Çünkü O'nun kudret eli, her kişinin gücü üzerindedir. O bakımdan herhangi bir kimse, hanımına karşı üstünlük taslamaya kalkışmasın. Allah onu görüp gözetmektedir." ²

8

Güzel Düşünmeye Yönelin

Şiddete meylettiren duygularınızı törpülemenin etkili yollarından biri, karşınızdaki için iyilik temenni etmektir. Bunun için de dua en etkin yol ve yöntemdir.

2 - İmam Kurtubi, s.176

Dua, özellikle dua etmekte olan kişi için mucize gibidir. Daha henüz dua etmeye başladığınız andan itibaren sizin üzerinizde harika etkiler oluşmaya başlar. Öfke, kızgınlık ve hiddetin vücudunuzda meydana getireceği tahrip edici etkilerinin aksine, rahatlatan salgılar (hormonlar) ve buna bağlı olarak da fizyolojik değişiklikler, duaya başlamanızla birlikte harekete geçer.

Kızgınlık anında oluşan sıkıntı, huzursuzluk, nefes darlığı, kalp damarlarının daralması, mideye kramp girmesi, kaşlarınızın çatılması, yüzünüzün asılması, baş ağrısı gibi öfkelenmenin tahrip edici sonuçlarına karşılık, dua ile başlayan bir dizi psikofizyolojik etkilerle; yüzünüzde tebessüm, acıma, kalp damarlarınızda genişleme, nefesinizde ferahlama, mide asidinde azalma, vücut kaslarında gevşeme ile birlikte, siz huzuru yakalamış olacaksınız.

Halbuki siz kendinize değil, karşınızdakine dua etmişsiniz. Duanızın ona ulaşır ulaşmadığını bilemezsiniz ama size olan etkiler anında oluşur. Herhangi bir ilacın kolay kolay oluşturamayacağı bu rahatlatıcı etkiyi yaşamak gibi bir büyük mükafatı anında görmüş olmanızdan daha iyi ne olabilir.!

9

Öfkeye Karşı Kendinizi Eğitin

Madem ki öfke, sahibi için bu kadar kötü ve geri dönülmesi zor hasarlara yol açıyor, öyleyse bu tehlikeye düşmemenin eğitimini almalı, çaresini bulmalıdır

Kendini başkalarının yerine koyarak onları anlamaya çalışıp öfkeye mani olmanın yanında, güven duygusu da öfkeye karşı etkili bir sığınak olabiliyor.

Öfkeyle birlikte, sürekli olumsuz duygular içinde olan kişi bitmeyen bir savaş veriyor demektir.

Evlilikte taraflar hep aynı çatı altında olduğuna göre evliliği, ömür boyu sürecek bir savaş haline sokmak ve savaştığınız düşmanla aynı çatı altında ömür geçirmek mantıklı olmaz. Buna bünye dayanmaz. Onun için empati ve güven duygusu size iyi bir sığınak olabilir. Bu duyguların yumuşattığı zeminde, siz, karşınızdaki ile daha sakin konuşabilirsiniz.

10

Düşünün; "Siz Yapınca Doğru, Başkası Yapınca Yanlış" mı?

Eşine ve çocuklarına karşı şiddet, hakaret ve aşağılama tavrı içine giren bir koca ya da baba, şöyle düşünmeli:

"Karıma benim bu yaptığımı, bir başka erkek yapsaydı ben ne yapardım?"

"Eşime ve çocuğuma birisi hakaret etse, küfretse, dövmeye kalkışsa ben neler hissederim ve ne yaparım?"

Erkeğin bu sorulara vereceği cevap çok şiddetli olur. Belki kan çıkar!

Dolayısı ile erkek, yaptığı kaba hareketi veya sözleri bir başkası yapıyormuş gibi düşünüp kendini frenlemesini bilebilmeli. Çünkü çocuğunuza, "bir başkası küfrederse yanlış, siz küfreder, döverseniz doğru!" Bu olamaz! Belki hanımınıza başka biri dayak atsa, bu ona sizin atmanız kadar dokunmazdı! Çünkü siz her zaman onun gözü öndesiniz, sizden asla görmek istemeyeceği bir davranıştır bu!

11

Kendinizi Tedavi Ettirin

Eğer, herşeye rağmen hanımınıza ve çocuklarınıza karşı sert davranmaktan kendinizi alıkoymuyorsanız, bir psikiyatriste başvurun. Onları dövmekten ve aşağılamaktan zevk alıyorsanız psikopatik eğiliminiz var demektir. Yok eğer kendinize mani olamayıp dövüyor sonra da pişman oluyorsanız, o zaman bazı ruhsal problemlerinizi olabilir. Profesyonel bir yardım almalısınız. Boş yere kendinizi de, size en çok güvenen ve ihtiyacı olan yakınlarınızı da perişan etmeyin, tedavi olun. Bitsin bu işkence!

Eğer hanımınızda sizi çileden çıkaran davranış bozuklukları varsa, onu da hekime götürmelisiniz.

Bütün bunlara rağmen yinede olmuyorsa, bu hayatı eşinize de, kendinize de cehennem etmekten vazgeçin, boşanın! Boşanın ki, herkes kurtulsun!

HACE ALİ RAMİTENİ

(Kuddise Sîruhu)

Ali Ramitenî Hazretleri bu yolun büyüklelerinden olup "Azîzân" lakabıyla anılır. Mahmud İncir Fağnevî Hazretleri'nin halifelerindendir. Çok yüksek makamlara ve apaçık kerametlere sahip olan Ali Ramitenî Hazretleri, helâl rızık temini için çulhacılıkla yani kumaş dokumacılığı sanatı ile meşgul olurdu. Bu sebeple kendisine dokumacıların şeyhi manasına Pîr-i Nesâc derlerdi. Mahmud İncir Fağnevî'yi tanıdıktan sonra O'na teslim oldu. Ondan pek çok istifadesi oldu. Velayet mertebelerini aşır, yüksek mânevî derecelere ulaştı ve Mahmud

Mahmud Fağnevî Hazretleri'nin vefâtı yaklaştığında, hilâfeti Ali Râmitenî hazretlerine verdi ve Kendisi henüz hayattayken bütün ihvanını ona ısmarladı.

Buhara yakınlarındaki Râmiten kasabasında doğan Ali Ramitenî Hazretleri; uzun boylu, güzel yüzlü, bütün uzuvları birbirine mütenasip idi. İnsanlarla ülfeti severdi. Pek çok müridi vardı. Uzun bir ömür yaşamış ve etrafına feyizler, bereketler saçmıştı.

Harzem şahı ile de arası gayet iyiydi. Evvelce Ali Ramitenî Hazretleri aleyhinde Harzem şah'a bazı sözler söylenip fitneler yapıldıysa da, daha sonra şah bizzat gelip Onu tanıyınca çok sevmiş ve bağlılarından olmuştu. Bu olay şöyle anlatılır:

Bir gün Ali Ramitenî Hazretleri'ne Harzem diyarına hicret etmesi yönünde manevî bir işaret geldi. O da bu ilahî ferman üzerine Buharadan kalkıp Harzem'e doğru yola çıktı, yolculuğun sonunda Harzem şehrinin kapısına kadar geldi ve orada konakladı. Şehre girmeden önce, şehre girip orada ikamet etmek üzere şahtan resmi müsaade almak için iki tane müridini gönderdi ve onlara dedi ki:

- Şimdi varın Harzemşaha gidin! Ona "Kapınıza fakir bir dokumacı geldi ve

şehrinize girip ikamet etmek üzere sizden izin istiyor. İzniniz olursa burada kalacak, izin vermezseniz geri dönecek" deyin. Eğer izin verirse, kendisinden buna dair bir ferman veya vesika talep edin, buyurdu.

Talebeleri gidip Harzemşaha durumu olduğu gibi arz ettiler.

Şah, böyle bir isteği ilk defa duyduğu için tuhaf karşıladı ise de, gelen bu dervişlerin hüsnü hallerine, onların nurani simalarına, edeplerine bakarak onları kırmadı ve hiçbir sakınca görmeyerek, istedikleri "şehirden serbestçe ikamet edebileceklerine dair" bizzat kendisinin mühürlediği bir izin belgesini onlara verdi.

Dervişler, şahın bu izin fermanını getirince, Azîzan Hazretleri Harzem'e girdi ve şehrin kenar semtlerinden birinde bir eve yerleşti.

Şeyh Efendi şehre yerleştikten sonra, her sabah şehrin çarşısına iner ve orada işçilerin toplandığı pazara gidip içlerinden birkaç kişiyi alırdı. Onlara günlük yevmiyelerini sorduktan sonra:

- Hadi bakalım şimdi abdest alıp, ikindi namazına kadar bizim sohbetimize

katılacaksınız. İşiniz bu! Giderken de yevmiyelerinizi almayı sakın unutmayın! derdi.

Tabi bu durum işçilerin çok hoşuna gitmişti. Çünkü hem çalışmadan, yorulmadan

oturdukları yerden ücretlerini alıyorlar, hem de ibadetlerini de yaparak hiç işitmedikleri şeyler öğreniyorlardı.

Azîzan Hazretleri her gün bu usulle, işçileri toplayıp yevmiyelerini vererek sohbet meclisine getiriyordu. Tabi Azîzan Hazretleri'nin sohbetine bir kere katılan, onun sohbetinin feyiz ve bereketi sebebiyle bir daha ayrılamıyordu. Günler geçtikçe sayıları her geçen gün arttı ve onun talebesi olmak, sohbetine katılıp duasını almak için evi dolup dolup boşaldı. Böylece Azîzan Hazretleri'nin şöhreti yavaş yavaş bütün Harzem'e yayılıp çevresi sevenlerle dolup taşı.

Tabi bu durum bazı fitneci ve hasetçi kimseler çok rahatsız etti. Buna mani olmak, bu sevgi çemberini dağıtmak için Azîzan Hazretleri'ni binbir süzânla Harzemşaha şikayet ettiler ve:

- Şehrimize bir şey geldi. Herkes

a k i n

akin onun meclislerine gidiyor ve her

geçen gün de bağılları artıyor. Onun her dediği adeta emir telakki edilerek derhal yerine getiriliyor. Böyle giderse bu şeyh yakında sizin yerinize şah olacak ve saltanatınız elden gidecektir, dediler ve yalanla dolanla bir takım hezeyanlarla Harzemşahi kışkırttılar.

Şah'da bunun üzerine Ali Ramitenî Hazretleri'nin derhal şehirden çıkması için bir ferman yazdırıp adamlarıyla gönderdi.

Bu fermanı okuyan Ali Ramitenî Hazretleri gelen elçilerle Şaha şu cevabı gönderdi:

- Bizim elimizde bizzat kendilerinin imza ve mührü bulunan ve şehirde

ikametimize izin veren bir belge var. Eğer şah kendi imza ve mührünü inkâr ediyorsa, o zaman biz şehri terk etmeye razıyız.

Bu cevap şaha iletilince geçmişi hatırladı, meseleyi tahlil etti, düşündü ve olayı kavradı. Eğer fitnecilerin dediği gibi şayet bu şeyh, şah olma derdinde olsaydı, bu kadar kolay iddiasından vazgeçmezdi. Ayrıca, evvelce kendi verdiği ikamet iznine rağmen "Derhal şehri terk etsin" diye yolladığı ferman sebebiyle de çok mahcup oldu. Ve bir nevi özür beyanı için Azîzan Hazretleri'ni bizzat ziyaretine gitti. Görür görmez Ona karşı bir sevgi ve muhabbet duydu. Manevi heybetinden feyzinden çok etkilendi ve Onun bağılları safına katılıp önde gelen müridlerinden oldu.

Ali Râmitenî hazretlerine "Azîzân" denmesinin sebebiyle alakalı olarak şöyle anlatılır:

Bir gün Azîzân Hazretlerine hatırı sayılır bir zat misafirlige geldi. Fakat evde ne yemek vardı ne de misafire ikram edilecek bir şey...

Azîzân Hazretleri bu duruma üzüldü. İşte o esnada bir talebesi elinde sofrayla kendisine yemek getirdi. Azîzân hazretlerine sofrayı takdim edip:

- Efendi hazretleri! Bu yemeği sizin ve yakınlarınız için hazırladım. Eğer

hediyemizi kabûl buyurursanız bizi memnun edersiniz, dedi.

Azîzân Hazretleri, bu çok hassas ve zor bir zamanda gelen yemekten son derece hoşnut

kaldı ve genç müridine iltifatlarda bulundu. Getirilen bu yemeği misâfirine ikrâm ederek ağırladı. Misâfir gittikten sonra o müridini çağırarak:

- Evladım! Getirdiğin bu yemekle, sıkıntılı

bir anımızda imdadımıza yetiştin. Şimdi senin bizden her ne muradın var ise iste! Çünkü hacet kapısı şu anda açıktır, buyurdu.

Genç de:

- İlimde ve evliyâlık makâmında size benzemekten başka bir arzum yoktur!

- Evladım! Sen çok zor ve yükü ağır bir iş arzu ettin. Bunun yükünü kaldıramaz

altında ezilirsin.

- Azizan hazretlerinin bu cevabına rağmen genç yana yıkıla ısrar etmeye devam etti ve dedi ki:

- Efendi hazretleri! Neticesi ne olursa olsun, bu dünyada tek muradım, aynen

sizin gibi olmaktır. Başka hiç bir şey beni teselli edemez!

Bunun üzerine Ali Râmitenî Hazretleri genç bu arzusunu kabul edip "Peki" buyurdu. Onu alıp halvethânesine götürdü ve teveccüh etmeye başladı.

Bu teveccüh neticesinde o genç mürid bir müddet sonra hem zâhiren hem de bâtinen Allahü Teâlâ'nın izniyle, Ali Râmitenî Hazretleri'nin derecelerine kavuştu. Fakat aşktan, makamın ağırlığından adeta sarhoş olup kendinden geçti. O hal üzere kırk gün daha yaşayıp altına girdiği yükün ağırlığına dayanamadı ve vefât etti.

Ali Râmitenî hazretleri o müridini, teveccühle bir anda Kendi makamlarına çıkarınca, bir nevi kendisi gibi bir tane daha olduğu için, üstâdın lakabı da iki aziz manasında "Azîzân" olarak kaldı.

Devam Edecek ...

NAMAZI GECİKTİRENİN HALİ

Namazı nedense ilk vaktinde pek kılmazdı. Öylesine alışkanlık haline getirmişti ki işi gücü olmasa dahi namaz kılmayı tehir ederdi. Ne zaman ki vakit daralıp diğer vaktin namazı iyice yanaşırdı ancak o zaman namazını eda ederdi.

O gün yine her zaman olduğu gibi namazını geciktirmişti. Birden ninesinin sesiyle irkildi. Yaşlı kadın kendisini her zaman ki gibi uyarıyordu: "Oğlum namaz hiç bu vakte bırakılır mı?!" bu sözler yankılandı kulaklarında...Ninesi yaşlıydı, yaşı yetmiş aşmıştı ama o yaşlı haline rağmen ne zaman Ezân-ı Muhammediyye'yi işitse yerinden sıçrar, yaşındandan beklenmeyecek bir çeviklik ve azimle abdestini alır ve derhal namazını ilk

vaktinde eda ederdi. Oysa kendisi genç olmasına, eli ayağı tutan güçlü kuvvetli biri olmasına rağmen, nedense namaza karşı böylesine atik ve çevik olamıyordu. Nefsini bir türlü yenemiyor, namaza kalkmak hususunda üzerindeki o uyuşukluğu, tembelliği atamıyordu. Halbuki başka işleri yaparken hiç de böylesine ağır ve tembel değildi ama iş namaza gelince kendisini bir miskinlik alır ve namaz son dakikalara kalıyordu. Tabi bu durumda da kıldığı namazlar aceleye geliyor, namazın ne rükusundan ne de secdesinden bir şey anlamıyordu.

İşte tüm bunları düşünerek ağır ağır yerinden kalktı. Saate baktı, yatsı ezanının okunmasına çok az bir zaman kalmıştı ama o henüz

akşam namazını eda etmemişti. Bu duruma üzüldü, pişmanlığı yüz ifadesinden çok rahat anlaşılıyordu. Kısık bir ses tonuyla "Yine namazımı geciktirdim" diye mırıldandı kendi kendine...

Yatsı vakti girmeden önce, akşam namazını eda etmek için süratle abdestini aldı, daha elini yüzünü bile tam kurulamadan uçarcasına odasına geçti ve "pat-küt, pat-küt" kabilinden hızlıca akşam namazını kıldı. Tesbihâtını yaparken hatırına ninesi geldi. Onun bu halini ve böyle süratli namaz kılışını görseydi, gözlüklerinin üzerinden bilge bir tavırla bakarak ona kızar ve ne si-temler ederdi. Zira ninesinin namazı çok farklıydı. Onun namaz kılışını gözüne getirdi. Öyle bir namaz kılışı vardı ki hayran olmamak müm-

kün değildi. O yaşlı haliyle kıldığı namazın rükûsunun, secdesinin hakkını verirdi. Kıyamda dururken sanki Mevlâ Teâlâ'nın huzurunda, Onu görüyormuşçasına bir iman âbidesi gibi durdu. Namazda öyle bir huşû ve huzûsu vardı ki... hicâbından yüzü renkten renge girerdi.

Bir taraftan bunları düşünüyor, bir taftan da duâ ediyordu. Ama o gün öylesine çok yorulmuştu ki, ellerini duâ ederken havada tutmak bile zor geliyordu, diğer taraftan da üzerlerinde sanki ağırlık varmışçasına göz kapakları kapanmaya başlamıştı. Duâsına alnını secdeye koyarak devam etti ve öylece daldı gitti... Kıyâmet kopmuştu, mahşeri bir kalabalık vardı, her taraf insan doluydu. Herkeste bir korku, bir endişe hakimdi. Yüreği yerinden fırlayacak gibi küt küt atıyordu, adeta nefesi tutulmuş ve buz gibi terler döküyordu. Hocalarından duyduğu, kitaplardan okuduğu kadarıyla kıyâmet, mahşer günü, sorgu sual ve mizan hakkında pek çok malumatlar edinmişti ama, bütün insanların mahşer meydanında toplandığı zaman duyduğu ürperti, korku ve endişeli bekleyişin bu kadar dehşet vereceğini düşünmemişti. İnsanların hesap

ve sorgusu devam ediyordu ve işte sıra ona gelmişti...

Yüksek sesle onun ismini okudular, korkuyla titredi. Kalabalık birden yarılmış, önü bir yol gibi açılmıştı. İki tane görevli gelip kollarına girdiler ve onu kalabalığın arasından götürdüler. Bir yere gelmiştiler ki, görevli melekler onun kollarından çıkararak yanından uzaklaştılar ve onu orta yerde öylece bıraktılar. Başu önündeydi. O anda bütün hayatı, sebebiyle günahıyla bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçiyordu. "Keşke yapmasaydım" diyeceği ne kadar da çok şey vardı hayatında... Dinin direği namazı bile çoğu zaman son vaktinde kılmıştı. Şöyle göğsünü gere gere hesap vermesinin imkanı yoktu. Tek ümidi Allah'ın rahmetiydi...

Hesap başladı ve sürdükçe sürdü, boncuk boncuk ter döküyordu, her tarafı terden sıırsıklam olmuştu. Korkudan zangır zangır titriyor, mizandaki neticenin ne olacağını da çok merak ediyordu...

Ve işte hesap bitmiş hüküm veriliyordu. Vazifeli melekler ellerindeki belgeyle mahşer meydanında ki kalabalığa dönerek neticeyi yüksek sesle açıklamaya başladılar. Önce onun ismini okudular. Zaten ismini

duyunca dizlerinin bağı çözülmüş, ayakları tutmaz olmuştu. Neredeyse oracığa yığılıp kalacaktı. Heyecandan gözlerini kapamış, okunacak hükme adeta kulak kesilmişti. Ama duyduklarına inanamadı. Aman Yarabbi! Acaba yanlış mı duyuyordu? Zira ismi cehennemlikler listesinde zikredilmişti. O anda gözü karardı, başu döndü ve dizlerinin üstüne yığılıp kaldı. Vücudu tiril iril titriyor, gözlerinden sicim gibi yaşlar akıyordu. Vazifeli iki melek onu kollarından tuttu ve ayaklarını sürüye sürüye o mahşeri kalabalığı da yara yara o korkunç adrese, Cehennem'e doğru yürümeye başladılar. O bağılıyor, yalvarıyor, çırpınıyordu... Yani şimdi gerçekten de cehenneme mi atılacak, orada çatır çatır yanacak mıydı? Bir af, bir merhamet veya bir yardım eden çıkmayacak mıydı kendisine?..

Dudaklarından yalvarmayla karışık, kırık dökük kelimeler dökülüyordu. "Ben dünyada alnı secdeliydim, namazımı kılardım, hani benim namazlarım!? Beni onlarda mı kurtarmayacak?" diye feryad ediyordu.

Görevli melekler onu duymuyorlardı bile, onun bağırılarına hiç aldırmadan sürüklemeye devam ettiler. Ve nihayet cehennem çu-

kurunun başına geldiler. Artık cehenneme atıldı atılacak bir haldeydi. O hâlâ "Namazlarım.....Namazlarım....Namazlarım." diye diye hıçkırıklarla ağlıyordu. Alevlerin harareti yüzüne vurmaya başlamıştı. Son bir gayretle dönüp geriye baktı ama hiçbir kurtulma emâresi göremedi. Ağlamaktan göz yaşları kurumuş, ümitleri sönmüştü. İki büklüm bir haldeydi, başını üzüntüyle öne eğdi. İki koluna girmiş olan vazifeli melekler, onu tuttuğu gibi cehenneme atıverdi.

Süratle düşüyor, hızla alevlere doğru yaklaşıyordu. Artık cehennem ateşine girmesine ramak kalmıştı ki bir şey oldu. Önce birden durdu ve havada asılı kaldı, sonra yavaş yavaş gerisin geriye çekilmeye başlandı. Alevlere doğru düşerken kuvvetli bir el onu kolundan yakalamış, şimdi de onu yukarı doğru çekiyordu. Çok sevindi, galiba kurtulmuştu. Başını kaldırıp yukarı bakınca, kendisine tebessüm eden nur yüzlü bir simayla karşılaştı. Kendisini son anda kurtaran o nûrânî zata:

- Siz de kimsiniz ? diye sordu. O:

- Ben senin namazlarımın, dedi.

- Peki neden bu kadar geç

kaldınız ? Neredeyse düşüyordum. **Son anda** yetiştiniz, dedi.

Bunun üzerine o nûrânî sîmalı zat tebessüm ederek:

- **Hatırlarsan, sen de beni hep son anda kılarıydın**, dedi.

O esnada gürül gürül okunan yatsı ezanının sesiyle irkildi. Meğer secdeye kapandığı yerde dalmış gitmişti. Kendine geldiğinde terden sırlıklam olmuş, hala gördüklerinin dehşetinden titriyordu. Hemen kalktı ve hızlı adımlarla caminin yolunu tuttu namazı ilk vaktinde eda etmek için...

HATEMİ ZÂHİD'İN NAMAZI

Bir kere Hatemi Zâhid Hazretleri, Âsım İbn-i Yusuf Hazretlerinin yanına girdiğinde Âsım ona:

- Ey Hatem! Namaz kılmayı güzel becerebiliyor musun? diye sordu. O da:

- Evet, dedi. Bunun üzerine Âsım (Kuddise sirruhu):

- Peki nasıl kılıyorsun? diye sorunca, dedi ki:

- Namaz vakti yanaşınca abdestimi sünnet vechi üzere tazeliyorum, sonra namaz

kılacağıma yere gelip dikiliyorum ta ki her uzvum yerleşiyor. Kâbeyi iki kaşımın

arasında, Makâmı İbrahîm'i göğsümün hizasında, Mevlâ Teâlâ'yı mekandan münezzehe olduğu halde başımda hazır, kalbimde her şeyi bilir olduğu halde görüyorum. Sanki ayağım sırat köprüsünün üzerinde, cennet sağımında, cehennem solumda, ölüm meleğini de arkamda hissediyorum. Ve kılacağıma namazın son namazım olduğunu zannediyorum. Sonra ihsan ile (Mevlâ Teâlâ'yı görür gibi iftitah tekbirini alıyorum, düşününe düşününe okuyorum., tevâzu ile rukûya eğiliyor, tazarru ile secdeye kapanıyorum. Sonra tamamıyla oturuyor, ümitle teşehhütte bulunup, sünnet üzere selâm veriyorum. Sonra da o namazı ihlasla teslim ediyor, korkuyla ümit arasında kalkıyorum ve bu hal üzere sabra devam ediyorum.

Bunu duyan Âsım (Kuddise sirruhu) hazretleri hayretle:

- Ey Hatem! Senin namazın böyle mi? dedi. O da:

- Evet, otuz senedir böyle kılıyorum, deyince Âsım Hazretleri ağlayarak:

-Ben daha bu zamana kadar hiç böyle bir namaz kılamadım, dedi.

ZENCEFİLİN DAMAR SAĞLIĞI ÜZERİNDE ETKİLERİ

Yüksek kolesterol taşıyan diyetle beslenen sıçanlarda, diyetine zencefil katılan grupta yüksek kolesterol, ateroskleroz ve diğer damar hastalıkları gelişimi riskinin zencefil katılmayan kontrol grubu hayvanlara göre çok daha azaldığı, etkinin kolesterol ilacı verilen grup kadar belirgin olduğu tespit edilmiş. Yapılan çalışmalarda kan pıhtılaşmasını engelleyen ilaçlarla herhangi bir olumsuz etkileşme de tespit edilmemiş. 12 sağlıklı gönüllüye bir hafta süreyle pıhtılaşma engelleyici ilaç ile birlikte 400 mg (günde 3 eşit miktara bölünmüş halde) zencefil verilmesi ile kanın pıhtılaşma özelliklerinde tehlike yaratabilecek herhangi bir artış gözlenmemiş. Yapılan bir diğer çalışmada ise günde 1 gram zencefil ile birlikte bazı tansiyon ilaçlarının verilmesinin daha iyi bir etki sağlayabileceği önerilmektedir.

Uzun süren otobüs, uçak gibi seyahatlerde çoğumuzu en çok rahatsız eden hususlardan biri sanırım uzun süreli hareketsiz kalmaya bağlı bacaklardaki şişme; bilimsel adı 'venöz trombo-embolizm'. Hatta bu durum 1980'lerin sonlarında uçaklardaki ekonomi sınıfının dar koltuk aralarına izafeten 'ekonomi sınıfı sendromu' olarak adlandırılmış. Uçakta basıncın düşmesi ve uzun süre hareketsiz kalmaya bağlı olarak, kanın yapısında bazı değişiklikler meydana geldiği tespit edilmiş; bilhassa pıhtılaşma riskinin artmasına bağlı olarak da 'derin ven trombozu' riski söz konusu olabiliyor. Bir çalışmada derin ven trombozu vakalarının yüzde 66'sının 4 saati aşan uçuşlarda

meydana geldiği ortaya konmuş. Yapılan ön çalışmalarda zencefil ile piknogenol (bir çam cinsinin kabuklarından elde edilen kuvvetli bir antioksidan) karışımı bir tescilli formülasyonun derin ven trombozu riskini önemli ölçüde azaltabildiği gösterilmiş. Karışımındaki her iki bileşenin de kanın pıhtılaşmasını önleyici ve ödem giderici etkilerine bağlı olarak yararlı olması mümkün.

KANSER TEDAVİSİNDE YARARLI

Birkaç yıl kadar önce hayvanlar üzerinde yapılan iki çalışmanın sonuçları basında epey ilgi çekmişti. İnternette de 'zencefil' ve 'kanser' anahtar kelimeleri ile yapılan aramada da oldukça fazla sayıda başlık ortaya çıkıyor. Hemen hepsi aynı çalışmalarını referans göstererek zencefilin kansere iyi geldiğini bildiriyor. Ancak bu çalışmalar bakıp da zencefilin insanlarda da doğrudan kanser tedavisinde etkili olacağını söylemek mümkün değil. Hindistan'da kolon kanseri vakalarının az olmasını bu ülkede zencefilin çok kullanılması ile

ilişkilendiren bir çalışmada, ağız yoluyla dört ay boyunca zencefil ekstresi verilen deney hayvanlarında bir kolon kanseri modeli üzerinde belirgin etki gözlenmiş. Çalışma sonucunda zencefilin kolon kanseri üzerinde önleyici etkisi bulunabileceği vurgulanıyor. Ancak bu sadece bir ön bulgu...

Bir başka çalışmada ise zencefilin içerisindeki bir bileşenin (6-gingerol) farelerde tümör hücrelerine doğrudan uygulanması ile tümör hücrelerinin kan ile beslenmesini engellediği ve dolayısıyla tümörün ölmesini sağladığı gözlenmiş. Bu aşamada böyle bir uygulama klinik olarak mümkün değil tabii. Kanser tedavisi için üzerinde durulan bileşik işte bu '6-gingerol', bu maddenin özellikle kuvvetli antioksidan ve iltihap giderici etkileri tespit edilmiş. Zaten COX-2 inhibitörlerinin kolon kanserlerinde önleyici etkisi üzerinde duruluyor, yani yukarıdaki çalışmayı da destekleyen bir bulgu. Üç haftadır bahsettiğimiz hemen hemen tüm etkilerin bu maddeden kaynaklandığının bilmem farkında mısınız?

SADECE BİR BAHARAT DEĞİL

Zencefil dünya sağlık yetkili kurumlar tarafından genel olarak güvenilir olarak nitelendiriliyor. Her zaman olduğu gibi kullanılacak miktarın abartılmaması gerekir. Yüksek miktarlarda kullanılması durumunda mide ekşimesi, günlük altı gramın üzerinde ise midede tahriş oluşturabileceği uyarılıyor. Yine fazla kullanılması halinde ayrıca ciltte döküntüler, kalp ritim bozuklukları, sinir sistemi üzerinde depresif etki görülebiliyor. Diğer taraftan, önerilen dozlarda uygulandığında kişilerin kullandığı diğer ilaçlar ile herhangi bir etkileşme bildirilmemiş. Ancak yine de yüksek miktarda kullanıldığında kan sulandırıcı veya pıhtılaşma önleyici ilaçlarla etkileşme riski ortaya çıkabilir. Zencefilin safra söktürücü etkisi nedeniyle de safra kesesi çıkarılmış hastalarda böbrek ağrısına benzer ağrılar görülebilmektedir. Bu gibi durumlarda endişelen-

meye gerek yok, zencefil kullanımı kesilince bu ağrı da kaybolur. Tabii safra taşı olan kişilerde de 'safra söktürücü' etkisine bağlı olarak taşın kanala düşerek tıkanmasına yol açabileceği göz önüne alınmalıdır.

Sonuç olarak, üç haftadır incelediğimiz zencefilin sadece bir baharat olarak değil, bir deva olarak da sağlığımız üzerinde önemli yararları bulunduğu, halk arasında önerilen kullanım alanlarından önemli bir kısmını destekleyen bilimsel verilerin sağlandığını görüyoruz. Ancak bir baharat olarak yemeklerimizde kullanmamıza rağmen miktarı abartmamak, kullanılacak miktarın artması durumunda bazı risklerin ortaya çıkabileceğini unutmamak gerekir.

Zencefil hangi hastalıklarda yararlı oluyor?

Geçen hafta doğudan batıya tüm medeniyetlerin zencefili yüzlerce yıldır çeşitli amaçlarla tedavide kullandığını belirtmiştik. Son 10-15 yılda yapılan bilimsel çalışmalarla zencefilin bu etkilerinin bir kısmı değerlendirilmeye çalışılmıştır. Geçen hafta bulantı ve kusma şikayetleri üzerinde etkisini incelemiştik. Bunun dışında kolesterol düşürücü, iritabl bağırsak sendromu şikayetlerini hafifletici, iltihap ve ağrı giderici özelliğinin yanı sıra mide ülseri tedavisinde, mikrobiyal enfeksiyonlarda, kalp-damar hastalıklarında ve kanser tedavisinde dikkati çeken olumlu etkileri bilimsel çalışmalarla ortaya konulmuş.

Bir süre önce, bir gazetede sağlıkla ilgili yazılar yazan biri kişinin 'romatoid artrite iyi gelen' bir yemek tarifi beni bayağı eğlendirmişti. Bir et yemeği içerisine zencefil, zerdeçal gibi bir kaç baharat ilave edip pişirilmesi ile hazırlanan yemeğin artrit hastalarına iyi geleceği yazılmıştı. Şüphesiz böyle bir şey mümkün değil. Yapılan çalışmalarda zencefilin iltihap giderici özelliği bulunduğu ortaya konulmasına karşılık, yemeğin içerisine zencefil ilave ederek onun etkili olmasını beklemek pek akılcı bir yaklaşım

değil. Çünkü bu etkisinden bilhassa uçucu bileşenleri (gingeroller) sorumlu olduğundan, pişirildiğinde etkinliği büyük ölçüde kaybolacaktır. Kaldı ki, artrit gibi dejeneratif iltihaplı hastalıkların tedavisinde hiçbir ilaç birkaç doz uygulamayla etkili olamaz, yani tedavi kavramına aykırı.

İLTİHAP GİDERİCİ ÖZELLİKTE

Zencefilin osteoartrit ağrılarının giderilmesinde etkinliği, insanlar üzerinde yürütülen klinik çalışmalarla da ortaya konulmuş. Ancak etkili olan ilaç, iki farklı zencefil türünün belirli oranlarda karıştırılmasıyla elde edilmiş. 261 osteoartrit hastası üzerinde yürütülen bilimsel nitelikte bu çalışmada altı haftalık uygulama sonucunda yapılan değerlendirmelerde boş ilaç verilen gruba göre şikayetlerde belirgin bir azalma gözlenmiş. Diğer taraftan zencefilin tek başına verildiği bazı klinik çalışmalarda artrit üzerinde belirgin bir etki gözlenememiş. Bu durum sonuçların değerlendirilmesinde bir karmaşıklığa yol açıyor, şüphesiz. Son olarak 2007 tarihli bir deneysel çalışmada zencefilin iltihaba yol açan bazı etkenler (COX-2 ve PGE-2) üzerinde etkili olduğu bildiriliyor. Yani zencefilin iltihap giderici etkinliği bulunduğu bir gerçek, etki şekli de deneysel olarak ortaya konulduğuna göre artrit gibi durumlarda etkili olup olmadığının daha iyi anlaşılabilmesi için uzun süreli uygulamaların yapıldığı çalışmalara ihtiyaç var. Zencefilin iltihap giderici etkisi bulunmasının yanı sıra diğer iltihap giderici ilaçlar gibi midede hasara yol açmaması bir avantaj, hatta deney hayvanlarında mide ülserlerini önleyici etkisi bulunmuş.

KAN ŞEKERİNİ ETKİLİYOR

Zencefilin insanlarda hastalık yapan çeşitli bakteriler ve mayalar üzerinde etkileri bulunduğu gösterilmiş. Etkili bulunduğu mikroorganizmalar içerisinde dikkati çeken, başlıca ülser etkenlerinden biri olan

Helicobacteri pylori. Bilhassa uçucu bileşenlerinin (gingeroller) çeşitli helikobakter tipleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiş. Nitekim zencefilin kaynatılması ile bu etkiler önemli ölçüde kaybolmuş.

Zencefil üzerinde yapılan hayvan deneylerinde diyabetik yapılmış sıçanlarda kan şekeri seviyesinin düştüğü gözlenmiş. Hayvanların şekerli gıdasına bir miktar zencefil ilave edildiğinde kan şekeri seviyesinin fazla oynamadığı, yükselmediği tespit edilmiş. Tabii bu, deney hayvanlarında yapılmış bir deney. Ama şeker hastalarının zencefil kullanırken kan şekeri seviyesini (kullanılan miktara bağlı) kontrol etmeleri sanırım yararlı olacaktır. Bir çalışmada zencefilin etkisini, şekerli glukoza dönüştüren enzimi baskılayarak gösterdiği (alfa glukozidaz enzimi inhibitörü), dolayısıyla kan şekerinde tehlike yaratacak seviyede ani bir düşme sağlamayacağı bilgisi yer alıyor.

Zencefil sadece bir baharat mı?

Baharatların yemeklerimize aroma ve lezzet vermelerinin ötesinde sağlığımız için ne gibi yararlar sağlayabileceği ve bu konuda yürütülmüş bilimsel çalışmaların sonuçlarını tartıştığımız yazı dizimizde bu hafta zencefili inceleyeceğiz. Zencefil, tropiklerde yetişen bir bitkinin toprakaltı gövdesi (Latince bilimsel adı; *Zingiber officinale*). Ülkemizde doğal olarak yetişmemesine rağmen güzel aroması nedeniyle yemeklerimize lezzet vermek üzere baharat olarak kurutulmuş veya taze halde mutfaklarımızda yüzlerce yıldır yararlanıyoruz. Köri olarak bildiğimiz baharat karışımının içerisinde de bir çok baharat ile birlikte yer alıyor. Ancak zencefili sadece bir baharat olarak tanımlamak büyük bir haksızlık olacaktır. Peki sağlığımız üzerinde ne gibi etkileri var?

Zencefilin eski kayıtlarda, eski Yunan, İslam, Hint ve Çin metinlerinden başlayarak, doğudan batıya tüm medeniyetler tarafından tedavi amacıyla çeşitli şekillerde

kullanıldığı yer almaktadır: Mide-bağırsak rahatsızlıkları (hazımsızlık, bulantı, mide ağrısı, gaz söktürücü), sinirsel hastalıklar (uykusuzluk, yatıştırıcı), solunum ve idrar yolu enfeksiyonları, romatizma, diş ağrısı, baş ağrısı, şeker hastalığı, kısırlık, hafıza güçlendirici. Geleneksel tedavi kültüründe binlerce yıllık metinler içerisinde yer alan bu bilgilerin ne kadarı bilimsel olarak incelenmiş?

BULANTI VE KUSMALARDA ETKİLİ

Zencefilin ülkemizdeki eczanelerde araç tutmasına karşı önerilen bir ilaç olarak bulantıyı ve kusmayı önlemek amacıyla uzun süredir kullanıldığını bilmem biliyor musunuz? Ne şekilde etki ettiği henüz bilinmemekle beraber, yapılan klinik çalışmalarla günde 1-2 gram zencefil uygulanması ile kusmayı önleyici diğer ilaçlar kadar etkili olduğu gösterilmiştir.

Doğal bir ürün olması ve güvenilirliği nedeniyle hamilelik süresince karşılaşılan bulantı ve kusma şikayetlerinin hafifletilmesinde de bu ilaçtan yararlanılmaktadır. Bilimsel nitelikte bir klinik çalışmada, hamileliğin ilk üç ayında 1 gram zencefil içeren şurup verilen gruptaki gönüllülerin yüzde 77'sinde iki haftalık süreçte bulantının belirgin bir şekilde azaldığı, boş ilaç verilen gruptaki gönüllülerde ise bu oranın yüzde 20 olarak gözlemlendiği bildirilmektedir.

Ancak zencefilin rahim hareketlerini artırıcı etkileri bulunduğundan kullanılacak miktarın iyi ayarlanmaması durumunda düşüklere yol açabilir. Önerilen miktar dört eşit kısma bölünmüş halde günde 1 gram. Bu hususta mutlaka hekim ve eczacı kontrolü gerekiyor.

Ameliyat sonrasında hastalarda görülen bulantı ve kusma, ameliyat tipi, anestezi yöntemi, cinsiyet, yaş, kişisel hassasiyet gibi etkenlere göre ortaya çıkan sorunlardan biridir. Hastanede kalış süresinin uzaması

gibi maddi olumsuzlukların yanı sıra çeşitli fizyolojik etkilere (su kaybı, tuz dengesinin bozulması, yorgunluk, mide fıtığı gibi) de yol açabilmektedir. Zencefilin ameliyat sonrası bulantılar üzerinde de etkili olup olmadığını araştıran klinik çalışmalardan ikisinde kullanılan sentetik ilaç kadar etkili olduğu, diğer ikisinde ise belirgin bir etkisi bulunmadığı gözlenmiştir. Ancak bu çalışmalarda kullanılan miktarların düşük olması (100 miligram ile 1 gram arası) net bir sonuç çıkarmayı önlüyor. Nitekim toplam olarak 363 hastada yürütülen bu çalışmaların bilimsel olarak değerlendirildiği 2006 tarihli bir meta analiz çalışmasında, günlük 1 gram zencefil uygulanmasının belirgin bir şekilde daha etkin olduğu sonucuna varılmıştır.

İNCELEMELER DEVAM EDİYOR

Bulantı ve kusma gibi sorunlar nedeniyle tedavinin olumsuz etkilendiği bir durum ise kanser kemoterapisi alan hastalarda görülüyor. Yapılan bir klinik çalışmada 41 lösemi hastasında kemoterapötik ilaca olan tahammülü artırdığı gözlenmiş. Bu ilk klinik çalışmadan sonra deney hayvanları üzerinde yürütülen çalışmalarda, kemoterapi ilacının (cisplatin) yol açtığı mide boşalmasını geciktirici etkinin belirgin bir şekilde giderildiği ve kusmayı önlediği tespit edilmiştir. Nitekim 2007 tarihli bir raporda Amerikan Kanser Enstitüsü (National Cancer Institute) tarafından desteklenen faz II/III kademesinde bir klinik çalışmada bu konunun incelenmekte olduğu bilgisi yer alıyor. Sonuçları açıklandığında bu konuda daha net bir yorum yapabilmek mümkün olabilecektir sanırım.

Tarihte Bu Ay

1 Ekim 1730

1. Mahmut'un
tahtta çıkışı

2 Ekim 1187

Kudüs'ün Selahad-
din Eyyübi tarafın-
dan fethi

4 Ekim 1628

Aziz Mahmud
Hüdai Hazretleri'-
nin vefatı

7 Ekim 644

Hazreti Osman ha-
life oldu

7 Ekim 1973

Arap-İsrail savaşı

8 Ekim 1912

El-Aksa'da kanlı
pazartesi

13 Ekim 1971

Ömer Nasuhi Bil-
men'in vefatı

10 Ekim 680

Hazreti Hüseyin'in
Şehadeti

19 Ekim 1448

2. Murat'ın Kosovo
zaferi

31 Ekim 1919

Sütcü İmam, Kah-
ramanmaraş'ta
Fransız işgalcilere ilk
kurşunu attı

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَمْسَيْنَا وَآمَسِيَ الْمَلِكُ لِلَّهِ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذُرَّأٍ وَبَرٍّ» مَنْ قَالَهُنَّ عَصِمَ مِنْ كُلِّ سَاحِرٍ وَكَاهِنٍ وَشَيْطَانٍ وَحَاسِدٍ.

Abdullah İbni Amr (*Radiyallâhu Anh*)dan rivâyete göre, Rasûlullah (*Sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: "Her kim, "Biz akşamladık mülk de Allah'a âit olarak akşamladı. Bütün hamdler Allah'a mahsustur.

DUÂNIN OKUNUŞU:

«أَمْسَيْنَا وَآمَسِيَ الْمَلِكُ لِلَّهِ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذُرَّأٍ وَبَرٍّ»

Halkettiği, türettiği ve yoktan var ettiği her şeyin şerrinden, gökleri kendi izni olmadıkça yere düşmesin diye tutan Allah'a sığınırım." derse, her türlü büyü-cüden, falcıdan, şeytandan ve kendisini kıskanandan kurtulur." (*Taberânî; Heysemî, Mecme'u'z-Zevâid: 10/122*)